

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Homilia X. De Paralytico Apvd Piscinam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

rate, ut mulier pregnant, de qua Exechias.
 §. 14. Hominem non habeo. Qui confitit in
 homine, non sanatur: pauperem enim fugit,
 ut aues, & animalia ex arbore deuolant
 considente.
 §. 15. Magnos hominum, defectus, multos vocat
 Deus mulieres, & de hoc conqueritur A-
 mos, & admiratur Hieremias.
 §. 16. Surge, tolle. &c. Hic Christi elucet
 potestas, & quem ille curat, securus est,
 quando eris & tu talis?

§. 17. Sanat Christus hunc paralyticum illo
 verbo: Surge, tolle &c. Idem quoque tibi
 precipit in tuam salutem.
 §. 18. Noli amplius &c. Cave peccati reci-
 duam, ne tibi quid peius contingat, ut Ozæ,
 & illi, de quibus loquuntur D. Bonauentu-
 ra; & D. Gregorius.
 §. 19. Ne deterius &c. Aptè declarat Hiere-
 mias deterius illis aliquid contingere, quò ad
 peccata semel à Deo remissa, reuertun-
 tur.

HOMILIA X.

DE PARALYTICO APVD PISCINAM.

Secundo die Veneris Quadragesimæ.

Erat dies festus Iudeorum & ascendit Iesus Hierosolymam. Est autem Hierosolymis
 probatica piscina &c. Ioan 5.

Tract. 36.
 in leu-
 uo.
 a Hæres.
 31.
 3 Lib. de
 scriptor.
 Eccles.
 3 Lib. con-
 tra Euno-
 mium.
 Ioan. 20.
 30.

PRIMAM hodie audimus le-
 ctionem, quam ex Euangelista
 Ioanne nobis in Quadragesima
 proponit Ecclesia, proinde no-
 bis erit necessarium oculos re-
 serare (monente D. Augustin.)
 Notum enim cunctis liquet D. Ioannem inter
 Euangelistas aquilæ comparari. Præcipuum au-
 tem, quòd auis hæc præterdit auium Regina,
 hoc esse credimus, ut pulli solem acie intuean-
 tur irreuerberata. Ad hoc verò illos clarissimis
 solis exponit radiis: huius autem aquilæ cœle-
 stis ea fuit mens, ut oculos in veram Christi
 conuiciamus diuinitatem, & personæ suæ diui-
 nam essentiam contemplerur. Notat D. Epi-
 phan. a D. Hieronym. b & singulariter. D. Ba-
 sil. c D. Ioannem hoc suum Euangelium con-
 scripsisse, post alios Euangelistas contra Ebio-
 nem, Cerinthum, aliosque hæreticos, Christi
 negantes diuinitatem: quod exorsus est, quasi
 basim & lapidem fundamentalem ponens diui-
 nam euarrans essentiam. Vt eam verò contem-
 plemur, lucidissimis nos illius exponit radiis,
 oculis nostris miracula obicit præclariora. Hæc
 autem scripta sunt, ut credamus, quia Iesus est Chri-
 stum filium Dei &c. Horum vnum hodie memo-

rat, quò solo suo verbò curauit infirmum tam
 obdurata paralyti debilitatum, ut iam triginta
 & octo annis decubisset membrorum impo-
 tens, quem celebris illa piscina curare nequie-
 rat Hierosolymitana: quæ licet totius orbis
 maximum portentum, virtutem tamen vni soli
 curando habebat limitatam, & accedente para-
 lytico, si eum alij præuenissent, virtus eius ex-
 hausta languescebat. Vbi deficit virtus creatura-
 rum, adest eius potentia, qui cunctis superemi-
 pet creaturis eaque tanto, ut solo suo præcepto,
 tantam largiatur salutem ut velut ceruus exsi-
 liat paralyticus, suoque lecto grauidus obambu-
 let ciuitatem, cunctis, & inspicentibus, & ad
 tanti miraculi stupentibus nouitatem. Radius
 fuit hic adeo fulgidus, ut huius occasione Chri-
 stus subtilissimam instituerit concionem, qua,
 si vnquam clarissimæ suæ exposuit diuinitatis
 essentiam: Fuit autem huius tanta lux, ut resper-
 titiones illi, nocturnæ, ac bubônes, ex eo tempo-
 re cæperint obocæcari, & aperto illum Marte
 profsequi; & quod hic actum narramus, toto
 illos vitæ tempore commouit, ut eum ad mor-
 tem vsque insectarentur. Quia Patrem suum di-
 cebat Deum, aequalem se faciens Deo. His radiis
 splendidissimis, quibus illi obtinebantur,
 G g g 7

Ioan. § 18

nos exponit D. Ioannes Euangelista. Vtinam his illuminemur, & sclem hunc diuinum acie collustrata contemlemur, quod futurum non dubito, modo nostros oculos diuinæ gratiæ consolidet fortitudo: eam mediator cœlesti D. Virgine postulemus. *Auc Maria.*

§. I. *Erexit Dominus Hierosolyman, ut in ea seipsum manifestum redderet, vbi & probaticam statuit, in templi subsidium, ut Abisag quæ Dauidem foueret.*

¶ 2 **O** Pinio fuit D. Chrysof. hodiernum Christi Domini miraculum, opus esse tantâ stupendum substantiâ, tantâ præcellens dignitate, vt illud tam ab annis his mille propheta regius distinctè descripserit, & apertè reuelauerit, vt opus, quod inter cetera Christi miracula singulari quodam modo præeminet: facile verò est intellectu, hunc excelsum debere esse montem, qui reliquis interiacet, eminet altius, & à mille leucis clariùs percipitur, eosque oculos laudari perspicaces, qui eum à tanto discernunt intervallo. Tales miramur, animæ oculos Regis Dauid, superna luce fulgidos, qui tanto sæculorum intervallo grauitatis & altissima Christi detexit mysteria, ipso quoque testimonium de seipso perhibente, quod tanta Deus mentem eius luce perfudit cœlesti, vt ea contemplan præuideret intellectu tam claro, vt esset instar lucidissimæ auroræ. *Sicut aurora mane sine nubibus rutilat. Vt ei dicere licuerit: Incerta & occulta sapientia tua manifestasti mihi. Dei Sapientia Christus est teste D. Paulo. Quidquid Christum tangebatur, Deus Dauidi manifestabat: Manifestasti mihi. Itaque qui particulari circumstantia de Christo scripsit, Dauid celebratur, & idcirco Christum nominatim Psalmorum eius fecit mentionem, dum ait: Necessè est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moysi & Prophetis & Psalmis de me.*

2. Reg. 23. aut aurora mane sine nubibus rutilat. Vt ei dicere licuerit: Incerta & occulta sapientia tua manifestasti mihi. Dei Sapientia Christus est teste D. Paulo. Quidquid Christum tangebatur, Deus Dauidi manifestabat: Manifestasti mihi. Itaque qui particulari circumstantia de Christo scripsit, Dauid celebratur, & idcirco Christum nominatim Psalmorum eius fecit mentionem, dum ait: Necessè est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moysi & Prophetis & Psalmis de me.

2. Psal. 50. Inter ea opera, quæ de Christo cecinit, hodiernum fuit singulare, ratione cuius (sic intelligit D. Chrysof.) composuit psalmum quadragesimum: Beatus, qui intelligis super egenum & pauperem. Atque, quod ille, de quo loquitur Dauid, Christus sit, quem beatum prædicat: talis enim ab instanti conceptionis suæ creditur, qui pietatis suæ oculos coniecit super egenum & infirmum, qualis iacebat hic paralyticus, qui hominem, qui sibi compareretur, non habebat, quocirca tractatum, dignum suo cerebro con-

Luc. 24. Necessè est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moysi & Prophetis & Psalmis de me.

44. Inter ea opera, quæ de Christo cecinit, hodiernum fuit singulare, ratione cuius (sic intelligit D. Chrysof.) composuit psalmum quadragesimum: Beatus, qui intelligis super egenum & pauperem. Atque, quod ille, de quo loquitur Dauid, Christus sit, quem beatum prædicat: talis enim ab instanti conceptionis suæ creditur, qui pietatis suæ oculos coniecit super egenum & infirmum, qualis iacebat hic paralyticus, qui hominem, qui sibi compareretur, non habebat, quocirca tractatum, dignum suo cerebro con-

Psal. 40.1. Beatus, qui intelligis super egenum & pauperem. Atque, quod ille, de quo loquitur Dauid, Christus sit, quem beatum prædicat: talis enim ab instanti conceptionis suæ creditur, qui pietatis suæ oculos coniecit super egenum & infirmum, qualis iacebat hic paralyticus, qui hominem, qui sibi compareretur, non habebat, quocirca tractatum, dignum suo cerebro con-

Psal. 40.1. Beatus, qui intelligis super egenum & pauperem. Atque, quod ille, de quo loquitur Dauid, Christus sit, quem beatum prædicat: talis enim ab instanti conceptionis suæ creditur, qui pietatis suæ oculos coniecit super egenum & infirmum, qualis iacebat hic paralyticus, qui hominem, qui sibi compareretur, non habebat, quocirca tractatum, dignum suo cerebro con-

scripsit elegantem. Nos autem psalmum quadragesimum septimum expendamus, in quo quantum conicio, admirabili quodam ingenio, & eloquentia diuinus ille Psaltes decantat id quod cœlestis illa Aquila hodierno nobis exponit Euangelio. *Magnum Dominus & laudabilis nimis in ciuitate Dei nostri, in monte sancto eius: fundatur exultatione vniversa terra monti Sion, ciuitas Regis magni. Magnus Dominus, & omni laudum præconio dignissimus, ad hunc finem ciuitatem extruxit intentione singulari, vt in ea ipse magnificeretur, coleretur, laudaretur. Fuit autem Hierosalem fundata in monte Sion, quam idcirco Dominus fundauit, vt in eo gloriæ suæ erigeret thronum, & sedem collocaret Maestatis, templum suum scilicet, propitiatorium, arcam, altaria, vt in his, sacrificiis, oblationibus, orationibus, ac canticis coleretur. Sed particulariter vt in vrbe illa, venturus in mundum nostra circumamictus carne cognosceretur: Deus in domibus eius cognoscitur, cum suscipiet eam. Venturus erat humanitatis nostræ pallio absconditus: atamen suam manifestaturus diuinitatem; ad cuius manifestationem hanc condere voluit ciuitatem.*

Obstupteste, quanto prauio tempore Deus sibi agenda proposuerit, hæc enim præmeditatur, condens ciuitatem tam celebrem, tam magnificam tam illustrem, tam opulentam. Si namque Deus dum primum ac terrenum Adam creare voluit in mundo, primum ei præparauit paradisum (inquit D. Chrysof.) vt operaretur Gen. 2. & custodiret illum: Suadebat æquitas, vt Adamo secundo talis præstaretur ciuitas, in qua mirabilia opera sua hic operaretur. Tales Deus vrbes non condit, nisi prudenter præmeditatus. Romam particulariter talem condidit, tot modis tot numeris eminentem, vt in ea perpetuam figeret sedem. Vicario suo in terris Pontificalem. In hunc igitur finem designauit Hierosalem; vt in ea præclariora sua miracula pararet, quæ in ordine ad nostram ederet Redemptionem, ac diuinam suam personam, in mundum veniens manifestaret. *Deus in domibus eius cognoscitur.* Hæc luce clariùs patet veritas: recens etenim natus hoc in templo, auroso, probato, coronato se manifestauit Simeoni, Annæ Prophetissæ aliisque quàm plurimis. Ibi duodennis sese Doctoribus, mediis sedens inter illos interrogans illos, ac respondens manifestauit. Ibi manum mirabilioribus suis apposuit operibus, quæ toto spectante populo per-

Psal. 47.

Gen. 2.

Gen. 2.

Gen. 2.

Gen. 2.

Gen. 2.

1803. 2.

1804. 18. 10.

1807.

1. Quod significet Bethsai.

1809. 1.

petrauit; quorum primum fuit mercatorum, columbasque vendentium ciecero: ac postea ibidem ipse tot tantaque edidit obstupenda, vt eorum magnitudine conuictus accurreret Nicodemus, protellatus: *Rabbi, scimus quia à Deo venisti Magister: nemo enim potest hac signa facere, quae tu facis, nisi fueris Deus cum eo.* Ibi miracula eius videas, ibi conciones audias coelestes, dum vivit, ibi prodigia eius obstupescas die Palmarum dum prope rat ad passionem, vt dicere poterit: *Ego semper docui in Synagoga, & in templo, quod omnes Iudaei conueniunt.* Ibi vitæ sunt ultimæ eius moriente eo prærogatiuæ; dum velum templi scissum est medium à summo vsque deorsum &c.

Vitæ autem David subtili phrasi, dum ait: *Deus in domibus eius cognoscetur.* Vocat templum in plurali, domus, Hebraica phrasi: quando enim quid magnum significatur, licet res sit in se singularis, illam indicat numero plurali, sicut peccatum originale, cum sit vnicum, vocat tamen non peccatum, sed peccata. *In peccatis concepit me mater mea.* In textu Hebraico vbi nostra vulgata lectio habet: *In domibus*, ponitur verbum significans fortiter. Quocirca alij legunt: *Deus in fortibus eius cognoscetur:* qd licet in illa non esset ciuitate manifestandus, particulariter tamen in illis domibus fortibus cognoscetur: quibus verbis, meo iudicio, ad litteram insinuat voluit hanc piscinam: idcirco enim credo, quod D. Ioannes singulari consilio illi nomen adscripserit, quo vocabatur: *Bethsaida*, id est: *Domus effusionis.* domus in quam destuebant, & effundebantur aquæ, quæ de templi tectis decidebant. Familiaris est Hebrais omnia receptacula vocare domos, sicut cistas eburneas, quibus vestimenta condebantur pretiosa, domus vocabant: *A domibus eburneis.* Alij dicunt, quod *Bethsaida* significet *domus miserationis*, quam Deus in illa faciebat, miraculo salutem impetientis languentibus. Domus era: ad eo fortis, vt virtute vigeret, mouente Angelo aquas, san nli omnes infirmitates, paralyses, cecitates, febres &c. *A quacumque infirmitate.* Singularem porro studio eam vocat David, fortem domum ciuitatis. *In fortibus eius.* Admirabilis Sacramenti gratia: & quod illud? quod Deus hanc statuit piscinam vt forte quoddam subsidium & basim sustentando templo ac ciuitati.

Loquitur Salomon: *Sapientia adificauit sibi domum, exiit columnas septem* Doctrina Lib. contra hæc est D. Augustin. quod veram fidem vera

semper miracula continentur, quæ illam & confirmant, & sustentent. Cum enim sit fides re-
Manich.
sum supernaturalium, ratione non potest naturali comprehendendi, supernaturalibus igitur stabilenda est rationibus, ac argumentis, nimirum miraculis. Pro huius rei hieroglyphico præcipit Deus Moyse, vt ad latus arcæ, in qua duæ tabulæ legis seruabatur: virgam collocaret, tantorum mirabilium operatricem; vt memorat D. Paulus quæ semper in Ecclesia inseparabiliter & reperta sunt, & reperiuntur. Proinde Christus discipulos suos in Euangelij mittens prædicationem, pariter illis & virgam tradidit, potestatem inquam miracula perpetrandi. *Prædicato Euangelium &c. Signa autem &c. In nomine meo demonia eiciet, linguis loquentur nouis &c.* His fides fuit confirmata ac firmiter stabilita, sicut ait Apostolus. *In nos confirmata est, constantia Deo signis, & portentis* Et dum olim in populo Iudaico Deus fidem suam condidit. (*Nosus in Iudæa Deus.*) fiebant tum temporis miracula sine intermissione continua, quibus illa fulciebatur; quinimò hoc vltimum in hac piscina demiratur, quam Deus vt fulcrum quoddam robustum ac immobile condidit, ac fidei suæ sustentaculum.

Soleo dicere, quod Deus populo illi dedit templum ac Sacerdotes eo modo, quo conciliarij Dauidi Abitag. Suamitidem substituerunt: Fecerat David adolefcens robustus, leones discerpserat, viros præfocarat, fortissimos deuicerat inimicos: ac iam senio grauis, & multo fractus membra labore, frigore nimio constringebatur: cooperitur pellibus ac stragulis, sed minime concalescit. Vt verò paululum foueatur, concludunt ei submittere puellam iuuenem, pulchram, vegetam, quæ regi conumberet, eumque frigentem calefaceret, corpus sicum ac emortuum repararet. Hoc modo Dauidis vita incolumis seruabatur, vsque dum morte naturali discedens expiraret. Erat populus Iudaicus suis in primordiis ac iuuentute validus, omnes subiugabat aduersarios, Chanaanos, Hethæos, Iebusæos, Amorrhæos, Cethæos, Amalecitas, Philisthæos; cuius per totum mundum fama spargebatur victoriarum: Modò verò capularis proneque ætatis, eivires languescunt, vigor calorigue detepuit charitatis: hoc eorum erat omne stadium vt pellibus coopererentur, id est, operibus bonis ac ceremoniis exterioribus: contra hypocritam, fictioem, & exteriorem redolebant apparatus.

Manich.
Hebr. 9.
Marc. 16.
17.
Hebr. 2.
Ps. 75.
4
3. Reg. 1. 7.
G g g 2.
1809.

iam eorum patebat virtutis vigor infirmior, dum eos Romani subditos regerent, deicctosque aspernarentur. Quod remedium, eius viribus conferuandis aptissimum conquiremus? Ad templi latus, quod est pars principalis, statuat, sublidium, puella robusta, sana; id est, piscina, cuius tanta sit virtus, quam orbis stupeat viuertus, vtilia aliquanto tempore fulciatur, & omnes intelligant, apud eos Deum coli ac esse misericordem.

Quod si in diebus Elisei crediderit mundus, Deum verè esse cum Israëlitis, eo quod inter eos esset, qui curare posset immundos à lepra, modo iudicent omnes, Deum hic esse cum sit, qui virtute suas omnes sanat infirmitates. Proinde mihi persuadeo, quòd Deus paucis annis ante Christi aduentum hanc statuerit piscinam ad prædictum effectum: quia eius nulla sit mentio in S. Scriptura quantum ad hoc, & opinatur Tertullian, id quod ego quoque concedo, certum esse, quod post hunc diem deinceps huius piscine virtus ad infirmos curandos cessauerit, ita vt, nullum post hac curauerit infirmum, cum huius nunquam legam fieri mentionem. Magnam est hoc sustentaculum; cum ibi, teste Dauid, *Deus in fortibus eius cognoscetur, & in eum finem piscinam condiderit, vt virtutis suæ ibidem testimonium perhiberet. Qui fortitudinis lux vult exemplum exhibere, hoc non agat in rebus infirmis ac debilibus: illas enim superare, nulla illi foret gloria, nullum virium suarum efficax testimonium, sed in rebus fortioribus: qui enim se ostendit eo fortiozem, qui cæteris creditur robustior, clarè suam supra omnes probat fortitudinem. Hæc autem maxima erat populû Iudaici fortitudo, nimirum, virtus piscine: O quam magna, quæ cunctas curet infirmitates, sanetque morbos, ad quam nulla mundi potest contingere fortitudo. Adest Christus, & suas, declarat maiores esse vires, quam piscine: licet enim magna sit piscine huius fortitudo, curare nequit, nisi præstituto tempore, descendente Ang- lo, qui motu insensibili aquas conturbet, & hoc ad vnus tantum curationem, qui primus accesserit, a quamque fuerit introgressus post eiusdem motionem; ille verò qui tali non fuerit ingressus tempore, deficiente piscine virtute, non sanabatur: ideoque curari non potuit hic paralyticus, qui ibidem triginta & octo annis suam longam mis præstolabatur salutem, sed spe sua frustra- tus, prout conqueritur, *Dum venio enim ego, alius ante me descendit, totamque secum iam sanus detulit, haustique piscine virtutem. Aduerte igitur**

L. contra
Iudeos
c. 13.

Christi Domini virtutem qui piscine superat vires, & quem illa curare non potuit, sua Christus virtute sanauit, quippe qui non subest tempore, vt illius expectet momenta, nec aquæ indiget commotione Angelico ministerio excitatæ, nec opus ei est vt paralyticum aquis immergat membris solidandum, sed solo suo verbo paralyticum sanitati restituit incolumem, & omnia quæcumque vult, facit independens.

Hic quoque suam Christus declarat virtutem, in eo quod propria virtute, non emendat ea, non ab Ang- li motu dependente, vt piscina, sine temporis operetur limitatione, siac certo personarum numero illis omnibus quibus dignatur, impertiat sanitatem. Eleganter de hoc dicitur D. Gregor. apud Lipoman dicens: quod quidquid Sancti operati sunt, hoc Dei sunt virtute operati: quod latius probat inductione operum Moysi. Expendit autem illud: *Quis similis tui in fortibus Domine?* Fortis fuit Moyses, ac virtute in propria, sed communicata sibi quæ à Deo concessa. Dominus autem Iesus incomparabiliter, non aliena virtute apparuit, sed in sua: Vnde ex seipso potens, paralytico imperans ait: *Tibi dico, surge: tunc etiam scriptum est, quosquos tangebat eum salus fiebat. Et iterum virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Hoc namque insigne fortitudinis, nec Moyses, nec alius facere potuit, vt dum incomparabilia signa innotescerent, ad verbum vnguenti aperitissime designarent. Opti me igitur ei dicere possumus: *Quis similis tui in fortibus Domine?* Hoc Dei erat epithetum, vt vocat Sixtus Senensis, quod suis vexillis inscribebant Machabæi; vnde & nomen sumpserunt Machabæi In Hebræo enim hæc sunt quatuor nomina: Mi, Camocha, Baelim, Iehoua, quorum primæ litteræ, scilicet M. Ch. B. I. significant Machabi, id est Machabæi. Tu quoque time, ex illo enim opere (teste Moyses) hoc lectum est: *Ascenderunt populi & irati sunt, dolores obtinuerunt habitatores Philisthym.* Erant namque vicini In Hebræo (vt refert Caictan.) sic legimus: *Audierunt populi, tremunt, tremor apprehendit habitatores Philisthym.* Philisthym, secundum Originem significat: *Cadentes populi.* Et idem aduertit Rupert. Consonum est rationi, vt cuncti Dei timeant fortitudinem Christi que virtutem, hæc enim praualet, eamque cæteri licet integer populus, superiorem venerantur, illi se submitunt, in eiusque se proste: nunt præsentia superioris.*

11. Chri-
12. stus
13. fortior
14. ipse
15. piscine
16. na
17. D.
18. GREG.
19. in e. 1.
20. lib. 1.
21. Reg.
22. apud
23. Lipom.
24. Exod.
25. 13. 10.
26. in eap.
27. 15.
28. Exod.

§. 2. Probat^r Christus probat^a superior, ut olim ip^si caelis.

Christi, monet Apostolus, in eo agnosces virtutem, quod egerit, & fuerit operatus, quod nec ipsa tota lex vetus potuit aut agere aut operari. Quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur &c. Ut subtilem habeo annotationem D. Cyrilli Alexandr. expendentis, cur Deus dum celsitudinem suam Senioribus Israel manifestat, apparuerit caelos pedibus suis subternens, mille stellis inflat Saphirorum radiantibus præfulgidos. Viderunt Seniores D. um Israel, & sub pedibus eius, quasi opus lapidum Sapphirin. & quasi caelum, cum serenum est. Modo per os istupendo, respondet D. Cyll. ut ostenderet Deus, magnitudinem pulchritudinemque suam cæteris esse superiorem, hoc ei declarandum erat, in eo quod ipsi pro pulcherrimo ac excellentissimo ducerent, scilicet caelo, cuius stellifera contentio ac pulchritudo lydera ab Ægyptiis ut Deus colebatur, cum nihil esset illo superius.

A tende (inquit Deus) in caelis istis, quanto mea sit eminentior altitudo, pulchritudo superior: cum illam quam vos supremam creditis pulchritudinem meis subiciam pedibus, & quod ex illis arbitramini sublimissimum, illud maxime est inferius, quod enim in me ut inferius repræsentatur, pedes mei sunt, quibus illud vestrum submissimum subternitur: sed nec colorum altitudo usque ad illud ascendit, quod in me videtur humillimum: mons vestet, mihi vallis est. Quia in Ægypto filij Israel coluerunt creaturam, & caelum Deum appellabant, ideo verum id Dominus, super ipsum quoque firmamentum sedens apparuit, ut intelligerent, illam omnia sub pedibus habere, & ipsius caeli esse Dominum, & illius effectorum.

Irrefragabilis altitudinis suæ probatio, eam manifestans in hoc quod cæteris altius estimatur. Credo quoque, quod eodem modo Christus voluerit suæ mortis hora ostendere potentiam. Ve enim is vincens comprehenderetur, rota conuulsi in vnum terrena potestas, in militibus populus Romanus, & in ministris Principum ac Sacerdotum, populus Iudaicus, quorum omnium ei ducem creat Iudam Ischariotelem. Iudas ergo cum accepisset cohortem, & à consociis & Pharisæis ministros. Ad quid tot vires duplicata? Nimirum, ut Christi cunctis pateat fortitudo. Deus in fortibus eius cognoscitur. Accedunt, illum aggrediuntur, impetum faciunt: ac vno Christi verbulo; quo nihil suavius, in terram cuncti corruunt superati. En Christi potentiam: illud enim quod in eo dixeras esse minus validum, vnicum scilicet verbum, mundi debellat fortissimos. Contuere, quod infirmum est 1. Cor. 1. Dei, fortius est hominibus. Potentia enim eius ac robur; coram fortissimo quolibet ac robustissimo patet robustius, videtur potentius, reliqua superat. Hoc hodie perfecit: coram enim totius veteris legis fortissimo, & templi potentissimo, suam ille demonstrat potentiam, explicat robur, dum in actu oculi, verbo vnico, quod in illo erat infirmius, curat paralyticum, quem piscina, quæ apud Iudæos erat omnium potentissimum triginta octo annorum spatio curare nequieverat, nec vnquam poterit. Tale verò fuit hoc virtutis Christi argumentum, ut eâ perspectâ continuo Principes in eius necem ac perditionem conspirarint; ut memorat Euangelista. Et hoc quoque adiungit David: ecce Reges terre congregati sunt, conuerterunt in vnum. Ipsi videntes sic admirati sunt, conturbati sunt &c. Certum mirabilia magna, paralyticum instar cerui subsilientem, sublato in humeros lecto progredientem: & ecce conturbantur, admirantur, concilia cogunt, Christo bellum indicunt: hic enim radiorum solis est effectus, dum clarius lucent, vespertiones, auelque nocturnas commouent, obtenebrant & excitant.

Ob quam præcisam rationem miraculum hoc voluit clarissime manifestari, proinde sanato coram omnibus paralytico præcepit, ut in humeros grabatuum tolleret iam robustus, & per vrbes plateas ambularet. Surge tolle lectum tuum, & ambula; ut ansam daret miraculi huius manifestationi, sicut sine vilo furo illud ita cunctis palpam euasit, ut Pharisæi mortales inimici iudicarent expedire, illi se deberet opponere, insuper & persequi hominem illum, qui tam aperta voce, ac sine vllis verborum inuolucris se Filium Dei naturalem declarabat ac euulgabat. Tria Christi opera mihi occurrunt, in quibus, & per quæ se verum esse Deum indicabat, hæc in ciuitate facta, & huic intentioni inuixa ut in ea ipse se manifestans cognosceretur, ut prælibauimus, & hæc omnia subtiliter enarrat D. Ioannes, cum ille esset, qui in se susceperat Diuinitatis Christi proferre argumenta, ut ait D. Hieronym. Primum fuit de Adultera, quam Iudæi ad Christum adduxerant in adulterio deprehensam, eumque iudicem in hac causa elegerant: hic se Deum ostendit; dum in lucem prodit, illique Satrapis aperit

Ob quam præcisam rationem miraculum hoc voluit clarissime manifestari, proinde sanato coram omnibus paralytico præcepit, ut in humeros grabatuum tolleret iam robustus, & per vrbes plateas ambularet. Surge tolle lectum tuum, & ambula; ut ansam daret miraculi huius manifestationi, sicut sine vilo furo illud ita cunctis palpam euasit, ut Pharisæi mortales inimici iudicarent expedire, illi se deberet opponere, insuper & persequi hominem illum, qui tam aperta voce, ac sine vllis verborum inuolucris se Filium Dei naturalem declarabat ac euulgabat. Tria Christi opera mihi occurrunt, in quibus, & per quæ se verum esse Deum indicabat, hæc in ciuitate facta, & huic intentioni inuixa ut in ea ipse se manifestans cognosceretur, ut prælibauimus, & hæc omnia subtiliter enarrat D. Ioannes, cum ille esset, qui in se susceperat Diuinitatis Christi proferre argumenta, ut ait D. Hieronym. Primum fuit de Adultera, quam Iudæi ad Christum adduxerant in adulterio deprehensam, eumque iudicem in hac causa elegerant: hic se Deum ostendit; dum in lucem prodit, illique Satrapis aperit

Ps 47. 5
I. Tria opera Christi in ciuitate facta, & huic intentioni inuixa ut in ea ipse se manifestans cognosceretur, ut prælibauimus, & hæc omnia subtiliter enarrat D. Ioannes, cum ille esset, qui in se susceperat Diuinitatis Christi proferre argumenta, ut ait D. Hieronym. Primum fuit de Adultera, quam Iudæi ad Christum adduxerant in adulterio deprehensam, eumque iudicem in hac causa elegerant: hic se Deum ostendit; dum in lucem prodit, illique Satrapis aperit

D. CYRILL. ALEX. Lab. 11. de Adorat.

Ioan. 8.

mentiat, Christus vel eius Evangelista. Men-
 21 tiri posse nemo dicat Evangelistam, cuius lin-
 22 guam, cuius calamus Spiritus S. ducebat rege-
 23 bat, dirigebat, Spiritus ille veritatis: Vero quo-
 24 que verus est, longissimè à Christo omne men-
 25 dacium abfuisse: etenim ille erat, summa, supre-
 26 ma, ac prima veritas: de fide igitur est (inquit
 27 D. Ambros.) quod perspicuè Arius aut contradi-
 28 cat Evangelistæ, eam dicat, quod nec se Christus
 29 declaravit, nec dixit, se esse Patri æqualem, aut
 30 ipsi contradicere Christo, qui se ut talem promul-
 31 gat. Illum (inquit) ipsi confundunt Iudæi: cum
 32 enim illi hæc verba clarè prolata se intellige-
 33 rent, ex illo tempore Christo moliri insidias non
 34 destiterunt. Ille verò nedum dicta à se revoca-
 35 vit aut pedem retraxit, quinimo eo posito funda-
 36 mento procellis veteris, articulum hunc divinis
 37 confirmans rationibus, seque illis manifestans, ut
 38 à Moyse promissum, dum ei Dominus ait: *Pro-*
 39 *phetaum suscitabo de gente tua.* &c. Quodque in
 40 se Deus verbum suum impleverat, ipsi verò per-
 41 duelles essent: cum enim illis Deus antiquum
 42 suum promissum, ac instrumentum compleset, de
 43 mittendo Messia, illi suis non stare promissis
 44 de illo recipiendo, quando veniret & se illis aper-
 45 tè manifestaret præsentem; progressus est autem
 46 Dominus hæc tot divinis clarisque demonstrans
 47 rationibus, ut illos & summo pudore confunderit,
 48 nos autem totamque Ecclesiam in veræ divini-
 49 tatis suæ fide illuminavit. Cum essent autem hæc
 50 argumenta, ac rationes adeo sublimes, eas voluit
 51 D. Ioannes ad longum exarare, ita ut his reli-
 52 quum capituli scribens, satis fusè impenderit: eo-
 53 rum omnium illud statuens fundamentum, faci-
 54 nus scilicet illud hodiernum tam mirabile. Ma-
 55 gnum facinus, formidinum Christi divinitatis
 56 argumentum. Quocirca illud Evangelista debi-
 57 tis suis, usque admirandis descripsit circumstan-
 58 tiis illud: igitur attendamus.

§. 3. Erat dies festus Iudæorum Operatur
 Christus hoc miraculum in festo celebrato,
 quo plures habeat testes.

7 **E**Narrans D. Ioannes hoc prodigium, suppo-
 nit fuisse diem festum Iudæorum: Erat dies
 D. IREN. festus Iudæorum. Opinatur D. Iren. fuisse
 Lib. 2. com- festum Paschæ, & hoc supponere solet D. Ioan-
 tra hares. nes in præcipuis operibus, quæ de Christo me-
 639. morat. Primum, cum se manifestavit in templo,
 negotiatores, columbasque vendentes eiiciens,
 quo primarios Sacerdotes, omnemque populum
 Hieron. Bapt. de Lanuzo, Tom. 1.

extertuit circumstantem: fuit autem hoc circa
 festum Paschatis: *Prope erat Pascha Iudæorum. Ioan 2. 1.*
 Miraculum seu multiplicatio panum contigit
 tempore Paschali. *Erat dies festus Iudæorum Ho-*
 diernum quoque in Paschate Christus peregit.
 Primò, quo nobis innotescat, Deo nullum festi-
 vus Pascha celebrari, quàm dum nobis sus-
 gitur beneficia liberalis. *Latus est Dominus su-*
per vos, bene vobis faciens. ait Moyses. Secundo: 63.
 quo doceamur, quòd si nobis omnibus sit diebus,
 bonis operibus incumbendum, præcipuè tamen
 hæc diebus festis exerceamus, utpote particula-
 riter institutis, ut ea cultui divino consecremus:
 quoque sunt festa celebriora, eò sunt & opera
 vestra bona perfectiora; In illis tibi convenit
 visitare Nosocomia, viduis opulari, captivos
 consolari &c.

Voluit Christus unico ictu aduque confun-
 dere horum nequitiam proditorum, quo ad ob-
 servantiam legis circa festorum cultum, nosque
 pariter erudire, quis sit verus ac legitimus cultus,
 quo nobis præcipitur, festa celebremus. Admire-
 mur omnes, quanto studio Dominus nobis præ-
 ceperit festorum cultum, illum præ reliquis præ-
 ceptis inculcans sæpius, easque ceremonias, quas
 ordinavit, ac voluit ut in illis servarentur, proin-
 de pœnam capitis (ad minus) statuit eorundem
 transgressoribus, lege tam stricta, ut hominem li-
 gna die festo igitur itruendo colligentem proprio
 ore lapidandum condemnarit. Quis non stupeat
 zelum cultus Dei viri S. Nehemix, nobis à Spi-
 ritu S. relatum: iam septuaginta annis dura po-
 pulus Dei in Babylonia servitute oppressus inge-
 muerat, plurimorum scelerum reus. His pera-
 ctis, disposuit benignus Deus, ut egredieretur, ac
 in patriam suam Hierusalem liber reverteretur
 Illuc reuersis Iudæis instauratis domorum suarum
 ruinis, ruderibus reparatis vidit D. Nehemias
 ut ipse hæc narat. *In diebus illis vidi in Iu-*
da calcantes torcularia in Sabbato, portantes acer-
uos, & onerantes super asinos vinum & vias, &
ficus, & omne onus, & inserentes in Hierusalem
die Sabbati. Et contestatus sum, ut in die qua ven-
dere liceret, venderent. Et Tyrj habitaverunt in
ea, inserentes pisces & omnia venalia: & vende-
bant in Sabbato filii Iuda in Hierusalem. His
grauiter commotus vir Dei, infusus lachrymis,
voce flebili, illos arguere, meliora suadere toto
conatur pectore: Quid agitis, o viri, quid agitis.
An ideo captivitate miseranda soluti in patrias
lares reuersi, ut ad pristinam peccata relabamur, &
sint nobis posteriora peiora prioribus? An Canes
ad vomitum? Quæ est hæc res mala, quam vos fa-
 H h h 616 28

F. Festa sunt nobis colenda.

2. Esdr.

Ij. 15.

2. Esdr. 13.16. *ista & prophanas diem Sabbati? Ob quam, creditis, culpam, Deus patres nostros puniuit, & captiuos eiecit in Babyloniam, patrium solum pessumdedit, euerit Hierusalem, opes disperdit populi, nisi ob talia opera lege prohibita, ab ipsis facta in Sabbatis, & die festum prophana- rum? Numquid non hac fecerunt Patres nostri, & adduxit Deus noster super nos omne malum hoc, & super ciuitatem hanc?*
 Hoc vnum lego supplicium ceteris atrocius, quo Deus populi sui crimina castigauit iustus iudex: nimirum, dum Rex Nabuchodonosor copiosa militum manu ingressus est Hierusalem, eam solo tenus eruit, omne quod spirare poterat, interemit, domos succendit, & in tantam redegit solitudinem, vastauitque funditus, ut teste D. Hieronymo. spatio annorum septuaginta, nec passerentus, nec aliquid animal, aut viuens in tota illa videretur regione. Heu Domine: quæ tanta peccatis poena? quod sceleribus flagellum tam durum? Audi delicta. Ob violata festa, legem transgressam, onera sublata, translata, exercitas mercaturas in die Sabbati &c. Ecce zeli rigorem, quo Deus voluit, ut festa seruarentur, & ea huius est ratio, quam ipse Deus declarauit: quanto post latam legem, & inter alia sua mandata hoc quoque de cultu festorum nominatim præcepto, post data in monte Sinai præcepta iudicialia, legalia & ceremonialia: post propositum exemplar tabernaculi, cum suis cortinis, ac tabulis Setin: fabricæ arcæ, propitiatorij, candelabri, mensæ panum, altaris incensorum, holo. aulorum, ac sacrificiorum: post factam de Sacerdotibus mentionem, eorum desertipram consecrationem, omnibusque iam absolutis, dum Moysen vult dimittere, ut ad populum duabus tabulis legis instructus remearet, denuo repetit, de cultu festorum præceptum, quasi nihil de eo fuisset cum Moysæ collocutus, nihil præcepisset: *Loquere ad filios Israel, & dices ad eos: videte, ut sabbatum meum custodiat, quia signum est inter me, & vos in generationibus vestris: ut sciatis, quia ego Dominus, qui sanctifico vos.* Hoc inter omnia tanquam lapideam fundamentalem populi sui cordibus insculptum voluit Deus, quod per Vatem suum David asseruit, ut scirent omnes, quod ipse esset & solus & verus Deus *Deus Deus tuus ego sum.*
 Intelligeret quoque, cum talis esset, quod ab eorum eorum bonum, salus, & vita dependerent tam in ordine naturæ, quam gratiæ, & hinc fidem protestantes, ad illum confugerent, ac libus fidei ac religionis, coram eo assisterent, se eius

seruos, eius creaturas consistentes. Ad hoc statuit, ut quisque sex hebdomadæ dies, ut sibi proprios haberet, ut in eis quisque faceret ea quæ familiæ suæ conuenirent, & temporalibus beneficiis de seruirent. Attamen sibi diem septimum reserua- uit: ut illum operibus diuini sui cultus conse- crarent, coram Deo comparerent, ei gratias pro receptis beneficiis referrent, alia noua depolice- rent, animam spiritualibus exercitiis in bonum suum occuparent, non minori diligentia, quam per reliquos hebdomadæ dies impenderunt cor- pus rebus corporalibus acquirendis.
 Quocirca Cardinalis nolter Caietan obicit, circa illa verba quibus Deus, hanc Sabbati legem promulgauit *Memento, ut diem Sabbati sanctifi- ces.* Cui Deus in hoc præcepto verbo illo vritur *Memento*, nec illo in aliis nouem præceptis vti- tur? Vt noterimus, inquit, rationem huius esse præcepti, expresse facere memoria, & quod Deus die festo non intendat, ut tantum ab ope- ribus corporalibus ac sensibilibus cessetis: hoc e- nim esset, velle vos degere otiosos, ut alius Phi- losophus opinabatur, qui Deum subannabat Is- raelis, qui populo suo septimam temporis par- tem derogaret, quo præcipiebat, ut nullo popu- lus suus eo die opere distenderetur: quin potius hoc intendit, ut operibus illis seruilibus cessan- tibus, anima ad spiritualia se extendat liberor: receptorum à Deo donorum recolens memo- riam, pariter quam acerbè tam liberali Domino seruire teneatur. *Vi intelligamus (inquit Caieta- nus) rationem præcepti esse recordationem, ut in- telligamus non placere Deo quietem ab operibus septima quoque die, nisi ratione memoria, & ra- tione interni cultus.*
 Summam in vniuersum sollicitus innigiles, tamque disponas, ut talis cum Deo sit, qualem esse conuenit homini Christiano. Ratione hu- ius expendit D. Augustin a & D. Cyrillus A- lexandrin b id quod Deus in ordine ad hoc præ- ceptum ipse declarat: Mandabat ut Sabbati re- quies seruaretur, qua famulus, & famula, & in- menta sibi seruirent ac conquiescerent. *Sex die- bus operaberis, septimo die cessabis, ut requiescat bos tuus, & asinus tuus, & reficiatur filius au- cille, & aduena.* Tantâ vigilantia Deus in hoc processit, ut conformiter, sicut totius hebdoma- dæ vnum diem, nempe Sabbatum, quieti desti- nauit hominibus, seruis, famulis & animalibus; ita quoque constituit annum septimum quietis terræ, ut boues ac iumenta, quæ illam colunt, illo conquiescant; proinde legem condidit, ut licet tellus esset frumenti, aut vinea, aut oliuetum,

Exod. 31.13.
 2. Esdr. 13.16.
 7.

In cap. 20.
 Exod. 20.8.
 11.
 Deu. 10.1.
 Incul- cat ob- serua- tio- nem.
 CA.
 117.
 a. Lib. 99. 10.
 Exod. 31.13.
 b. Lib. 4. in Ioan. Exod. 23.11.
 D. Cy. Az.

sex eam annis continuis ararent, cohererent, confere-
 rent, vineas putarent, cultivaarent oliueta, &
 omnium fruges in horrea colligerent: septimo
 vero anno, tota terra quiesceret, & plantæ in-
 cultæ manerent, ne quis illas tangeret aut terram
 araret, vel vomere profunderet &c. *Sex annis
 sementibus terram, & congregabis fruges eius, an-
 no autem septimo, dimittis eam, & requiescere
 facies, &c. Ita facies in vinea, & oliueto tuo.
 Quia verò statim hæc se offerebat difficultas.*
*Quod si dixeritis, quid comedemus anno septimo,
 si non senerimus, neque collegerimus fruges nostras?
 Sed nec anno octauo lupetereit quod comeda-
 mus: illo enim necesse est arare terram, prapa-
 rare, & circa anni terminum serere, prouide
 non nisi circa noni anni exitum fruges colligen-
 de. Hanc Deus illorum præuenit anxietatem:
 ne vox hæc cura sollicitet; perpetuo quippe vo-
 bis alero mi aculo. Dubo benedictio: eua meam
 vobis anno sexto, & facies fructuum annu-
 rano, serisique anno octauo, & comedis veteres
 fruges, & que ad annum nonium, donec noua na-
 scantur, edetis vetera.*
 O summam Dei potentiam, qui tanta lu-
 dxos præuenit sollicitudine: vt quidquid ho-
 mini seruit, suum habeat tempus, diemque quo
 à labore quiescat. Et seruis, & ancilla, &
 bos, & iumenta, quin & ipsa terra, & plantæ
 vacarent. Quid hoc te tangit, calorum Domi-
 ne, quæ in D. Augustinus, quod quiescant bo-
 ues, iumenta, terra, quæ præcisè in hominis ob-
 sequium produxisti? Quid tua refert, quærit
 D. Cyrill Alexandrin. O Domine, terra, plantis,
 arboribusque confusa, quod tanto studio eius pro-
 cures quietem populoque præcipias, vt eam mi-
 nimè cosant, tempusque concedant quietis? Ne
 hoc tibi persuadent, respondent hi SS. Patres,
 quod Dei pectus cura torqueat aut seruorum, aut
 animalium: iam enim dixit simili occasione D.
 Paulus: *Numquid de bobus cura est Dno?* Nec
 hoc quoque crederetis, quod primario Deus in-
 tendat quietem terræ, aut vacationem planta-
 rum, quæ cum sint insensibiles, quietis non sunt
 capaces, sed id quod dicit Apostolus, vt per id
 quod decreuerat, de seruis, animalibus, terra, &
 plantis hominis, ipsum hominem admoneret eius
 quod ab illo requirebat: *Non insensatos agros
 præcipue quiescere voluit, ait D. Cyrill, Et qui tan-
 to studio, & singulari præcepto hoc à te exigit,
 vt vnum hebdomadæ diem, & annum septenniij
 concederes quieti, & iumentis tuis, iumentis tuis,
 aruis, ac vineis: hoc ipso te vult admonitum,
 tibi que statutum, quanto studio quærat, tibi que*

præcipiat, vt vel vnum septimanæ diem quietis
 tribuas animæ tuæ, quam tot negotiis, contra-
 ctibus, & terrenis lassam obuiis impedimentis,
 quo eius studeas paci, tranquillitati, seruilibus
 operibus dimissis, eam tantoperè distrahentibus,
 quia verò peccata vel maximè animæ pertur-
 bant tranquillitatem, ab his præcipue conuiescas
 & manum extendas, mentemque intendas iis
 quibus anima in Deo quiescat, virtutibus proficiat,
 meritorumque bonorum salutaribus accre-
 scat incrementis.

Conueniens huic proposito perelegant est illa
 annotatio D. Gregorij de quo sumpsisse vide-
 tur Abbas Rupertus circa illud Domini popu-
 lo suo statutum, & verba, quibus suam explica-
 uit voluntatem, coelestibus scera mysterijs. E-
 gressus liber Ægyptiaca seruitute Israëliticus
 populus, versus terram promissionis caput iter,
 cui farina, quam ex Ægypto secum detulerat de-
 fecit iam exhausta, fames illum grauius oppres-
 sit. Confugit Moyses ad Deum, cui ille: *Ecce ego
 pluam vobis panes de celo, egredietur populus, &
 colligat, quæ sufficiens per singulos dies* Singulis
 diebus recens ac calidus decideret, quocirca aduer-
 te, inquit, vt quisque colligat, quæ sufficiunt per
 singulos dies, non plures, sub pœna conuersionis
 in vermes: *Die autem sexto, parent quod inferant,
 & sit duplum quam colligere solebant.* Quid igitur
 Domine, quid actus istum die festo, num to-
 to illo die immotus, ac cõplicitatis sededo mani-
 bus otiosus? *Maneat vnusquisque apud semetipsum,
 nullus egredietur de loco suo die septimo: id est, sit
 in septio collectus.* Singulis hebdomadæ diebus
 egreditur cor velti u curis, negotijs, impedimen-
 tis, huc illucque distractum vagatur, & iis & ob-
 ea quæ extra vos sunt discurnit occupatum. Die
 verò festo apud se remaneat, ibi cõquiescat, vt ea
 quæ intra te sunt meditetur, mentis oculos in a-
 nimæ suæ reseruet nobilitatè, eiusdem pendat
 conditorè, in què sit finem creaturæ sit illa lu-
 perna gloria, quæ regna caelestia sibi à creatore
 præparata: quod illud beneficiũ, quod te ad ima-
 ginè, suamque condiderit similitudinem, lucem
 suam ac supernius infuderit cogitationem: Quam
 ritè composita, mundaque cõscientia, si non dis-
 composita, immundaque arguatur. Quam Dei
 beneficiis gratus: qua ratione conuiuas proximo,
 eum num sicut teipsum diligas: quæ tua modo
 sit dispositio, si te hinc in suum eripiat Deus iu-
 dicium: quod animæ tuæ honorum operum lu-
 crum, quod Deo in tuorum criminum offeras
 compensationem: *Maneat vnusquisque apud se-
 metipsum.* En tibi, cui festa Deus præcepit.

H h a - O stul 20

8
 a L 8.
 mor. c.
 15.
 li. 26.
 c. 36.
 h m
 c. 16.
 Exod.
 Exod.
 16. 4.

Exod.

Leuit.

Leuit.

1 Cor.

D. CYR. ALEX.

O stultis stultiores, infelices illos Scribas, & Phariseos (exclamat Caiet.) qui, vt carnales verba hæc carnaliter intelligebant: quasi fuisset illa Dei voluntas, manerent homines otiosi, inertes, nihil agentes, & quasi potles consistenter immoti; quasi verò Deus talis foret amicus præceptum de otij, vt illud hominibus præciperet obseruandum. Oprimè & iustè eos sic intuens Hieremias otiosos, desides, ait: *a Deriserunt Sabbata eius*, vt reip'sa illos Gentiles irridebant, habebantque ludibio, vt otiosos naso suspendebant, vtique qui septimam temporis anni partem inertes transigebant. *Desidentia siquidem est* (inquit Caietan) *sola exterior requies, vt ipse in iura septima partu temporis*. Venit Christus (inquit Origen.) complens id quod Isaac præfigurauerat. Foderat sibi Abraham in terra Palæstina purissimos puteos quibus suis adacquauit: illos terra, lapidibusque obtulerunt Palæstini, quo potum ouibus subtraxerunt. Accurrit Isaac, & singulari opera illos expurgat, lorde, terramque eruit, in animalium emolumentum. Effoderat Dominus suos puteos mandatorum in animarum salutem: digito suo, seu cæte illos in tabulis illis lapideis aperuit, quales in vtraque tabula puteos? illos Pharisei, obtulerunt rerum terrenarum affectu. sicut amore proximi, quo inimicum excludebant honore parentum, quem solis verbis constare asserbant, non verò necessariis illis auxilia exhibendo: desideriorum motuumque repressione de bonis, de muliere aliena, docebant enim sufficere in illis, operibus non desisse. Particulariter tamen hunc festo, um dierum cultus puteum opplebant: explicantes hominem nihil in eis operis facere oportere, sed nec posse, etiam in proximi sui salutem, animaque beneficium sed completatis manibus debere consistere otiosum.

Hunc & verbis, & operibus Christus aperuit, cum diebus festis opera peregerit præclariora. Dies erat festus Iudæorum, quando quinque panes fregit ac multiplicauit in quinque milia, dies erat festus Iudæorum quando in Synagoga manum aridam restituit, incuruamque erexit mulierem, paralyticum in lecto coram se expositum sanauit; dies erat festus Iudæorum, quando triginta octo annorum paralyticum solidauit, miraculo inter cætera celeberrimo, quibus nos erudit, & hortatur, vt diebus festiuis, si quidem tibi operibus feruilibus sic abstinendum, & hoc præcepto sub mortali peccato adstringaris, ea tamen tibi sunt opera exercenda quæ in Dei dirigantur obsequium, tuique proximi cedant profectum; diebus his animæ tua salus diligentius,

grauiusque curanda: peccata confessione eluenda, sacrum Christi corpus sumendum, largiendæ elemosinæ, hospitalia frequentanda &c. Vtinam non ipsis festis diebus in peccata tuas turpiora, frantum laxetis veltis concupiscentiis, Dei sitis minus memores, veltæque animæ incuriosi impendentes illos charitatum alearum que lusibus, choreis, terrenis vanitatibus, mundi delictis: Hæc proinde sit ratio secunda, ob quam Christus hoc in die festo miraculum egisse perhibetur.

Tertiam autem adduco rationem, ob quam Christum hoc miraculum facere, expedebat: nimirum vt in Hierusalem seipsum mundo manifestaret. Hanc elegit ciuitatem, prout nobis asseruit David, vt factus homo, in illa templo que suo cognosceretur. Ad hoc, ab initio leges statuit, vt in festis Paschalibus omnes Hierusalem conuenirent, etiam longe distiti: vnde hominum miliones ad festorum Paschatis celebrationem confluabant, vt quando iam factus homo, ibidem mirabilia operaretur, totius sic mundi oculis exponeretur, vt omnes eorundem essent testes oculati, cuncti ea viderent, & ex his eum quis esset agnoscerent. Prædixit Isaac, hoc à Christo parandum, nimirum, *Ducam eum per viam quam nesciunt*. Qui vero sunt, quælo, cæci illi, nisi ex plebe Iudaica? Ipse idem exponit, addens: *Quis cæcus, nisi seruus meus?* Direxit e mouit illos: vt diebus solemnioribus ad templum properarent: nec ipsi nouerant, ad quid primario illud teneret, quæ huius esset ratio principalis. An non Domine illis posses præscribere formam, quæ quique suis in regionibus Pascha celebraret? Posset vique illos tamen omnium volu: huc adducere, vt eorumque cunctos cõfluentes titulo & intentione celebrandi Pascha, eoadunatos haberem, & testes meorum miraculorū oculos, quæ homo factus, sum edituros, quibus meam mudo declarabo Diuinitatem, licet que mihi protellari. *Ego semper docui in Synagoga, & in templo, quo omnes Iudæi conueniunt, & in oculo locutus sum nihil.* Sicut sol ex medio cæli suos, quibus terram illuminet, emittit fulgidissimos radios, ita ego quoque de medio templi. Proinde vt miraculorū emittat radios fulgentissimos, diem eligit concursus publici totius populi ac vniuersalis: in loco toto orbe famoso nimirum templo, & totius vt bis patentiſſimo, scilicet nosocomio, vbi cunctis cognitis decumbebat paralyticus, ab omnibus sepius vilis triginta octo annorū curriculum, infirmitate nulli nõ peruia, & ipsis triginta octo annis cõfirmata, apud Pificinā tantæ ac toties expectat.

9

154

10

expertæ virtutis, vt toti explorata constaret veritas regiõni: in populo nominatissimo, tempore solemnissimo. piscina potest ista, infirmitate desperata, diè maximæ concionis, plurimis testibus, hoc mirabile prodigium, ac beneficium Christi operatur. Huic conformiter, postquam dixisset Euangelista, quod dies esset festus Iudæorum, quando Christus ascendebat Hierosolymam, continuo subdit, *Est autem Hierosolymis probatica piscina, quæ cognominatur Hebraicè Bethesda: q. d. Christus ascendit ad domum fortem, vt seipsum mundo manifestaret, in piscina, cuius tanx erat efficacix fortitudo, vt quoslibet curaret morbos eius qui primùm descendisset in piscinam post aqua motionem Angeli factam ministerio.*

§. 4. Est Hierosolymis probatica piscina, Nullibi commodius piscina, quàm circa templum, & pauperes ad eiu valuas, in nostrum beneficium.

10 **S** istamus parumper in hac coniunctione piscinæ circa templum. In quem, quæso, finem istam hoc loco Deus statuit? quia xenodochium est, in quod conuenerunt ac decumbant quauis aduersa valetudine laborantes & aptè circa templum erigitur. Discurrit leganter D. Chrysolom. perpendens, id quod S. notat Scriptura, communi hoc more receptum, vt pauperes ad templi valuas mendicarent. Hic cæcus ille à nationate hærebat, quem præteriens Iesus vidit. Hic ille paralyticus rogans elemosinam, dum Petrus & Ioannes ascenderent in templum ad horam orationis. Hic piscina quinque porticibus ampliata: *In his iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum.* Quàm dissimile (ait) est templum, Deiq; palatium, Regum huius mundi ac Principum curiis: Ad horum enim ostia non videas nisi nobiles, diuites, virosq; ambulantes illustriores, custodes armatos lanceis, gladiis, omnique telorum genere instructos, qui aduenis terrorem incutiant. Ad Dei verò palatii valuas, quos videas? cæcos, claudos, aridos, paralyticos, laceros, nudos, angustiaros, famelicentes, qui ora sua claudere nescierunt, suam prætereuntibus appetentes, exponentesq; calamitatem, inopiam, infirmitatem. Domine, hic his locus non videtur opportunus. Est quippe templum tuæ domus quietis, vbi quasi strato molliq; lecto stans altari tuo ac sanctuario, de quo ipse re-

statis, cui nemo contradicat: *Locus quietis mea.* Ita quidam intelligunt benedictionem, quam Moyses impertijt Benjamin: *Amanissimus Domini habitabis in eo confidenter, quasi in thalamo tota die morabitur.* Amavit Deus tribum Benjamin, ita vt in ea sedem sibi elegerit, quietis, & thalamum securum: quia in terra eius, quæ ei sorte obtigit, Mons erat Mora, in quo templum suum Deo Salomon ædificauit locum quietis Domini. Hoc autem maxime requirit thalamus regius, seu quietis locus, vt longè distet à templa stribus, eiulatibus, lamentationibus, gemitibus, ac clamoribus: vbi enim hæc audiuntur; quis princi-facile conquiescat, quis suauiter obdormiat? *Quiescit Saul in tentorio suo regio medio campis.* po: Vociferatur nescio quis, quietem turbat Regem, prodit foras Dux Abner: *St. St. tacete, quis hic clamor? obdormit Rex.* *Quis est illi, qui clamas, & inquietas Regem?* Videte hic licet (inquit D. Chrysol.) quam sit dissimilis Dei mundiq; Principum conditio. Circa quietis suæ loca quærit Deus pauperes, mendicantes, vt inde certò colligas quanti illos faciat, et si tu illos domibus tuis illos eliminaueris, suis te gemitibus infestantes, illos Deus thalamo suo vicinos adsciscit: nec vlla eius auribus suauior insonat melodia, quàm pauperum suspiria, qui postulent misericordiam. Non inconueniè perpendit D. Pet. Chrysol. parabol. cum illud à Christo propositum de amico, ad quem confugit ille, qui panum premebatur inopia, qui ad ipsas domus suæ portas cubile suum habebat, vnde & de personis roganti respondit: *O quam dare uult, qui se in quietari taliter, taliter patitur suscipi.* *Quam pulsanti ille gestit occurrere, qui sic secreti sui cubile ipsam collocauit ad ianuam.* Quem mihi ostendas, qui cubilis sui secretum, ad suæ domus ostium statuat, vbi quilibet eum inquietet dormientem? Hinc perspicuum est, hanc esse Dei quietem, quando valuas eius i. Au. pulas fortiori, ac sæpius repetito, cum tuis inquietas gemitibus, excitas suspiriis dormientem, vt heri diximus. Secundum: vt non ignores, o tu opibus præcellens pauperes, domus Dei esse ianitores; quod si Dei regnum intrare posse confidis, illis fiat necesse est, intercedentibus: hoc enim Christus asseruit: *Facite uobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant uos in astra tabernacula.* Attende diligenter uerba hæc. *Recipiant uos.* Sunt etenim ipsi, qui concedunt ingressum, recipiunt & admittunt introeuntes. Ne eos asperneris, tibi occurrentes, & portas tuas inhærentes, vt diues epulo acc-

17. 27. sanctus, eris & cum v'ro innocens eris, & cum electo electus eris, & cum perfecto perfectus eris.

D. Avg. Hinc educit D. Aug hanc propositionem: Qualis apparueris Deo, talis oportet, ut appareat tibi Deus suavis & mitis, & multa misericordie suaves, mites, dulces, humiles & misericordes requirit. Domine percepto, ut appareat mihi Deus manibus explicatis, ut mihi benignus postulata concedat; vocibus meis ad se aperitis auribus, piis oculis, calamitates meas misericors intueatur. Ad hoc, tu tuas illi protende manus, eius exaudi gemitus, & benigno eum intueri oculo. Vbi cum videro? In paupere. Quamtu fecisti ex his fratribus me s. minimis mihi fecisti. Ad templi sui introitum sese in vnoquoque eorum tibi exhibet, illum intueri, illum exaudi, illi manus extende liberales. Dare & dabitur vobis. O mentis inops, diues epulo, & quid equam postulas scis tuæ remedium? Te pudeat, confundere maledicte, ab eo hanc requirere, quam illi in paupere datus denegasti: cui nec micam panis, nec aquæ guttam concessisti sicuti: talem tu tibi Deum inuenias oportet, qualis tu illi fuisti durus, immisericors, imittis. Ecce Dei mentem, dum templo suo consecrat pauperes: q. d. manibus tuis trado, & fido menturam eorum quæ tibi sunt à me concedenda; Hoc recipies, quod mihi dederis, eoque modo tuus ero, quò tu fueris meus: talis tibi, qui ilis tu mihi. Iplum audi Deum: Frange esurienti panem tuum & egenes vagosque indue in domum tuam, cum videris nudum operi eum &c. Et anteib: faciem tuam iustitia tua, & gloria Domini colliget. Ne inconsideratè hæc verba prætereas: Anteib: faciem tuam iustitia tua. Iustitiam tuam vocat, elemosynam præstitam pauperi: quo etiam nomine eam Christus insinuat. Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus. Eo quod, sicut alias exposuimus: id quod inter cæcitas, rera fundare potest titulum iustitiæ, sic ut ea talis repetiatur, ut quis à Deo quidquid petit, consequatur, creditur esse elemosynas, quam si exerceamus dicere nobis licet, sicut ad rem congregate dixit D. Petrus Chrysologus. Redde quod promisisti quia feci quod iussisti, tibi exaudi dicenti. Dare & dabitur vobis. Ornate de hac re D. Chrys proponit, quòd Deus homini manus præbet beneficium, præcipiendo, ut illi in paupere det elemosynam, quam si traderet illi potestatem faciendi miracula, suscitandi mortuos, leprosos mundandi, cæcos illuminandi: quando namque hæc alicui conce-

dit gratiam, qui eam recipit totus ob illam Deo perpetim manet deuinctus, & nouo debito obstrictus, ob datam sibi potestatem tam eminentem, donumque prorsus singulare. Porro cum illam tibi infundit gratiam, quæ illi in paupere effundis elemosynam, Deus (si fieri se liceat) ipse tibi manet deuinctus, ille tuus debitor, eò quo fieri potest modo, Deum nostrum esse debitorum. Hic in elemosyna beneficium tu Christo tribu s: illic in gratia miraculorum, ille tibi. Hic quidem (in signis & miraculis dico) debet ipse Deo, in elemosyna vero Deum tibi, facis delictorum: & si quid ipse debet, compensas. Iam habes, cur elemosyna vocetur iustitia. Addit: Anteib: faciem tuam iustitia tua, elemosyna tua tibi applanabit viam, ingressum tibi concedens, portas aperiens quò ad Deum pertingas securior. Credo alludere ad id, quod frequens est, dum Princeps iter arripit periculis latronum, vel hostium expositum, antecedit Centurio militum: carena stipatus, viam reddens peruiam, liberam & ab omni periculo securam. Eheu quàm periculis plenum iter orationis: mille se opponunt impedimenta, innumeræ eam perturbant distractiones; in finem eam repellunt obstacula: Quot peccatis implicaris, tot occurrunt repagula orationi ne progrediar & ut claudicat. Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudit Dominus. Aperissimè hoc Deus per vatem dixit Isaiam: Cum multiplicaueris orationem, non exaudiam: manus enim vestre sanguine plene sunt. Et per Ezechielem. Qui posuerit immunditias suas in corde suo, ego Dominus respondebo ei in multitudine immunditiarum suarum. Præcedat elemosyna, viam adæquabit, tollet repagula offendiçula dimouebit. Anteib: faciem tuam iustitia tua. Memoresis, etiam, verba Spiritus S. Manus absconditum exierunt: & domum in sinu indignitatem maxime. Iudicem formidas, cum tibi molesta grauique impendat causa, & iustè sit tibi indignantus? Munus absconditum in sinu vxoris, vel filii. Attende, num sic familiaris quispiam, qui secreto dona recipiat, & se pomis aut eis peti conuincat, hoc modo tibi negotium prospere cedit ex sententia. Hoc nobis suggerit consilium Spiritus S. An sit aliquid quod licet viam sternat actori, quod tam apertas ac dilatatas iusticiis dissoluat ianuas, ac munus absconditum? quando iudex bouem portat in faucibus muneris peti largior, quàm securus viuit, quàm placidus dormit litigans, si hallis pugnaverit arguentis, muneribus iudicem præuenit auteritientem.

D. Chrysostomus Hom. 7. de penit. Tom. 5.

Psalm. 139. Isai. 1. 15. Ezech. 14.

Mat. 23. 14.

Facetam

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

Lib. 4 de
considera
ad Euge-
nium ad
medium.
IV.
Exem-
plum.

Facetam narrat historiam D. Bernardi De
Cardinale Martino viro non vulgariter sancto.
Ex Dacia legatus teneritur, tam rerum omnium
indignus, ut Florentiam appellus, præ inopia vl-
ta iter suum prosequi prohiberetur. Accurrit
ciuitatis Episcopus, Cardinali donat equum,
quò Pisas tendat, ubi Dignus Bernardus mora-
batur. Illum sequenti die insequitur prædictus
Episcopus Florentinus, sibi persuadens, cum pe-
riculosa lite anxietur, & Pisas Cardinalis ap-
pulsisset, eum sibi fore propitium, quodque iu-
diciu in Episcopi proferret fauorem. Adest
igitur, suffragium Cardinalis obnixè postulat
prædicto munere nixus, Cui Cardinalis pruden-
ter ac pie, Domine Episcope, decepti mei dum
enim equum muneri donasti, nesciebam tibi
imminere negotium, cuius in mea potestate ac
libero arbitrio esset definitiua sententia; Tolle
equum tuum, ecce instabulo est, non enim de-
cet iudicem à parte suscipere munera, quæ sibi
debitum impediunt auferantque libertatem.

¶ 14

Exod. 23, 8

Quocirca inhiuit iudicibus Deus munerum
quorumlibet acceptionem; & rationem addit:
quia *Munera excecant prudentes, & subuertunt
corda iustorum.* Id verò quod Deus iudicibus ve-
tat, ut iustum ferant iudiciu, nec in alteram
partem iniusti declinent, admittit ipse vt tibi sit
misericors, qui hoc vult, vt eum muneribus de-
linas, & petit, vt sibi des, quibus munera oculo-
sus eius exerceas, quò tua non videat peccata.
Hoc nos docuit Dignus Petrus, exhortatus, vt in
quibuslibet aduersitatibus ad Deum per preces
confugiamus; sed vt antecedenter operibus cha-
ritatis, ac elemosynis insistamus. *Vigilate in o-*

1. Pet. c. 4.

7.

*rationibus, ante omnia autem mutua in vobis
interipsis charitatem continuam habentes; quia
charitas operis multitudinem peccatorum.* Vtiliter
monuit Filium suum Tobias senior. *Ex sublan-*

Tob. c. 4, 8

*tia sua fac elemosynam, & noli auertere faciem
tuam ab illo paupere; ita enim fiet, vt nec à te
auertatur facies Domini, quomodo potueris; ita
esto misericors.* Considerandum nobis venit Spi-
ritus S. consilium: *Initium via bona facere iu-*

Prou. c. 16

5.

*sticiam id est elemosynam) accepta est au em
apud Deum, magis quam immolare hostias.* Hodie
incipite, manum operibus adhibete, transite per
hospitalia oraturi. *Initium via bona.* His con-
gruenter aliàs egimus.

Tract. 2, §.

35 & seqq

Serm. 8.

de ieiun.

& oleo.

molyn.

Hinc resultat illa D. P. Chrysolog. doctrina
orationem sine elemosyna comparari lampadi
oleo vacuæ, aut sine alis, corpori exanimi: do-
cumentum omnibus proficuum: quando enim
aduersitate quadam obrutus, Dei quæritis tibi

subsidiu: vel eum peccatis tuis optas miseri-
cordem, primum quadam elemosyna te Dei
gratia dignum præpares. Disponis te faciendæ
confessione, quæ remissionem à Deo consequere
peccatorum? Pauperum greges pertransi, illos ti-
bi concilia. Num ad Sacram Synaxim accedis,
quæ tibi Christus nedum corporis sui sacratissi-
mi dignetur sacramento, sed etiam animæ tuæ
eiusdem fructus communicet vberimos? Antec-
cedat eum pauperibus tuarum opum participa-
tio. An te mortuus exhaurit, & aliorum ad
Deum pro salute tua preces exposcis mediatri-
ces? Indigentibus tu pius infirmis auxiliare. &
hic primum tuæ fige pedem orationis. *Ex 30 mi. D. Aug.
fricordia indigenus (ait D. Augustinus) quia Ser. 41 ad
per nostra merita vitam æternam acquirere non fratris
valemus. Fac vt proximo misereris, nam tantum Eri-
m serberis tibi Deum, quam um & tu misereris
proximo.*

§. 5 Multitudo languentium. *Piscina
symbolum est penitentiæ, & tria genera in-
firmorum, tria sunt genera peccatorum.*

Conuenientes sunt hæc rationes coniunctio-
nis piscine cum templo: sit tamen hæc
proposito nostro congruentior, quàm præ-
libauimus; nimirum: vt esset columna ac sol-
ecum quoddam templi forte, robustum, quod
eius sustineret auctoritatem, si uideret fidem quæ
iam corruerat. Præclarum quid hæc est piscina,
quandoquidem cælum ipsum eius tam sit soli-
citum; & quandam inerat familiaritatem, cum
inde descendat Angelus, vt aquas eiusdem com-
moueat. *Angelus Domini descendebat &c.* Ex-
tulit Christus hominis dignitatem (vt notat D.
Hieron.) quia ille suæ cælestis curiæ Angelos
misit custodes: Attende piscine huius dignita-
tem, cum qui eam moueat, Angelus sit, quem
adhoc Deus è cælo delegabat. Insuper, ex hoc
Angelo contactu, tantum hauriebat virtutem
vt quamlibet in quolibet sanaret infirmitatem:
A quacumque infirmitate. Idecirco tam celebris
habebatur, vt ex omni circumiacente regione ad
eam omnigeni confluerent infirmi, quibus quin-
que porticus adiacentes replebantur. Peruulgatè
est inter Doctores, piscinam hanc symbolum
esse penitentiæ, & supponit Tertullianus hanc
regulam: *Figura ista medicina corporalis, spiri-
tualem medicinam canebat, eâ forma, qua sem-
per carnalia in figura spiritualium antecedunt.*

Quare, vt hæc sit vera piscina, illius in ea
requi-

¶ 15

Tria
Dei
mor
in p
pala
tadic

In c. 18.

Marth.

TERTI
Lib. de
Baptis.

vivam fidem Iesu Christi, sic ubi haec solum invenitur, & illa que reperitur.

Hinc colligitur vera Doctoris Angelici doctrina, idololatrias ac infidelibus, nulla remittit peccata, nec originale nec mortale, nec veniale & ob ea omnia, quae toto vitae tempore egriunt, inferni poenis cruciandos aeternis. Mandat Dominus Moysi, faciat propitiatorium, quod sedes ac locus sit remissionis ac misericordiae: stabula erat auro fulvo nimis cooperta, qua Deus sedens figurabatur: iubeo quaque, ut illud supra arcam collocet, quasi iisdem arcae cooperculum, suo proportionatum, ut ne atomo quidem latius aut exiensus sit ipsa arca, qua manna, & tabulae legis asseruabatur. Arca Dei Ecclesiam designabat, in qua sola dulcis manna gratiae, Deique amoris asseruatur, ita ut inter Mauros, Arabes, Indicos, haereticos, nec vel unus sit, qui Dei sit amicus eiusque gratiae participes. Hic solum vera viget lex, vera Dei cognitio.

Lib. 18. de Civitate Dei Agge c. 2. 12.

Hic propitiatorium, locus indulgentiae, quod nec vel hilo extra arcam extenditur: extra quippe Ecclesiam nulla remittuntur peccata, licet minima, ac leuissima. Pro huius doctrinae confirmatione expendit D. Augustinus Dei promissiones templo iuratas, quas Ecclesiae tribuimus: Magna erit gloria domus huius &c. Et dabo pacem in eodem loco. Magna & excellens erit Ecclesiae mea gloria, decor, honor, ipsaque vnica erit, cui remissionem, pacemque concedam. Accedit D. Cyprianus, testis secundus plurima praecurrens sacrae paginae loca, in quibus de hoc proposito themate disputat eleganter.

Lib. de v. n. u. Eccl.

17

Secundo: Curabat haec piscina quoslibet grauidines, etiam grauissimas & desperatas. Saneus se habet, quacumque detinetur infirmitate. Ad eum autem finem, recuperanda scilicet valetudinis, lacebat multitudo magna languentium, caecorum, claudorum, aridorum. Hic verum effectus est poenitentiae, omnigenos erit languores peccatorum. O qualem piscinam, poenitentiam, in qua sanus fit quisque, a quacumque detinetur infirmitate. Exerit cornu salutis.

Memini particulariter Spiritus S. Ana nepotis

Seix Horrae habitatoris regionis, quam possedit Elau: Isie est Ana, qui inuenit aquas calidas

in solitudine, cum pasceret asinos Sebeon patri-

su. Mirabilis hic notatur connectio, legunt ete-

rim alii: Equas calidas, ex copula diuersorum

animalium, asini & equae. Mea sententia, illas

hic non inuenit, ex natura enim haec fuissent vi-

sa, & non ex arte. Cornelius dicit quod fue-

rit balnea, piscinae aquae sulphureae, & dum

illam iumenta bibebant, fructum percepit, quod deinceps gauderet ex eo quod illas pascinas inuenisset, in suorum armentorum emolumentum. Quis explicet fructus verberimos ex torlacum fideibus provenientes, quot sunt in Ecclesia curantibus morbis, & infirmitatibus ex peccatis oriundis? Nulla vero talis cisterna, qualis piscina poenitentiae. Aquas calidas. Lachrimas oculis effluentes, Calidas, ex corde Diuino amore infla: fornacis accenso, bullentes. Haec namque ab omni et munum labe mundant animam, omnes sanant infirmitates, quia omnia remittunt genera peccatorum.

Omnia peccata ad tria genera reuocant S.

Theologia, his tribus infirmis significata, quos

D. Ioannes hic describit: nimirum ignorantia, debilitatis, & malitia, que Origen, docet a

Spiritu S. his tribus nominibus iudicari: In. Ep. ad

firmi, peccatores, impii. Infirmi, peccant Rom.

ex ignorantia: peccatores ex debilitate: im-

pii vero ex malitia. Legis hic caecos, claudos,

& aridos, qui ex ignorantia peccant, ex eis est,

tam enim caecus est, qui nihil scit, quam qui

nihil videt: qui ex imbecillitate desinquit clau-

dos habetur. Daos habet homo pedes, carnes

& spiritum: peccatum imbecillitatis hoc de-

cernitur, quando ex carnis debilitate cadit spiri-

tus. Spiritus huiusmodi pronus est, caro autem

infirmis, inquit Christus: qui vero peccat ex

malitia voluntate, sicus est & aridus, est enim

malitia venenum, cui proppium est, exsiccare.

Mirare haec tria genera ab exordio mundi, vi-

dentur enim ex eo sumpsisse originem: Eua,

Adam, serpens. Ana peccauit ex ignorantia,

hanc enim serpens decepit ac seduxit, ipsa re-

ste: Serpens decepit me, & confirmat Apostolus: Gen. 3. 13

Eua seducta in praestratione fuit. Adam deli-

quit ex imbecillitate, non enim ab alio sedu-

ctus, transgressus est. Adam non est seductus sed

blanditiis foeminae compulsus, sociali necessitudine

paruit, ait D. Augustinus serpens ex peruersa

peccauit voluntate: nihil enim primario ac di-

recte praedebat, nisi hominis ruinam, ei

nocere, eum perdere. Inuidia diaboli mors in-

trouit &c. D. Ioannes, qui has quinque pec-

catius describit, caecis, aridis, claudis, lan-

guentibusque refectas, videtur & ipse has de-

signasse, quibus totus mundus oppletur: To-

rus mundus in maligno positus est. Mundus con-

gregationem seu Nosocomium benedixeris lan-

guentium, quos ad tres species reducit: Op. 19.

ne quod est in mundo, aut concupiscentia carnis 1. Ioa. 1.

est, aut concupiscentia oculorum, aut superbia 2. 16.

vila

uita. Inhonestos vocaueris cæcos: quam talia cæcorum viuunt luxuris deditis, nocte obambulans & offensus ad illos angulos, petras illas, non attendens quid agat, quid desideret, quid moliat: quod ita cedat in suam detrimentum salutis, honorem dilapidationem, ac honoris ignominiam. Ipse de testimonium perhibes ipse confitearis, postquam Diuina te gratia collustrante perniciose illa libido defortuit. Parcat mihi Deus, quantis tenebris inuolutus vixi. Deum cupidinis, venerisque idolum ipsi Philosophi cæcum capamque oculis efformarunt, fac consequentiam, quam non rudes, stupidi, cæcique sine oportet eius sublimi & sequaces libidinum.

18. Perpendunt D. Chrysostr. & D. Ambrosius, id quod facer textus nareat de Sodomitis, quos Deus puniuit cæcitate, Porcissi sunt cæcitate a minimo usque ad maximum. Ex ratione (inquit) talis enim poena, tali conuenit culpæ animæ cæcitas corporea cæcitate puniatur. Mentis

D. Chry. eorum oculus extenuatus erat (ait D. Chrysostr.) propter hoc & visu privati sunt. Ostenditur quod cæca est omnis libido (inquit D. Ambrosius) & quod est amio se, non videt. Notat autem D. Augustinus a quod hæc talis non esset cæcitas, quæ illos omni priuaret visu, sed quam Græci vocant clogdæta quæ species est cæcitatæ, qua quis ea quæ habet præ oculis, videt, non tamen ea cognoscat, nec ab aliis discernit, sicut illi qui missi fuerant, ut captiuum ducerent Eliseum, ita quoque duo illi Christi alumni quates in Emmaus, de quibus D. Luc. Oculi autem eorum tenebantur, ne cum agnoscerent. Licet enim coram haberent ac cernebant, alias tamen quam erat, illis esse videbatur. Tali plectebantur cæcitate Sodomitæ, consona illi qua luxuriosi decinentur: do quo suse dicere possemus, Cæcitate & decipiunt, hanc vocat Iob; Si ceceptum est cor meum super muliere

Duxit vicinus vxorem angelicæ venustate laudandam, & iniquis amplexibus viuuit, amore victus vnius vilis deformisque mulierculæ. Cæcitas est, & cæcos arguit Daniel lasciuos illos mollesque seniores, Susannæ elegantiæ vitius obæcatos, quorum alteri hoc exprobat: Species decepta. Hinc talibus lux est odiosa, & tenebras querunt. Oculis adultere obseruat caliginem, dicens, non me videt oculus. Quid hoc miramur, oculos habet infectos, Et oculis egris odiosa lux.

Claudi, Conditionem hic attendas honores ambientium: qui sicut claudus, semper huic

& illi exhibent reuerentiam, vt ea quæ venantur assequantur. Claudus, vt incedat, baculum querit sustentaculum, ita quoque dignitarum auidi, gratiam aucupantur magistrum, huic tota eorum inimitor fiducia. Claudus, si pedibus incedat, palam vt talis agnoscitur, at vero si equam conscedat, ab aliis non discernitur. Ecce ille totus effusus in externas reuerentias, incedens adhuc pedibus, humili obambulans, ac si equum alicuius ascendat dignitatis ac gradus eminentioris, quem præcedebat, iam his externis abstinet oblectamentis, nec claudus agnoscitur. Aridi, Nota diuitiarum cupidus, quam aridum siccumque cor auaril sine succo pietatis. Quam aridum cor diuitis epulonis, qui Lazaro ne micam quidem panis vult elargiri? Huic quoque rationem capies, cut loco tormentorum darantur, flammisque cruciatu, aquam petat, eracem hoc eius peccatum, quod auaritia cor eius aridum lanauerit. De amicis sic conuenitur Iob, quod auerint vt torrentes: Transierunt sicut torrentes, &c. Iob. 6. 17. Quam edura est tellus arida: non eam diffringit aratum, non cominusur ligone, non sarculo emollitur. Quam obstipum, lapideumque cor auari, quod nec pauperum clamoribus frangitur, nec indigentium gemitibus cedit, nec viduarum lachrimis emollitur ad compassionem. Nihil patiebantur super conuisione. Ioseph. Suat infirmi illi & quod dolendum dicente Euangelista; Erat multitudo magna non tantam multitudinem, sed & magna. Propitius sit mihi Deus, qui in his infirmis scaturit mundus; Totus mundus in maligno potestus est. Perambula compita hæc, considera curias, atrende fora hæc. Illa vidit Aquila caelestis, vt modo diximus, & nihil in eis reperit, nisi multitudinem magnam languentium: Omne quod est in mundo aut concupiscentia carnis est &c. Nec aliud inuenit Oleeas propheta: Maledictum & mendacium, & homicidium & furtum, & adulterium mundauerunt: & sanguis sanguinem tetigit. Deus immortalis, quæ multitudo tam capiosa? Quæ in hac inuenies Republica, nisi libidinem, mollietatem, dolos, odia, murmuraciones, ambitionem, auaritiam?

5. 6. Qui prior &c. Diligenter accurrendum, ut David, quando Angeli nuebant pijrorum cacumina.

19 Tertia conditio: Duo erant necessaria ad salutem assequendam, motus caeli & terra: de caelo Angelus mittendus, qui aquas turbaret, de terra, tali homo se mouere debebat diligentia, ut omnium primus se piscinae immergeret, quod si moram vel minimam traheret, nequaquam curabatur. Hoc nobis innuit, ad veram poenitentiam duo requiri, primum ac principale, vel salutis originem, motus caeli, quod Deus cor vestrum moueat, & supernaturali ac diuina commotione, illud perturbet, commoueat, illuminet, incitet. Secundum, ut tu extremo accurras, poenitentiae amplectaris opera, lachrymas, confessionem, ac satisfactionem. Veritas est Catholica, quod non quilibet peccata sanet poenitentia, sed illa tantum quae procedit ex supernaturali diuino instantu quem nostra subsequatur diligentia, ita eam indicat Hieremias; *Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur.* Hinc viri iusti tanto anxiorum timore, de suorum remissione peccatorum, cogitant enim, nullam sine dolore ac contitione sperandam indulgentiam, nec quemcumque dolorem sufficere, & non nisi illum, qui ex particulari Spiritus S. motione procedit, qui diuina sua gratia corda conturbet, incitet, & inflammet; dubii autem haerent, an Deus illis haec velit dare, non ob suae misericordiae defectum, sed ob eorum demerita. Quare hanc David emisit vocem, quam tanti facit Apostolus i *1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

Thre. c. 1. 26.

1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

20

1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

li fortunam tentaret, ac fortissimam Philisthynorum manum sibi occurrentem adoriretur. Rem Dei committit iudicio: Domine, num bellum inferam: Respondet Deus: arma cape; At non ascendas contra eos, sed pyra post tergum eorum: & venies ad eos ex aduerso pyrorum. Et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc inibis praelium: quia tunc ingredietur Dominus ante faciem tuam &c. q. d. Circum-talem & talem motem, talem, ac talem petransi vallem, ubi pomarium pyris costitum. Aurea arripe, in eam enim custodes meos Angelos, qui commotione pyrorum signum edent; quo percepto, vapore subditis mei signo, accingere carnis velociter, ne tardaueris, hostem aggredere animosus a tergo exercitus. Quid hoc Domine mihi? Tu qui tam facili manu nulloque negotio vales superare numerosissimos exercitus Chaldaeorum, Persarum, Medorum, Graecorum & Romanorum, omniumque quos mundus vidit copiosissimos; vnica ac simplici tua voluntate, modo Dauidi monita praeglegis, & praescribis stratagemata; ut dum tuos percipit Angelos, sibi auxiliares, pyrorum motores, hostibus bellum inferat de victoria securus; Si mittis Angelos tuos manu auxiliarem, quid opus Dauidem hostem adoriti. Quando plusquam post haec annis ipsius Dauidis merito Regi Ezechia; eisdem nepoti, decreuit opulari, quem copiosa militum cotona, Hierosolymis obsessum argebat blasphemus ille Rex Sennacherib, vnica a te nullo Angelo, nobilissima potitur victoria reuocasti; solus quippe Angelus manum mouit, vnicaque nocte interfectis de exercitu Sennacherib centum octoginta quinque militum millia, quos in cauciem redactos protulit, & circumcirca Hierusalem eorum disperse cadavera: quo rex equorum vulgus sibi fuga consuluit, inter autem in regnum proprium confugerit, mortis tamen telum nequirit euitare, templo enim Deum suum Nemroth adorantem, sibi gladio patiens interemerunt, cui nec sacer ille locus praesidio fuit, ut Dei vindictis manus eluderet, quem tot blasphemis irritauerat. Modo vero in Davidis obsequium non vnica, sed plures mittit Angelos, eorumque exercitum copiosum; ad quid praecipit, ut ipse gladium arripjat, & summo studio inuadat inimicos, idque eo agat momento, quo Angeli cacumina tetigerint pyrorum? Sicut illi pyros commouent, an non possent perficere reliquum negotium? Possunt, yugue. Voluit autem Deus

1. Reg. 17.

1. Reg. 17.

Deus in his victorijs de corporalibus inimicis illis præludere, quas de spiritualibus, id est peccatis, oportet obinere.

O quantis peccatorum hostibus impugnat, qui te circumcingunt, & ad turpem cogunt facinoroso dejectionem? Quot libidinum incensura? quot carnis illecebræ? quot furta crudelia? quot iniusta luera? quot sacrilega periuria? quot murmurationes & detractiones fame proximi iniuriose. Bellum illis indicendum. Ad hoc autem necesse est, primo, vt Deus comitibus Angelis accurrat, qui moueant, qui fluant a coarctent: suis inquam inspirationibus, correctionibus, Prædicatorum clamoribus, campanarum fonitu, quo tibi suggerat, quod a te lectum illum, quem heri optima florem in valedudine es admiratus, mors immatura intercepit, mox sepeliendum: quod puella tota ciuitate ex egegia forma spectabilis, saua mortis manu intercepta hinc discerit. Quando feceris Deum te vocantem, te commouentem, ad cordis tui januam pulsantem, te redarguentem, ac dicentem: Hominum flagitiosissime, caue ne tibi vitæ filium inexpectato rescinda ut, ne te mors inopina subruat: æternas cogita flammam, in tuum ardentem paratam, que interitum, quando Dei ministros, Prædicatorum, Confessarios audis admonentes: pacem cum inimicis inuito, peccatis ex cordis intimis, & seris propositis abstineto: anima tua saluti incumbito: *Hodie seruum eum audieris, nolite etc.*

Eloquenti facundia agit D. August. de operarijs in vinea: I cet enim fateamur in multis pluribus horis perstitisse otiosos, quoque tamen diurnum denarium receperunt, tales ha omnes fuerunt, vt qua illos hora paterfamilias in vineam misit operarios, continuo accesserint. Nullos eorum dixit: Ibo postmodum. Numquid illi qui sunt ad vineam conducti, quando ad illos exibat paterfamilias, vt conduceret, quot inuenit hora tertia, & conduxit, verbi gratia, dixerunt illi. Expecta, non illuc inuis, nisi hora sexta? Aut quot vocauit hora sexta, dixerunt, non inuis nisi hora nona? Aut quot nona inuenit, dixerunt: non inuis nisi vndecima? Prærequiritur vocatio patrisfamilias, at tamen & illud requiritur, vt nulla interposita mora in vineam operarij discederent. Hoc quoque (monet) tibi tantum refert: ne vocante, trahente, ac monente te Deo ad penitentiam in crastinum, vel in alteram horam differas, cum nescias, an qui te hac hora vocauit, alia dem, horatardantem sit vocaturus:

Toto ingenio considerandum id quod nobis D. Matth. & D. Lucas memoria prædunt, de Mat. 9. 21. Iuvene illo, cui Christus, *Sequere me*, ille vero Luc. 9. 59. respondit: *Permite me primum ire & sepelire patrem meum.* D. Basil. & D. Chrysost. credunt; Lib. de eadem hora huius adulescentis patrem è viujs constituisse, & quod ideo à Christo licentiam Mon. petierit, patrem sepeliendi: q. d. Ne te lædat Domine, sequar te, verum tamen tantisper in Mat. 9. 28. rare, quo patrem meum sepulture traham, quem annuntiant recens defunctum. Respondet Christus: Quando quempiam ego voco, nulla est permittenda mora, nec momentum quidem curam dimitte sepulcræ, & quidquid hac in occasione sese tibi offert impediendi, faciant alij, tu vero sequere me, quia ad id ego te voco: *Dimitte mortuos sepelire mortuos suos, tu autem sequere me.*

Quis hoc credat calorum Domine, quod tu qui tantum filiis patres præcepisti honorandos, iuveni huic id deneges, quod tanti refert, vniuersum patris sepulturam? Nolo, me vocante vllam dilationem interponi, nec vnus diei, imo nec horæ vel momenti remoram: si enim extemplo ei non fueris obsecutus, fieri potest, vt ipse transeat, & dum peractis negotijs reuertaris eum secururus, haudquaquam inuenias; vt sponte legimus contigisse, que trahens moram à spouso vocata postmodum egressa, eum se doluit non inuenisse: *At ille declinauerat atque transierat.* Si igitur dum te vocat, nullam admittat procrastinationem, nec ob id quod ius ipsum pietasque exigere videntur, prout est ius sepulchri, quam indigne feret, te ipso iudice, quod sequelam eius ob delicias tuas mundique differas vanitatem? quam ægrè, quod te lasciuo amore implicet, iniustis contractibus impendas, & crudeli vindictæ tradas Dei vocibus inobedientem? Caue, ne dum vocanti non respondes, forsitan in tuam illum postmodum non videas, non audias, non sentias damnationem: vt perfidus ille Esau, de quo D. Paul. *Non inuenit locum penitentia, quamquam cum lacrimis inquisisset eam.* Illud eras, eras, mundum perdidit vniuersum. Caue (monet D. August.) quod ille qui tibi promisit veniam, si mane egeris penitentiam, crastinum tibi non promiserit, sed nec vnquam ho am, sicut nec illam obtinuit, is de quo memorat D. Gregor. vt dicemus inferius. Sanum hoc approbo consilium Spiritus S. *Audi fili mi: in omnibus operibus tuis esto veloc.* Diligentia necessaria languido apud pilcentiam, vt sanetur, & ea tanta, vt qui eam non adhuc.

Cant. 76.

Hob. 6. 17.

Eccl. 3. 27.

I. Deo vocanti cito obsequendum.

21 D. Avg. Ser. 1. de verb. Domini Tom. 10.

adhibuerit, spe salutis frustratur. *Qui prior des-*
cenisset.

§. 7. Sanabatur vnus. *Angustum reme-*
dium, saluti corporis non prouidet sicut ani-
malibus.

22 **H**ic piscinæ effectus, *Sanabatur vnus.* Ignos-
cat Deus: quam angustum remedium: In-
firmi numero multi: *Multitudo magna,* &
hoc Deus erigit pharmacopolium, suæ pote-
statis symbolum: & posuit omnibus requisitis
vni soli parator valetudo. Si medicus huc in-
grederetur, qui se medicas herbas ex remotissi-
mis Indiæ regionibus secum detulisse iactaret,
& atomatopolium egeret in salutis ostenta-
tionem, & tandem adhibitis omnibus, sanato-
que vnico responderet: Iam exhausta est her-
barum mearum virtus: Sanè angusta esset hæc
herbarum efficacia: quæ ad vnus tantummodo
salutem reparandam constringeretur: Ad vnum
autem solum curandum, quid opus tot impensis
è tam distitis Indiæ regionibus trahere reme-
dium? O medicæ cælestis, qui piscinam hanc
erexisti, vt sanitatis pharmacopolium, vt omni-
bus constaret, te posse languentibus imperti
sanitatem, & omnes vis huius considerare effica-
cia, eius consequendæ salutis longanimes ex-
pectare, qui vis vt descendat Angelus, aquas
excitentur, & tandem, non nisi sanatur vnus?
Magnum hic capio Mysterium, quod scilicet in
eo in quo Deus ad nostrum remedium, contra-
ctus nimis esse videtur, id nobis suppetit, quod
magis iudicat expedire.

Qui non miretur, quot quantisque morbis
miser homo affigatur. Omnia simul animata
non tot laborant miseris, quot solus homo.
Docent medici hominem trecentis ac pluribus
posse modis extingui: Quoties illam philo-
sophi definierunt: *Animal rationale, mortale:* &
licet hoc cognomine, *mortale,* voluerint homi-
nem discernere ab Angelo, illum etiam hac
differentia discernabant ab animalibus: quia
nullum est animal, quot tot modis sit mortale.
Cum verò ita sit, alia animalia paucis vexari
ægritudinibus, plura illa & efficacia habent re-
media, & eorum stupidiissimum nonne quid sa-
luti suæ maxime conueniat: Nonne sibi canis
lingua sua mederi, & herbas congruas conqui-
rere, quo stomachum leuet: eodè modo fel-
lis. Hirundo sumit chelidonium pullorum suo-

rum oculis aperiendis. Aquila, vt oua confer-
uer & excludat, lapillum sibi ex litore Nili ad-
sciscit: & præcipua remedia nota expertis me-
dicis hauriuntur: hi ex animalibus, vt variis ex-
emplis probat D. Ambrosius. Insuper & illis multi-
jugas addidit pe sectiones, quibus eorum cor-
pora ad longiore vitam roborantur, quas D.
Augustinus expendit: leuitatem, fortitudinem,
visum, auditum, olfactum, perspicacitatem &c.
Homo millenis opprimitur infirmitatibus, &
paucis ac inefficacibus gaudet remediis, & quas
Deus herbis infudit virtutes, teste Spiritu S. eas
minimè habet expertas: & tandem ex in finis
languentibus, *Sanabatur vnus.* Quid hoc rei
Domine: tam liberalis animalibus, & tam par-
cus homini? Diuino hoc factum consilio. Crea-
uit Deus animalia hominibus in obsequium,
ad hoc autem, maxime illis necessaria est cor-
poris valetudo, vigor, robur. Non creauit illis
Deus corpora, animæ in subsidium, sed è contra
animam vt corpori seruaret, proinde eorum
præcipuum consistit in corporis salute: quia illa
hominibus creauit officiosa & obsequium quod
homo sibi præstari ab animalibus opus habet,
non est quicquam quod ad animas eorum per-
tinet, sed ad corporum eorum proprietates,
vires, & induriam. Tu ipse considera, ad quid
tibi sit & quæ necessarius, bos, asinus, iumen-
tum.

Atamen hominem creauit Deus, vt sibi ser-
uaret, & hoc præcipue animæ viribus agen-
dum, & ad hoc plasmanit illi corpus, quod ho-
mini in Dei famulatu auxiliaretur, & animæ
suis in operationibus accesserit obsequiosissimum.
Quando verò corpus ad hoc dixerit maxime
esse dispositum: Quando robustum est, sanum,
crassum: Absit, quia potius tunc præualeat vt
orationem impedit, officiat contemperationi,
exiguat deuotionem: obelum enim, ac opti-
pare facinatum aptius est somno, actibus inho-
nestis, quam orationi. De corpore pauci, vi-
goroso, rursus ascendunt fortiores illa passionibus,
& nocua desideria, *Quæ militanti aduersus ani-*
am. & ipsi nos docet experientia: quod *Caro*
concupiscit aduersus spiritum. Tunc potest homo
conqueri cum D. Paulo: *Videò aliam legem in*
membris meis, repugnantem legi mentis meæ. Dum
corpus est debile, deciduum, contritum, elum-
be, torris & optime disposita, viget anima; vt
preenis quas patitur delictibus quibus cruciatur,
morbis quibus affligitur, ad Deum sursum fe-
ratur, ad illum confugiat, se humilem illi sub-
iiciat. Hoc D. Paulus in se ipso experiebat:
Cum

Lib. 3.
Exam. 23
Lib. 8 de
Circ. 1.

23

1. Pet. 2.
Gal. 5. 17.
Rom. 7. 21.

1. Cor. 12. *Cum infirmor, tunc potens sum.* Et vero verus est quod Deus ait: *Virtus in infirmitate perficitur.*
2. Cor. 12. *Hac igitur ex ratione corpora nostra tot obtulit vult calamitibus, ut feruiat anima que subicitur.* Homo carnalis, breuium animal, ita te indignat Apostolus, *Animalis homo.* Qui vt animal insipiens tali viuus anima, quasi illa corpori ideo foret infusa, vt corpori subdita famularetur, corporeis enim rebus omnem animam tuam intendis sensum, curam, & laborem:

Animales spiritum non habentes, inquit D. Iudas Thadæus. *Oppositum fieri conuenit, feruiat corpus anime, idcirco autem illud tot obruit doloribus, tot affligit morbis, & premit miseris humiliatum, cuius sanitati iam rara Deus præparauit remedia, quo videas corpus tibi esse mortale, magis quam cæteris animalibus.*

Constituit Deus medelam nostram in mortis consideratione, & eiusdem incerta hora anxietate, que tibi superueniet inopinata. Maximum hominis damnium, & quod solutis habemus peruersis suis obediatur cupiditatibus, originem ducit, iuxta Vatis Regis verissimam sententiam ex translatione D. Hieronimi. *Ex eo quod non recogitat de morte sua.* Cum corpus peris tot morti dilatatis fenestris patulum, minus tam vicium ac perditioni proximum, mortis obliuisceris, nec eam male securus times, vitæ tuæ confidit imperterritus, multorum annorum tibi rexis telam, & quasi nullis subditis mutationibus, multorum seculorum tibi adscribis centurias. Quid ageres si salute poteris integerrima, si multis, & efficacibus gaudeas remedijs sanandis morbis opportunus? Nihil te doctius, nihil parentius conuincit, quam tuæ prædicator mortalitatis, corporis infirmitas. Quocirca sic disponit Deus, vt vix vilius sit, qui non vno vel pluribus laboret morbis.

Aliud hic latet: præterquam enim quod huius piscinæ tam paruum esset remedium, erat insuper summpere incertum: occultum enim erat ipsi, tempus aduentus Angelici: & nihilominus, tanto studio omnes adhibebant, tanta præstolabantur patientia longamines, tuas expeudebant opes, & tempus terebant, multi verò spe sua frustrari deperibant: tales autem indicat D. Chrysof. cæcos ad piscinam iacentes, qui cum aquæ motum cernere non possent, nec quâ viâ sese piscinæ immergerent, nec priores accedere, erat illis moraliter loquendo remedium illud impossibile, omnes nihilominus sperabant

consequi vel tandem valetudinem: *Expectantium.* Etiam inuiti sanitatis corporis, seu bonorum temporalium, nunquam nos eorum spes fatigatos dignitatis, & hodiernum diem, quo optata non consequimur, crastino delucimus, sed nec grauissimis nobis obortis difficultatibus, deficiamus, aut a nimo despondemus.

*Multitudo magna confititur autem. Quam pauci concipiunt, curandæ anime gratiâ: cum tot ac tam efficacia, et præsentia habeantur anime remedia, illa flocci pendimus, magnum quid & arduum vobis videtur vel vnius diei ieiunium vel vnicam missam audire, vel tantulo corporis tempore concioni interesse: præclarum opus quam feceris, si in ciuimam tuorum redemptionem, anime quatuor asses expendis, tantum interim temporis, tot opes, tam patienter pro rebus corporeis prodigè dilapidans. Sapienter cecinit David: *Verumamen vni filij hominum, mendaces filij hominum in stateris suis.* Appendis in statera defectum salutis corporalis, cui totum stultitiam appendis pondus, bonorum, & potestatis anime verò iuniam tam leuiter expendis & appendis, vt tibi sufficiens imo superfluum pondus esse videatur, vel leuis cura, leuigique diligentia: corporis valetudini parua videntur, apertiones venarum, cauteria, vntiones, incisiones, oleum, emplastra, ingentes expensæ, quibus omnibus, nec ad finem salutem obtines tuis iam facultatibus spoliatus. Ad animæ vero æternam salutem sufficere iudicas vnicam confessionem & quidem imparato factam, & tali fultam proposito, quo dicis, quod postmodum vitam circa eius finem in melius sis correcturus, tempus superesse, licet anni multi præterfluant, salutis tuæ reparationi.*

Hoc admiratur D. Chrysofom. *Si in corpore D. C. H. R. parum aliqua morbi pulsauerit, statim ex medicis Lib. 1. de adhibemus ex pecunia profundimus, & omni obsequio seruantia quod competit, gerimus. Nec prius cessat in principatur, quam que molesta sunt, mittentur: Anima Tom. 1. verò cum quotidie vulneretur, cum per singula laesatur, uratur, præcipitur, & modo emouitur peccat, nec parua quidem nos pro ea cura sollicitat. Verè Vani sunt filij hominum, mendaces filij hominum in stateris suis.* Omnes consentunt, plius appendere animæ bonâ, quàm corporis, & omni postposita comparatione morbos animæ multo esse corporis ipsius, g. amiores, ac tantum distare: quantum differt à corpore anima & quantum à solo celum. Post hæc manifestetur.

24 II. Diligentiores sumus ad nium vel vnicam missam audire, vel tantulo corporis tempore concioni interesse: præclarum opus quam feceris, si in ciuimam tuorum redemptionem, anime quatuor asses expendis, tantum interim temporis, tot opes, tam patienter pro rebus corporeis prodigè dilapidans. Sapienter cecinit David: *Verumamen vni filij hominum, mendaces filij hominum in stateris suis.* Appendis in statera defectum salutis corporalis, cui totum stultitiam appendis pondus, bonorum, & potestatis anime verò iuniam tam leuiter expendis & appendis, vt tibi sufficiens imo superfluum pondus esse videatur, vel leuis cura, leuigique diligentia: corporis valetudini parua videntur, apertiones venarum, cauteria, vntiones, incisiones, oleum, emplastra, ingentes expensæ, quibus omnibus, nec ad finem salutem obtines tuis iam facultatibus spoliatus. Ad animæ vero æternam salutem sufficere iudicas vnicam confessionem & quidem imparato factam, & tali fultam proposito, quo dicis, quod postmodum vitam circa eius finem in melius sis correcturus, tempus superesse, licet anni multi præterfluant, salutis tuæ reparationi.

Hab. 3. 5. in Ioan.

manifestum est; difficulter & operose corporis bona obtineri, salutem, diuitias, honorum gradus adipisci inexhausti laboris opus: animam vero dona, utpote gratiam, charitatem S. Spiritus, Deum ipsum consequi, minimo negotio id fieri potest. Ad corporis infirmitates curandas Atlante opus est, ut patet in febris, ventris, podagra, laterum dolore, coxendice, quibus expellendis multo sudore, labore multo, dispendiis multis aditendum, & tandem vix sanabatur unus. Animam vero aegritudines quis nesciat, quam vel uico digito reparentur, etiam grauissimae. Vnicum verbum *Peccavi Domino* Dauidem dolore illo vehementissimo liberauit. *Vnico: Deus propitius esto mihi peccatori: restituitur Publicanus. Vnico, Pater peccati: Prodigus mortuus reuiuiscit.* Quid igitur carissimum est, quod adeo vecordes curandis animae morbis, eius saluti consequenda, casti bonis conquirendis infudemus, tanta vero nos vexet sollicitudo, stantur exhauriat labor in aegritudinibus corporis medendis, eius salutis tam studiosi, quodque tam sedulo bonorum paucorum adhuc breui perentium cumulis aggredandis inuigilemus? Iniqueres ponderamus, nobis ipsis in stateris mentimur, *Vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris.* Sumus in eo filii Adam terreni animalis: *Filius humanus, tales quales nos describit Iudas Thaddeus: Animales spiritum non habentes, brutis animalibus similes qui spiritum non habent nec aliam sperant vitam, nec quos spiritalia bona ullo modo tangunt, aut mouent, nec animae spiritalium morborum solliciti sed toti terreni, terrenis, perituris, fallacibus dediti, occupati, inhiantes, animales, solum baculum & flagrum, quo latera tunduntur, sentientes.*

Iuda. 19.

Lib. 3. Tusculan. quest.

Est autem id malum adeo inueteratum, ut & ipsi Gentiles hoc aduerterint. Compuluit Plato librum quo probat, quam sint animae defectus, corporis defectibus grauioribus, quem praenotat. *Quod grauioribus sint animae morbi, quam corporis.* Stupebat quoque Cicero, & hanc mouer quæstionem. *Quisnam esse causa putem, cur, cum confitemur animo & corpore, corporis curandis, et endique causa quaesita sit ars, eiusque utilitas Deorum inueniunt consecrata, animi autem medicina, nec iam desiderata sit, antequam inuenta, nec iam culta, postquam cognita est, nec tam militi grata, & probata, pluribus etiam suspecta, & inuisa? An quod corporis grauitatem, & dolorem animo iudicamus, animi morbum corpore non sentimus? Si Cicero, & Gentiles, quorum tam*

stipida erat cognitio, & qui tam ignorantet de bonis caelestibus sentiebant, quibus ardentet iahiamus, & de gehennae tormentis, quae formidamus, minus recte credebant: ita admirabantur, quod homines tot curis distringerentur circa corporis valetudinem, & inertes circa animae salutem torperunt, quid nobis incurrere faciendum? Triginta octo annis haeret hic paralyticus longanimitate corporis sanitatem breui perituram. Coetum est, & dubitat non, quod totidem annis ob animae medicinam non perseveraret: quidquid enim eius impenditur studio, graue est, molestem ac dururum. Quam breue sibi videtur tempus comediae, quae quatuor horis conuincitur, ubi tot intercurreunt representationes fictae, lasciuiae, infestuosae, & quam protracta consetur illa media hora, qua sacro interes, ubi vere ac realiter representatur sacrificium valoris infiniti, illud ipsum quod Christus in ara crucis, pro totius mundi salute obtulit Patri gratissimum. Quam graue tibi cui est impositum vnius horae tempus concionis, & quadraginta, quas iustibus consumis, horae vix iudicis momentum subito elapsam. Malum, quod a multis annis deplorant D. Chrysostomus, has expendens rationes. Quod hic in Ecclesia cuncta vestre seruiant commoditati, hyeme utique contra frigus, aestate contra solis aestuantis ardorem protegimini, &c. Illie autem mille paupum incommoda solis, calor, ventorum, pluuiae, in tantorum luctu, & concertu, & in hominum omnia perplacet. *Hic quidem si paulo prolixius docemus, multi succerunt, & aegre ferunt, & infirmitatem corporis, & labores praetexunt, licet admirabile huius temporis rectum malum soletur, illic vero licet compli inuit, à ventis vexentur, & calore solis aliquando astitent, non vnam neque duas tantum horis, sed bonam dei partem versantur, & neque senex canes suos reueretur, &c.*

Hom. 4. in Gen. Tem. 1.

S. 8. Erat homo &c. Corpus non sanabatur, si cui erat anima infirma; nec sanabatur, Ioua nauis non caelestis.

Si multa consideranda sint in hac piscina, non sunt minora perpendenda in ipso infirmo, qui de multitudine illa magna vultus erat. Erat sibi homo triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Parcat mihi Deus: quae haec tam diuturna triginta & octo annorum infirmitas? Quis dubitat, quin homo iste vsus fuerit in suacurationem

25

curacionem infinitis propè dixerit remediis, balneis, aperitione venarum, purgationibus, emplastris, & hæc nihil illi profuerunt? ne mittentis; numquam enim causam abstulit infirmitatis, nec eiusdem radicem eulit. Iam sanato Christus ei declarauit, paralytism ex eius peccatis sumpsisse originem, quam ipse nec aduertebat nec à se repellere satagebat. Certum erat, non curandam hanc infirmitatem, quamdiu enim peccatum non expelleretur, nec ipsa pellectur infirmitas. Notat Spiritus sanctus filios Prophetarum accessisse Eliseum exponentes ei, quæ ciuitas Hiericho calamitate laboraret: *A qua pessima sunt, & terra sterilis.* Obducat illas propheta sale: sed non hoc agit in ipsis præterfluentibus aquis, sed ad fontem tendit, vnde scaturiebant, illi salem intecit, quo fluentia reddidit saluiora, parum enim prodesset, cum vellet amaras aquas obdulcare, fontem ipsum non curare, vnde ille scaturiebant, nec eiusdem tollere amaritudinem, vnde aquæ inficiebantur. Peccatum radix est, & origo amaritudinis omnium nostrarum actionum: *Radix germinans sel & amaritudinem.* Ait Moyses, & post eum Hierem: *O quam malum & amarum est reliquisse te Dominum.* Ex peccato, amaritudines in hac vitâ immensa & in altera quales nemo dixerit. Amaritudinum cura scauriginem, fonti sal inuice penitentia, dimittatur ex toto peccatum, radicitus euellatur: non enim morbus desinet, si ipsum peccatum non deltruar.

Exod. c. 7. 4. f.
Dicit. 29. 18.
Hier. 29.

I. Similitudo.

Hier. 2. 6.

Febri ardentissima decumbit alter, ex obstructione stomachi, eo quod sumptos cibos non possit digerere: labor febriliter est, velle febri tollere, quo tempore cibis ille, febri causa, foras non geritur. Multis ob crimina sua decumbentibus, dicere possemus, id quod Dominus olim ciuitati Aegypti, quam punit manu-Babyloniorum decreuerat, cum ciues eius iam sibi imminenti sentirent poenam, remedia quærebant quibus liberarentur, peccatis tamen suis inhærebant obdurati. Illis loquitur Dominus sub persona puellæ, quæ potu nimio repleta, remedium quærebatur euacuandi stomachum & liberè, ac indolenter respirandi, opipilatis interim venis & hene ex potu conuulsato: *Ascende in Galaad, & tolle resinam, virgo filia Aegypti; frustra medicamina multiplicas, sanitas non erit tibi.* O paupercula, stultam te redarguo, dum resinam quæris Galaad, & Indiarum arundines, diuersaque morbis tuis medicamina: operam oleumque perdis, nisi radicem euulleris, ex qua tibi nascitur ægrotudo, & illud

la prouenit quâ ab hostibus premèris calamitas. Quâ inde tibi emolumentum, quis fructus, quid hinc inde conquisit, ut ruis te liberes miseris, remedia, si non radicem tuâ, refeca, eris funditus. peccata tua correxeris ob quæ te Deus his angustis premit bene meritum & impetentem: *Frustra medicamina multiplicas, sanitas non erit tibi.* Vide illis mala hæc, ignorant. Quando conuertit Moyses aquas in sanguinem, vnde tanta terræ corruptio, persenserunt suam Aegyptij calamitatem, proinde puteos foderunt ad crepidinem fluit, vt viderent num ex eis aqua limpida ebulliret: *Foderunt autem omnes Aegyptij per circuitum flumina aquam vt biberent; non enim poterant libere aquam fluminis.* Fodiebant lacunas, vt enim erat terra humida, ilico reperiebant venas aquarum. O mentis inopes, qui non attenditis, plagam hanc icum esse virgæ Diuinæ, licet enim Aaron aquas percussisse videatur, ipse tamen Deus est, qui ait: *Ecce percussio virgæ, quæ in manu tua est.* Sed infelix Pharaon: *Induratum est cor eius.* Conuertit se & ingressus est Domum suam, nec apposuit cor etiam hac vice. Quam laua tibi Deus frater mi, infligit verbera virgæ suæ: morborum, tribulationum, testium, litium, quæ in te suscitantur, sed nec aduertis, quæ tanti sit mali scatebra.

Quoties tibi contigit, id quod notat D. D. Hieron. Hieron. nauis cum Iona eadem vectis nauis, contigisse: *Tempestas oritur, fœuit mare, fluctus mittit in nauim, ab ima deprimat, omnes spem abiciunt, nullus sibi fidit.* Credebant autem ex causis orti naturalibus, & communibus, proinde ad remedia recurunt ordinaria nauim alleviant, merces eiciunt, & quidquid nauim arbitrabantur onerare. *Miserunt vasa, quæ erant in nauis in mare, vt alloueretur ab eis.* Nec aduertebant ignorantes, hæc à Deo missam tempestatem ex animi sui proposito, & nauim tantis detineri periculis exposita iam submergendam, mercium oneribus non imputandam, sed peccato Iona fugientis à facie Domini, qui in nauis sopore grau' incuris deprimebatur. *Arbitratur nauim solite onere prograuiari, & non intelligit. In c. 1. gunt, totum pondus esse fugitiui Prophete. Nihil Iona enim peccato est grauius. Solidissimi sunt cæli, & Tom. 5. quasi are fusi, & non poterunt illud sustinere, ait D. Hieronymus. Si pondus, quod nauim ad profunda declinat, pondus est peccatoris, quanto tempore illud in mare non præcipitatur pereundum, telas texis aranearum. Ita quoque fit, oritur tempestas ægrotudinis, quæ tu nauiculam corporis tantis agit procellis, vt*

Exod. c. 7. 4. f.

Ione. 1. 5.

D. Hieron. Tom. 5.

at parieti loquebatur. Qua tragica dies peregit in vinculis, ubi & alii duo vincti tenebantur, quorum alterum homicidii, alterum adulterii accusabant. Cum vero Ephrem animo langueret, & tam diuturni cum taderet carceris, innocens, vt sibi blandiebatur, media nocte apparuit ei dum somnum caperet vir adpectu graui, moestumque interrogat. Dicit mihi, o Ephrem, ob quamnam hic detineris culpam? quod tuum illud crimen, de quo accusaris. Domine ob testimonium contra me prolatum, at omnium falsissimum, quod latrones ad ouium gregem prænium duxerim diripiendum: & quantumlibet me coner probare sceleris innoxium, nihil ago. Cui alter, fateor vera esse quæ profers, nec eius criminis te esse reum: attamen non recordaris quod prateritis hęc diebus p̄negantem hominis pauperuli vaccam occidisti? Illam interemisti, hominem maledictis & iniuriis excepisti: num damna compenfasti? Num eius sceleris condignam egisti pœnitentiam? num illata damna pauperulo resarcisti? Scito igitur, hanc tuam causam esse incarcerationis, quam Dei prouida disposuit iustitia, & quamdiu ad illam non confugeris, frustra laboras dum huic iudici studes respondere. Vt vero huius te facias certiore, vade & istorum, quos concaptiuos habes, culpam ob quam detinentur inquire; eorum mores actusque cum illis perferat. Conuenit illos Ephrem, causam quærere vinculoꝝ, Respondet primus, ob mihi imputatum homicidium, cuius ne quidem leuissimam cogitationem aut culpam noui, totus innocens. Alter, ob patratum adulterium, & alterius uxorem violatam, cuius nec quidem vnguam in mentem venit vel minimum propositum. Subsistite paulisper, ait Ephrem, placeat vobis, vt mores vestros ac vitam perferat. Num quidquam contra Deum, vel proximum admistis, cuius non poenitistis vel pro quo non satisfecistis? Respondet insimulatus homicidii: nihil causæ in me reperio: illius tantum modo recordor; dum circa fluitum obambularem, duo ecce inter se altercantur, quorum vnus alterum in præterlabentem demersit; hic præceps in fluitum deiectus, manum supplex petita me auxiliarem: poteram equidem eum mortis periculis eripere, & nolui, eumque perire permisi volens auxiliari; nec alterius criminis memini. Alter adulterii reus citatus respondet, in mentem venit me ab annis aliquot, pecunia ductum falsum dixisse testimonium in causa ad-

ulterii: cuius duo fratres sororem arguebant, vt in eius succedere hereditatem, nec illius vnguam me poenitit. Elapsis aliquot diebus, redit prædictus vir ille modestia venerabilis, apparet Ephrem atque. In isto iam tibi constabit Diuine iustitiæ æquissimus procedendi modus, qui nullum dimittit peccatum impunitum, & sæpe sapius aduersitatibus plectit ob peccata, non castigata, ac oblita, & inaniter eis se desudant liberare, quamdiu pectore illa gerunt scelera, quæ istorum sunt ratio supplicioꝝ. Licet enim hi non sine illius criminis rei, ob quod in vincula coniciuntur, eius tamen sunt, quod non aduertunt, & tibi confessi sunt: & illud eos crimen detinet captiuos & afflictos, ob quod & punientur, sicut & punitos refert eo modo quo ibidem narratidem D. Ephrem diaconus.

Quantis caris anxius, quot pressuris afflictus miser Saul: ex parte vna in eum manum mouet Philistæus, ex parte altera deficiunt ei vires, exercitus consilium: ad vnam, ad alteram, ad dexteram, ad sinistram manum reflectit oculos, vt sibi quærat infelix subsidium. *1. Reg. 28. 18.* Conuictor nimis, Conqueritur Samueli resuscitato. Cui ille: Malo fidere nate, quid deforis tui causam quæris laboris: perfode conscientie parietem, intima cordis tui rimare: & quod tu minimum negligis, illud tibi maxime bellum mouet, & huius afflictionis tuæ nulla alia alleganda ratio, nisi quod a paucis diebus commististi delictum, & cuius immemor non poenitistis. Hæc omnia venerunt tibi: *Quia non obedisti voci Domini, neque fecisti iram furoris eius in Amalec: idcirco quod patens fecit tibi Dominus hodie.* Num eius peccari te poenituit? num Deo satisfecisti? num veniam rogare sollicitus intendisti? peccata tua obliuione voluntaria contriuiti, at non Deus, qui iustus est, nec crimina suffert impunita; ea tu spontaneo non deluisti supplicio, Deus vero dignis plectet poenis. Hinc illæ lachryæ, tribulatio illa, noxæ tuæ conueniens iusta Dei in te vindicta.

Venit Nabozardam Magister militia Regis Nabuchodonosor, obledit Hierusalem, cepit Sedeciam regem, principes filios regis, quos in conspectu patris jugulauit. patri regi oculos eruit, & catenas vinctum captiuum duxit in Babyloniam: ipse vero Rex & Principes eius, nullo modo capiebant: quænam esse posset tanti causa mali; cum tamen adeo cunctis esset

perspicua, nimirum propter eorum grauissimam
 scelera, quae illi post tergum reiecerant, ut &
 ipse Nabazardan licet gentilis & idolatra, tam
 esse causa in intelligeret vnde & ait. *Quia pec-*
Hier. cap. castis Domino, & non audisti vocem eius, factus
48.3. *est vobis sermo hic. Rimare conscientiam tuam,*
 quando fortunam premeris aduersam, morbis atque
 vitae tuae considera rationem. *Ut* attende
 num in isto negotio pauperem decipisti, num ea
 quae tui muneris erant, diligenter es excusatus,
 num iniuriam conuictisque proximi tui satisfeci-
 sti. Num in carne tua commissum luxuria pec-
 catum seuerata est vltus castigatione: num illaram
 infamiam maledicta tua lingua, & scandalosis
 detractionibus redintegrasti.

Ita pie fecerunt fratres Ioseph, dum illis in-
 expectata superuenit tribulatio tanta, qua ab
 ipso Ioseph ut terrae exploratores arguebantur
 antequam illi agnoscerent, vnde haec illorum
 erat confessio peccatorum: *Merito haec patimur:*
Gen. 42. *quia peccauimus in fratrem nostrum. Iam plus*
21. *quindecim anni elapsi erant, a commisso illo in*
 fratrem scelere venditionis, & sibi persuadent,
 hanc tribulationem obortam, eius esse effectum,
 & ex isto pulvere tale lutum condensari. Sagaci-
 ter egit David, se refert ab inimicis eius cum in-
 cinctum, praecipue tamen falsis testibus accusatum

Surgentes testes iniqui, quae ignorabam, interroga-
bant me. Quid cum egisse arbitraris? Asperum
27.34.11. *induit cilicium, rigidum amplexus est ieiunium:*
Ego autem cum mihi molesti essent, inducbam cili-
cia, humiliabam in ieiunio animam meam. &c.
 Quid hoc cum altero conuenit? an non expedi-
 ret quarere & alios adducere testes in tua cau-
 tionem? An non famosis esset consilii probare
 contrarium? O Regem sapientissimum! Pruden-
 ter intelligebat ex peccatis suis haec omnia sca-
 turire, quae his Deus puniebat calamitatibus ad
 eorum expiationem, poenitentiae & mortifica-
 tionis ac ieiunium assumit opera voluntarius.
 Conueniens esset, in quoque illum imitaretis,
 Noueris peccatum esse, radicem peruersam:

Deut. 29. *Radix germinauit fel, & amaritudinem, ait Moy-*
leb. 4.4.8. *ses. Semen est dolorum aduersitatumque ger-*
 men inauspicatum: *Qui seminant dolores. Vepres,*
 & carduos seminasti, quid conquereris, quid ad-
 miraris te nihil minus cogitante, germinari
 tribulos animam tuam vlcerantes? Excide ta-
 dicem, & ramos ex ea cito abstuleris pullulan-
 tes, semina tolle, & zizania tolles ex ipsis ori-
 cura.

§. 10. Triginta & octo annos. *Ad triginta*
& octo annorum paralyticum, leuiora suffi-
ciunt delicta.

O Bicius, si paralyticus homo ille ob pecca-
 ta sua merito patiebatur, quis non haec
 fuisse, grauiora imo & grauissima iudicabit
 cum & ipse morbus paralyticus fuerit triginta &
 octo annorum. Respondeo, sic fieri potuisse,
 licet delicta fuissent adolescentia. Si enim haec
 commissa fuerint ante paralyticum, iam ante tri-
 ginta & octo annos illa patrauerat, sed nec ipse
 nobis etatis fuisse decrepita describitur: saepe
 enim in iuuenibus primae sanuginis, crimina
 maximae libertatis, & in pudentissima repre-
 henduntur. In puerulo quinquenni tanta mo-
 rum peruersitas, & effusa blasphemiarum info-
 lencia fuisse culpatur, ut eum de sinu patris, ipso
 spectante daemones euulserint cruciandum, refe-
 rente D. Gregor. Nihilominus hoc assero non
 necessario sequi, quia grauissima fuit infirmi-
 tas, eius fuisse peccata grauissima: est enim pec-
 catum radix adeo peruersa, semen adeo perni-
 ciosum, ut etiam minimum sufficiat ad produ-
 cendos dolores, labores, morbos graues: &
 quotquot dari possunt condignum non sunt vel
 minimo peccato supplicium. De nucce, quam
 palmo concludis nascitur a bor instar montis
 condensa, altissima, De grano sinapis vix di-
 uisibili exurgit planta ut pinus. Huic conso-
 num edidit tractatum D. Chrysostom. vbi hi-
 storiam vxoris Lot explanat, quam Deus tam
 horribili ac memorabili puniuit supplicio, ut castor pri-
 eam in statuam salis transfunderet: quae ratio cul-
 Num eadem res? num via praestigiis: num al-
 taria profanauit? Num idola venerata? num
 vno caedifraga? Nequaquam, hoc solum egit:
 oculos ad ciuitatem, vnde fuerat egressa retor-
 su curiosa: res erat nihil, curiositati mulierum
 familiaris, velle videre, quod Spiritus S. ut rem
 incredibilem supponit; *Incredibile anima. Stans*
Sap. 14.7. *figmentum.*
 Alium lego in D. Augustin. tractatum, vbi
 rationem exponit, cur Deus permiserit tot
 calamitatibus laboribusque agitari sibi charissi-
 mum, fidelemque amicum Iacob, in his, quae
 Ioseph filio suo aduersa contigerunt. O quale
 tormentum, dum ei illa quam texerat tunica
 desertur sanguine haedino purpurata, cui im-
 ponitur, & credit, a feris filium deuoratum:
 tantisque paterna viscera mortuorum absumpsit.

28

Lib. 4. de la. lo. c. 12.

Ser. de lo. num. pe.

Sap. 14.7. Ser. 1. de

temp. I. Iacob ab

leuia pec- cata 150. nitur.

VI. MCC.

ne nec admittet nec inveniret tanto dolori le-
miendo rationem, proinde cunctos vite dies in
perpetuo luctu, & funebri traduxit lamentatio-
ne, mortisque Ioseph planctu amarissimo. Quin-
decim annis elapsis creatur a Pharaone Ioseph
Prorex Aegypti. Stupet D. Augustin. quod to-
to illo tempore intermedio nunquam Ioseph
patri suo de vite salutisque incolunitate renun-
taverit, cum ipse patris perspectum haberet
luctum nulloque negotio posuisset hoc ipsum in-
dicare, iam ad summum honoris culmen eue-
ctus, vel cursorem litteris instructum transmit-
tere. nihil tamen horum, quinimo se continuit,
nihil scripsit; antequam vero se fratribus quis
esset, intimaret, tot pater interim obiit a-
gustis. Domine, cur tam amaris amicum
tuum Iacob crucias doloribus, afflictionibus,
iisque tam diuturnis? An non vit puer non
tuus familiaris? Tu dicis: aramea. aliquibus
peccatis erat obnoxius leuioribus (respondet D.
Augustinus) Et peccatum veniale etiam leuissi-
mum poenam meretur, ad minus viginti anno-
rum & maiorena.

Epist. 98.

29 Idem appendit in statera delictum Moysi &
11. Aaronis, illudque adeo leue, vt acutissimo suo
illud oculo Sancti vix percipiant: & ad sum-
mum hoc esse potuit, quod ad petram accesser-
int, non tantis fiducia de Dei verbo signis
exhibitis, vt fides exigebat. Hanc eorum
diffidentiam puniuit Deus hac poena, ne ter-
ram ingrederentur promissionis, amboque
prius moterentur, vnus in monte Hor, alter
in monte Nebo. Hoc David expendit, Moy-
ses & Aaron in Sacerdotibus eius. Erant Dei Sa-
cerdotes, amici charissimi, familiares intimi,
nihilominus tam seuerè eorum castigauit deli-
cta leuiora; Domine Deus noster in exaudiebas
eos, Deus tu propitius fuisti eis. & videscens in om-
nes adiunctiones eorum. Nota illud; In omnes
adiunctiones eorum. Ne vel minimam cogita-
tionem, aut vanam imaginationem, aut otio-
sum verbum omisit grauissime non puniuit.
Talibus peccatis tanta multa & quidem mor-
tis?

2. Reg. 28.

2. Reg. 22.

David ob commissum adulterium, eique
iunctum homicidium, licet ei culpa fuerit di-
missa, audieritque ex ore Nathan: Dominus
transiit peccatum tuum; nihilominus toto
quo vixit tempore, nunquam ei defuit dolor
acerbior. Quatuor filios luxit morte absump-
tos; idque iuxta a se prolatam sententiam: Quem
reddet in quadruplum. Ex eorum numero Ab-
salon in eum bella mouet, Hierusalem profu-

gum expellit; impleturque illa Dei commina-
tione praedictio; Non deficiet gladius de domo tua.
Et ob vnicum actum superbiae, quo iussit Ioab
in extensi sui domini vanam ostentationem ini-
re censum populi sui, quod fuisse peccatum
mortale asserit nemo: cum Spiritus Sancti dic-
cat. Fecit David reatum in oculis Domini &c.

III,
Nec non:
David. 2.
3. Re. 15. 8

excepto sermone Vrie Hebraei. Eum tamen Deus
tam mortifera lue castigauit, vt intra sex hora-
rum sparium, a mane vsque ad meridiem peste
consumpta interierint septuaginta hominum
millia, ipse vero adeo conspectu Angeli e-
iusque gladii euaginati perterritus, vt ei vena-
rum sanguis congelaret, ex quo, secundum
quorundam opinionem, totus reliquo vita
tempore frigore nimio contractus obrigerit.
Absolutum virtutis exemplar erat Ioseph, &
ob castitatis defensionem in verum coniectus,
cum vero iam foret liberandus, ad biennium
eius proelatur captiuitas, hac tantum vt reor
ex causa, quod pincerne Regis Pharaonis suam
plus nimio confiderit liberationem eiusque re-
quisierit apud Pharaonem suffragium, quam vi-
rum iustum decebat ab homine leiscitari: Erat
quidem Deus cum eo, vt ait Scriptura (ait Diuus
Augustinus) Sed quia plus iusto in homine confi-
dit, dum petit a pincerna: Memento mei &c.

D. Augu-
Ser. 22. ci.

Tom. 10. 8.

III.

Similiter

Zachari-

as.

Luc. 1. 6.

additi sunt duo anni, quibus teneretur in carcere.
Splendidum virtutum ornamentis testantur om-
nes Sacerdotem Zachariam, patrem D. Ioannis
Baptistae, de cuius meritis illud D. Lucas per-
hibet illustre testimonium; Erant ambo iusti au-
te Deum incedentes in omnibus mandatis & iusti-
ficationibus Domini sine querela. Descendit An-
gelus de caelo, nec minor ipso Gabriele, bene-
ficiam illi a Deo praestitum memorans, quo na-
scituri filii praenuntiar merita preclarissima ac
Ioannem signat nominandum, quia vero vel
paululum dubius de promisso iurauit, illico
clinguis, ad nouem menses obmutuit. Absit
opinati peccatum fuisse mortale, sufficit ve-
niale, vt noster rite probat Cardin. Caieta &
quaedam mentis infirmitas, cum enim & se-
iam aetate declinem, uxoremque cum insecun-

2. 29. 17. 8.

Luc. 1. 20

30

dam, tum ad funera cerneret properantem in-
terregauit; quomodo fiet istud? Vnde ego hoc in S. Vin-
sciam? In huius fluctuationis poenam, ait An-
gelus: Et ecce eris tacens, & non poteris loqui variis.
vsque in diem quo hac fiant.

Li. 1. in vi-

c. 36.

Caum plane stupendum de D. Vincentio refert Lib. 1. c. 36
M. Dia. & M. Gom. Cui tota eius vita miraculū
quoddam esset ac sanctitatis prodigium, videre Exem-
multi plura,

Kkkj

multi plura,

multi desiderabant id quod pernox in cubiculo suo ageret; spargebatur enim de illo, quod nullo candelæ aut facis adhibito lumine, totus clarissimus radiaret. Talem eum quidam Monachi Benedictini conspexerunt, in quorum monasterio S. Vincentius fuerat hospitio exceptus: intrantes enim præfati religiosi noctu eius cubiculum, aduerterunt ex eo tantum oris lucis fulgorem, ut Solis meridiani non cederet claritati, qua perterriti recesserunt. Hoc ipsum contigit D. Regiæ Violantiæ in Barcelona, quæ luce ex eius cubiculo promicante repercutta, nullo dicto verbo pedem subito retraxit. Hinc autem liquido constat tali virum Sanctum in anima sua positum luce, cum de corpore exterius tantum emitteret fulgorem: Accessit Rex Aragoniæ nocte quadam eum allocutus, a socio vero ingredi se posse requisivit, Cui ille consentit. Intrat Rex, ecce vir Dei orationi mentis totus intentus tanto lumine circumfusus, ut eo turbatus, nec virum allocutus, foras prodierit. Quod cum viro Dei postmodum referretur, id se adeo ægre ferre ostendit, ut conuersus ad socium, eundem grauius reprehenderit nimiam libertatis, ab concessum regi ad cubiculum suum accessum, in cuius delicti poenam, eum septenni febrî damnauit: illico enim eum febris ardentissima inuasit nec toto septennio vel vnico eum die dimisit incolumem. Quis credat? Virum prætatis ac misericordiæ merito spectabilem socio suo tantam infligere poenam, & ob quod tam immane quæto delictum? Regi concesserat accessum ut virum Dei alloqueretur, an hoc non suadet ipsa maiestas regis? quod in eo uel imaginabile delictum? Punit eum tamen septenni febrî, quæ se nec ad horam remitteret. Ut discant omnes, num multa, num grauiora requirantur crimina ad triginta & octo annorum paralytum infligendam?

Lib. 1. s. de eun. c. 11 Imponamus finem cum D. Augusti. ubi agit de peccato Adæ, quod fuit illud peccatum? inobediencia: præceperat enim illi Deus ne comederet de ligno scientiæ boni ac mali, comedit, & transgressus est Dei mandatum, qua illum Deus ob hoc peccatum poena mulctauit? Ipsum Adamum mortis reum damnauit, oia nemque e-

ius profapiam, tam ipsum, quam omnem eius propaginem, ut rebelles proditores insimulans, paradiso exturbauit, & in totum futurum tempus vitæ præsentis, tantis totque miseris tradidit, quot, quantasque patimur, fame perimus, sibi atrescimus, laboribus fatigamur, morbis exhaurimur, doloribus affligimur: nec vllus capere sufficit intellectus aut lingua exprimere, malorum omnium aut numerum aut grauitatem, nec est qui illa aut euincat, aut euadat incolumis, in futurum autem cunctos æternæ gehennæ, æternis ignibus addixit cruciandos. O Supreme rerum Domine, an hæc non tua lex, statutum tuum iustissimum? Pro mensura peccati, erit & plagarum modus. An tanti vnicum appendis in latera iusta sumptum pomum: ut in eius æquipondium, tam graues molestaque pœnas appendas, hominemque agg. aues delinquentem? Scito, has omnes plagas, tanto peccato condignum non esse supplicium. Deus immortalis? Hinc omnes compertum habeant, quid sit peccatum, & quam leui illa vestra ponat Deus supplicio. Si Adamum eiusque posteros tot doloribus, agritudinibus, morte denique ipsa pro vnico peccato iuste damnauit, quod tam leue iudicamus: quid te turbat, quod te pessumdent, prægrauentque languores calamitates, aduersitates tantorum criminum, scelerumque in Deum & proximum reum terræ celoque execrabilem? Quid in stuporem rapis, ob immisam tibi corporis infirmitatem, qui foris domique libidinosus, carnis inquinamenti luxuque totus perditus, instar bruti vixisti? Quid effutis querelas diuturna te obrui necessitate, pauperum sanguisuga, pupillorum viduarumque oppressor non tolerandus? Plura nobis hic, occurrent consideranda ex consilio Spiritus Sancti similes casus referentis. Fac conclusionem quod si Deus peccata leuiora, ut prædiximus tam seueris, diuturnisque plectat pœnis, in iis, quorum volebat misereri, quibus tormentis, cruciatibus flammisque damnabit inimicos, in quos vehementius commouetur, & secundum iustitiæ rigorem punire decreuit peccatores? Cum enim tentati sunt, & quidem eum misericordia, disciplinam accipientes seuerum, quam alio modo cum ira iudicatis impij, tormenta paterentur.

Deu. 2. a

VI. Adhortatio ad patientiam.

§. 11. Hunc cum vidisset, pauperculum vidit: hoc enim ei proprium est, & misereri, quatione & cuius vult.

scripserat, eius spei roborator, his tam Divinis verbis. *Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac, qua gradieris, firmabo super te oculos meos.* Attende, o David verba mea, hanc percipe doctrinam. Dum totus tibi deerit mundus, *Firmabo super te oculos meos*, ut nusquam tibi desim auxiliator.

Hac admonitione sibi animos resumebat piissima Esther, in regis Assucri palatio solitaria ubi tot inimici crudeles, infesti in eius populi que sui perditionem necemque conspirabant: ad Deum tremula confugit his eum verbis com-

pellaus tenerioribus. *Adiuvam me solviam, & cum procer te nullus est auxiliator alius: periculum meum in manibus meis est.* Hoc opus, hoc negotium tuum o Christiane: dum te gemis infirmum, suspiras tribulatum, queris desolatam, nullus est qui tibi manum porrigat, omnes te persequuntur, ab amicis desertus, solus, oculos suum in caelum dirige, Deum ro-

ga, *Aspice me & miserere mei: Respice me solitarium:* Tales quippe Deus aspicit, firmat super eos oculos suos. *Hunc cum vidisset.* Convenit hoc apprime Divinae providentiae, benignitatis suae firmare lumina super pauperem derelictum. Vocatur Deus, cor mundi; ipse etenim est qui eius gerit curam, ut ne vel momento eum deserat incurus. *Cor* (teste D. Isidoro) dicitur a

curam: cor enim primario curandae hominis vitae incumbit, a quo & haec dependet. Dormiente homine, quasi vigilias agit cor, & nec vel momento requiescit, continuo volitans motu, ut vitae sollicitum, totius corporis intendens conseruationi, sensuum ac potentiarum, cunctis suam tribuens partibus virtutem, & calorem naturalem, suae quietis immemor, ut ea homo

perfruatur. Hac ex causa, credunt aliqui a sponsa sponsum cor appellari, *Ego dormio & cor meum vigilat.* Et cum pars sit principalis, illud Deus ad partem sinistram declinavit, ibi enim sunt pulsus principales, palpitationes, & spiritus abundantiores. An non convenientius Deus cor ad dexteram collocasset partem vique principalem? O Divinam providentiam, iam lateri dextro providerat Deus de hepate, sanguinis origine in quo sunt spiritus vitales, ex quo eum alia emendicant partes. Sanguine abundat & calore naturali. Sinistram vero latus his nudum ac inops emendicat cui cor succurrit, ubi & ex professo ibi eius viget impulsus & spiritus. Talem esse Deum tu meditare.

Aliam signat rationem D. Bernard, ut cog-

31 **L**anguidam hunc divinis suis oculis inspicit Christus: *Hunc cum vidisset, Benedic nos Deus.* An in illum Domine tuos desectis oculos? An alii non erant illo nobiliores, ditiores, magis expositi, caeteris digniores, caeteris eminentiores, qui illic confluerant infirmi? Quis dubitat, quin fuerint & illic principes multi, viri honorarii, expectantes, lectulis patentibus decumbentes, famulis consilipati paratissimi, ut ad primum aquae motum eos aquis immergerent te parandos? Olim accurrit Princeps ille Syriae illustris Naaman, ad vicinam ancillae captivae vocem, in terra Israel prophetam esse Dei, qui infirmos curaret: quanto magis ex diversis regionibus audita huius medicabilis fama piseinae cuncti convenirent, alleciti remedio illo quibuslibet infirmitatibus vniuersali, eodemque efficaci? Inter tantos, eosque innumeros, quos eo salutis atriaerat desiderium, & qui eo accedentium primum patebant oculis, tua o Domine in pauperulum, in angulum reiectum, vix patulum, desertum, qui hominem non habet adiutorem, benigne misericorditer que lumina desecturum? Ita est, ut agnoscas, id quod ait David, a Deo pauperes assumi, quos mundus deserit in adiutos. *Tibi derelictus est pauper.* Misericors & miserator Dominus cunctis providet creaturis. *Oculi omnium in te sperant Domine, &c. aperis tu manum tuam & implet omnia animalia benedictione.* Filiis paternum providet sollicitudinem, parentibus per filiorum diligentiam, Divitibus per famulos, amicis per amicorum auxilium. Omnibus deficientibus adest Deus, sicut & pullis coruorum, a parentibus derelictis in nido & pipientibus Deus accurrit modo quodam singulari. *Pullis coruorum innocantibus eum.* Et sicut oua struthionum in arena exposita transeuntium pedibus concalcanda Deus ipse fouet, &

excludit, ut ipse faceret: *Quando dereliquit oua sua in terra, in forsitan in pulvere calefacies ea?* Ille igitur, qui nec auribus, nec pullis deest providus gubernator, dum nemo eorum gerit curam, num homini deesse poterit, ab omnibus derelicto? Misere gentium. Tunc o Domine, inquit David, *Tibi derelictus est pauper.* Hanc ipsi Davidi Deus lectionem pra-

Esa. 31. 8.
Esth. 5. 19.
I. Pauper.
Deus curam gerit.
Lib. 4. Eym. c. 4.
Cant. c. 5. 2.
sol.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

noscat, Deum suam conferre gratiam ac præstare misericordiam cui placuerit, & quomodo placuerit; proinde catholice dixerit D. Paul. *Rom. 9. 16.* *Non est volentis, neque currentis sed Dei miserentis* Illud quoque nobis (ait) indicat sponsa cœlestis, dum de suo sponso sermonem instituit; *Can. 2. 8.* *Eccē iste venit saliens in montibus, transilvens colles,* Salit, multos deserit montes, silit, & sedem figit in eo qui minus eminebat: transiluit colles & altiores prætergrediens, subsistit in eo qui cæteris est humilior, minusque caput attollit. Timero, (inquit. D. Bernard.) nec tibi obdiuitias promittas gratiæ securitatem, nec ob sapientiam, nobilitatem, Sacerdotium, doctoratum; nouit enim Deus altissimos omnes hos pertransilire montes, suos vero firmare oculos in paupericulum ac humilem, suipsius immemorem, & ab omnibus derelictum. *Timeamus nam non ad omnes montes perungit sponsum, & attendamus, sponsi saluiferus saltibus preparare nos, ne veluti a montibus Gelboe forte transcat: ad hoc salit, ut transiliat, qui non vult ad omnes perungere.* Adest in templo cum Sacerdotibus & Principibus, inde salit. *Præteriens Iesus vidit hominem cœcum.* Silit, firmat vultum suum in pauperem cœcum adeo ab omnibus reiectum ut & ipsi eum parentes deseruissent, man inque retraxissent subsidiariam; lumen infundit quo solus ipse plus videt, quam omnes illi, qui oculi mundi habebantur. Salit ex Iudæa, quasi qui saltum edit, lumina figit in Samaritanam mulierem adulterio spurcam, venenis porcum, prædicandi Euangelii munus illi infundit. Vltorius profilit, mille doctores, vrbis primarios præterolat, ac faciem conuertit in publicanum vlturarium publicum, Apostolum creat & Euangelistam. Hæc eius est gratiæ qualitas, non ex operum nostrorum meritis. *Saluum me fecit, quoniam voluit me.* Laudat Dei misericordiam David.

Porro alia latet ratio proposito nostro magis conueniens. Vidit languidum illum Iesus: erat enim ille in quo patentius piscinæ defectus notabatur. Magna huius virtus piscinæ, ex vna parte; quilibet enim sanabat infirmitates: sed ex altera parte valde limitata; cum nec semper virtutem suam exeret, nec in omnes, sed nec in multos, ac in vnicum tantum; hic totam piscinæ virtutem exhauriebat qui vero hoc euidentius & probabat & monstrabat, erat hic languens, triginta & octo annis iam longanmis, & ultra votum patiens suam sperabat salutem, quem piscina numquam restituit sanitati: virtus

enim eius, non ad eum se extendit, qui solus est sed ad eum qui ab alio in aquam demergitur, nec illi superest vlla piscinæ virtus, postquam ex ea primus iam sanus exiit. *Hinc cum vidisset Iesus, & cognouisset: quia iam multum tempus haberet.* q. d. Hoc operari intendo, ad quod se non extendit piscinæ virtus, & meam ostendere virtutem illa longe suprioriorem; quæ nec tempori, nec primum accedenti, nec hominis adiutorio alligatur, sed cuius voluerò, misereor. Attendite: quod si ad sanandum potens sit piscina; ex Angelica virtute, maior multo mea est virtus, meique brachij fortitudo potentior, qui illum in pedes erigere sanum valeo, quem nec illa vnquam sanare poterit, sed nec poterit, idque non expectato motu aquarum Angelico, sed sola mea voluntate, & qua voluero ratione. Ad hoc igitur accedat Christus affabilis totus ac miris, ut eius se ostendat misericordiam, blando vultu, ridentibus oculis tacentem interrogat: *Vu sanus fieri?* Ad quid cum Domine interrogas? Vt ipse suam fateatur (respondet D. Chrysostom.) infirmitatem, & huius piscinæ virtutem declarat adeo esse relictam, ut eius vnquam se participem posse fieri diffidat: cum eum solummodo curet, qui hominem habeat, tanta sedulum diligentia, ut primus aquis iniiciatur: hic enim totum secum defere virtutem. Sic ut nihil superest secundo: Audi igitur illum respondentem: *Hominem non habeo, ut cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum enim venio ego, alius &c.* Ob eandem rationem, dum diuinam suam explicat virtutem in panum multiplicatione, primum interrogat: *Vnde venimus panes?* Vt omnibus conflet, nullum ibi medium inueniri: non enim pecuniæ sufficiebant, nec panes tantæ multitudini, & discussa veritate ad summum quinque panes hordeacei & duo pisces inueniebantur, *Sed quid hæc interramos,* cum præter mulieres, ac paruulos quinque millia vororum conserentur? Vt perpalam fiat, quod deficiente virtute ac potestate terrena, Christi virtus eleuet, utique diuina ac suprema, quæ nec loco circumscripta, nec tempore coarctata, nec numero definitur, ut quibus velit de cibo prouideat, & faciat quodcumque sederit animo.

§. 12. Vis sanus fieri? Si tu nolueris, non te sanabit Deus, qui dicitur ludere cum hominibus.

Christus illum interrogat: Charissime, Vis sanus fieri? quæ hæc tua ò medice expertissime interrogatio: quis unquam medicus talem ægroto proposuit? Hippocrates Medicorum instructor primas has docet interrogaciones infirmis proponendas: scilicet: qui vales, quomodo te habes, quòd tuum malum, unde tibi hoc, à quo tempore? Cum ad ægroto deuenit, interrogare oportet, quæ patitur, & ex qua causa, & quot iam diebus. Has omnes interrogaciones exigit ipsa ratio, vt medicus ægroto proponat, qui, vt ignorans, nec scit, quam alter patitur ægritudinem, nec eius originem, nec tempus. At illi vero tales non sunt interrogaciones faciendæ, qui intima nouit corporis infirmi, qui cordis fibras rimatur, & oculorum suorum acie medullas peruatit ostium abditissimas. Non est occultatum in meum à te, quod fecisti in seculto, ait Dauid. Et in hoc presenti miraculo neuosè signat Euangelista, hoc supponens, quòd Christus mentis suæ acumine paralyticum intus & in cute nouerat: Hunc cum vidisset. Cognouit, perferuntus est quidquid in illo erat, & paralyticum, & temporis diuturnitatem: Et cum cognouisset: quia iam multum, &c. Proinde nihil horum querit: nisi illud tantummodo: Vis sanus fieri? Profundum indicans mysterium, quòd sæpè numero ponderat D. Augustinus. Hoc suppose (inquit D. Augustinus.) Sicut corporis infirmitates, symbolum sunt animæ defectuum, ita & illarum medela, eadem est quæ horum. Paralyticum Christus rogat, Vis sanus fieri? anima enim tua nequam te nolente curabitur: nota quippè cunctis est illa D. August. propositio: Qui fecit te sine te, non saluabit te sine te.

Quandam Doctores excutunt difficultatem, cur Deus, vt me crearet in hoc mundo, meam super hoc non requirit voluntatem nec consentum, voluntatem tamen meam requirit, vt me euchar ad cælos; & agens cum adolescente de salutis suæ negotio; primum eius explorat voluntatem: Si vis ad vitam ingredi. Quare dum peccator vitam ingreditur perditionis & ad ignes æternos festinat sempiternos; eum colari Deus non detinet, non retrahit, non sistit vt bonus pater, & luti filij desideratissimus, dum

Hieron. Bap. Asia Nuzæ. Tom. 1.

eum videt ad laqueum proptere perditionis, abyssumque desperationis. Cur dum eum peccatis cernit immersum, non extrahit licet reuolentem, sicut ignibus extraheret etiam spongia sua iniectum. An Deus hoc facere non præuuleret omnipotens? Fieret hoc, si Deus solus esset omnipotens, brachij sui solius potentia nos erueret; attamen est & sapiens, summâque cuncta regit sapientiâ: quæ hoc exigit, vt suauiter cuncta gubernet secundum cuiusque conditionem: sed nec ipsis plantis, herbis, aut animalibus aliud disposuit, quàm vt vnamquodque secundum propriam naturam operaretur: Iuxta genus suum. Hominis autem natura libera est, liberum habet arbitrium, ac voluntatem, vt bene probat Doctor Angelicus, & testatur Spiritus sanctus: Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui. Eccl. 15. Ob quam rationem factus dicitur ad imaginem & similitudinem Dei, qui suorum actuum Dominus est absolutus. Iuxta hanc naturam nos regit Deus, nec cogere intendit, sed tantum nostrum requirere consentum ac petere voluntatem.

Sponsam vocat sponsus, ædes eius accedit, ostium pulsat verberè repetitio: Aperi mibi serui meam, sponsa mea: quia caput meum plenum est rore, &c. Illa non aperiente, longius recedat. O sponse cælestis, an tibi vires non sunt portas aperiendi, earumque confringendi cardines cum sis ipso Samsons fortior? An tu non ille, de quo Dauid cecinit: Qui conuulsiuit portas creas, & valles ferreas confrigit? Si illa portas renuit aperire, an non tibi facilis patet per parietes, per fenestras ingressus per illas etiam læpius mors subintrat, teste Hieremias: Ascendit mors per fenestras vestras. Tibi hoc conuenit melius, qui vita es. Possum equidem, at sine sponse nihil volo voluntate. An ignoras, ingressum hunc esse sponsi, vt animam tibi associeret in sponsam, nec dari in uoluntaria sponsalia? Iustè dixerunt parentes Rebeckæ, dum agunt de ea desponsanda Isaac: Quaramur uoluntatem ipsius, &c. Vis ire cum homine isto? Operat cælestis ille sponsus animam in sociam sui thori recipere, hoc autem nisi consentij ac voluntate præuia non fit; proinde nullam infert violentiam, sed accedit, sed pulsat, sed querit eius voluntatem: Ego sto ad ostium & pulsa. Si quis audierit uocem meam, & aperuerit mihi ianuam, inuibo ad illum. Si illa noluerit, vim non facio, sed ulterius secedo. Vocat Deus, clamat, inspirat, monet, minatur: si ob-

L I I   *surdescas,*

furdescas, nec volueris, sed ad inferna properes: vim tibi inferet nullam, transibit, deseret te: te namque Divina regit sapientia suaviter: *Sua- miter disponit omnia. Coactio contraria est suavitati.*

Præclara de seipsa proponit mysteria, æterna Sapientia, id est Verbum æternum, vniuersus Patris. Concionem quondam proponit, quæ ore depromit Sapientissimi Salomonis: Ad auditorium citat, conuocatque vniuersum hominû genus sic vt nullus desideretur; magna illis studet

Prou. 8. 7. proponere mysteria: *O viri ad vos clamato, & vox mea ad filios hominum. Audite quantum de rebus magnis locutura sum. Hæc, si & ipsi incretæ Sapientia videantur magna, quæ ab omnibus sunt æstimanda: quæ sunt hæc? Tria declarat. Primum æternæ suæ generationis ac substantiæ originem. Secundum: Principium essendi creaturarum, in ordine nature. Tertium: Principium essendi in ordine ad gratiam. Magna sunt hæc.*

Prou. 8. 8. Primum proponit, atque sex principium essentia esse ab æterno Patre: *Ab æterno ordinata sicut, & ex antiquo, &c. Non dum erant abyssus, & ego iam concepta eram. Secundum, agit de principio, quod dedit creaturis, essentiam, quod erat idem ipse Pater, sed cum ipso sicut enim arbor per ideam, quam suo concepit intellectu, & manu in suarum potentiam artis suæ producit opera, ita Pater per Verbum æternum, ideam & diuinum sui intellectus conceptum, suamque potentiam cuncta produxit: Quando preparabat caelos aderam, quando et terra lege, & gyro vallabat abyssus, quando æthera firmabat iursum, & librabat fontes aquarum, &c. cum eorum cuncta componens. Non fallat, si dixerit ex hoc lectos. D. Iosunem simpliciter illam iam sublimem, quæ super excedat intellectum Angelorum: Primum uero æternum scribit Verbum æterni generationem. In principio erat Verbum, &*

Prou. 8. 9. Verbum erat apud Deum. Deinde, creaturarum productionem per illud idem Verbum. *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil.*

Ioan. 1. 1. Ad tertium procedit, exponitque mysterium Incarnationis & hominum iustificationis: *Delectabar per singulos dies, ludens coram eo omni tempore, ludens in orbe terrarum, & delicia mea esse cum filiis hominum. His consonat D. Iosannes: De his eis potestatem filius Dei fieri: & Verbum caro factum caro factum est. Delicia mea esse eum filiis hominum per Incarnationis mysterium humaneque nature assumptionem: Hoc mihi summum gaudium ludere cum hominibus; & hoc ago toto orbe terrarum. Sapientissime Deus,*

nam forsitan ludicra sunt tua quæ tractas negotia, vt caelum dicas: Num forte tam parui ea facis, vt id quod in corde intendis, sit iustus, sit iocus? & idem his repetitis: *Ludens coram eo, ludens in orbe terrarum.* Altissimum hic tangit mysterium. Duo sunt lusu generis: vnus manus ad manum, alter soc eratis: & hoc interit delerimnis; quod in lusu manus ad manum agit quod velis; vel multum aut parum lusu supponis, vel te ipsum contines, vel explicas probona tua voluntate. In lusu verò societatis minime, sed soc; requiritur voluntas, quod si tu vel supponas, vel ludas, aut consentias supposito, si locus non consenserit, nihil agitur. Duos hos lusus ludit Verbum æternum. In principio ad rerum omnium creationem ludit manu ad manum, primum cum nihilo, & alæ subiicit tantum quantum ipse voluit, de illo educens, quidquid volebat, & quæ ratione intendebat, nullus contra voluntate. Continuo ludit cum creaturis manu ad manum & exposuit quantum voluit: cum caelo ludit & stellis eduxit, quot veluit; cum aquis, & quotquot voluit eduxit pisces; cum aere, & quotquot voluit pennis inlavit aues; cum terra, & ex ea quotquot placuit, herbas procreauit. *Ipsa dixit & facta sunt, ipse maniauit & creata sunt.* Eodem lusu recreauit se in hominis creatione. Hæc enim maiorem, illum pusillum condidit; hunc mobilem, illum agricolam creauit; hunc in hac regione, alterum statuit in alia, hunc acrimonia doluit ingenij, illum stupidum vnumque produxit, illum oculis, vultuque insignem, hunc his omnibus orbatum. *Et sic te, sine te.*

Attamen in negotio iustificationis, ob quam venit in mundum, lusu ludit societatis, & societatem re: quasi adiutorem assumptum hominem. Talem se pradicat Apostolus: *Dei adiutores sumus.* Nec vult suum valere lolum nec expositam, nisi homo consentiat. *Non saluabit te sine te.* Eleganter respondet D. Bernardus in eo quod notat vates. *Hæc ad celebrem illam visionem, quæ vidit Dominum sedentem super sedem excelsum, plenum maiestate, sublimem, aduertit ad horum duos Seraphim sex alis presulgidos. Licet vero intelligant quidam quod duabus tegebant caput Dei, & duabus alis inferioribus eius pedes, duabus verò mediis volarent, attamen textus præsertim Hebræicos, locum cedit interpretandi, quod duabus alis sublimioribus non Dei, sed proprium velarent caput duabus inferioribus proprios pedes, nec edis*

D. Seraphim
V. n. m. m.
Hon. 23.
8. 19.
11.
Duo sunt
indorum
gentia.
D. Iosannes
Eph. 1.
1. Cor. 9.
9.

D. Bern. vero volarent, corporis autem peccus nudum ostenderent. Ne crederis inquit D. Bernar.) Vili Domi hoc vacare mysterio, quinimo diuini scaret nam sedem hieroglyphicis. Voluit Dominus profundum ostendere predestinationis mysterium, proinde se ut Regem supremum ostendit, & excelsa fulgidum maiestate: in nullo enim alio mysterio, Domini sui regni que tanta Deus est ruit celitudine, quam in hoc predestinationis & reprobationis exemplari, in quo procedit, ut Dominus adeo absolutus ac independens, ut quos vult predestinet, & quos vult, reprobet, pro mera ac libera sua voluntate.

D. Bern.
do. c. 8.
 Operatur secundum propositum voluntatis sue. Alios nullo coegit consiliarios, ad hanc electionem, quam propriam suam voluntatem; tantum autem erat illud mysterium, ut illud contemplatione perscrutari D. Paulus minime presumptus: abyssus enim videtur, & immensum pelagus, quo se conatur expedire hoc axioma: Quod si figulus lutum sit tam absolutus Dominus, ut ex eo pro mera sua voluntate fingat vas in honorem, quod in mensa proponatur, aliud quoque, quod semper ignibus exponatur: quanto meliori iure poterat Dominus totius naturæ Dominus independens in eisdem masse hominibus, hanc gloriæ suæ præeligere coheredem, alterum æternis ignibus deserere concremandum in hoc mysterio tria (ait D. Bernard.) sunt consideranda. Caput, medium, & pedes, extremum ac vltimum: tria quoque hæc declarat

D. Paulus, vocatio, iustificatio & glorificatio.

Eph. 1.
 Considero siquidem, quasi quoddam caput, corpus, & pedes meos in verbis Apostoli, quibus ait: Quos predestinaui, hos & vocaui, quos vocaui, hos & iustificauit, & quos iustificauit, hos & glorificauit. Caput ac principium executionis predestinationis, est Dei vocatio. Hoc caput est connectum, cui nec interuenit alatum prædicationi volatus: pendet enim ex sola Dei gratia ac misericordia. *Iniitium motum solium gratiæ est & non habeo quid mihi in predestinatione, aut vocatione tribuam.* Pedes, id est vltimum, glorificatio est iustificati, vltimus effectus predestinationis. Sunt hi quoque connecti, nihil cooperantibus tuis aliis: hanc enim solus Deus operatur. *Consummatio quidem, & ipsa solius gratiæ est, nec est in ea mihi gloriari.* Medium, anime tuæ creditur iustificatio, ad hanc alæ concurrunt intellectus tui ac voluntatis; illarum enim potentiarum tuarum opera requiruntur, ut illis cooperantibus Dei gratia suam operetur effectum. *Non sic sicut in opere iustifica-*

tionis alienus sum operatur quidem illud gratia, sed plane mecum. Mecum exequitur Deus opus meæ iustificationis, quod est quasi iulus societatis, ut enim valeat alæ expositum necessario concurrere debent amorum qui ludunt expressæ voluntates.

Quoties vultu suo benignissimo te inuitat Deus, gratiam offert ac gloriam, scriptum ac quicquid habet, & renuis? Quoties vrgit, ut peccatis ablineas, aten' as vitæ tuæ benignissimos dies, æternum gehennæ incendium, quo tu tendis festino cursu, nec consentis sed replucas: non illud volo! O quanta Deum iniuria dedecoras illa negatiua. Et noluit. Singularem Homilia perpendit D. Chrysostr. hæc D. Pauli verba: *Voluntarie peccauimus nobis post acceptam misericordiam veritatis, iam non reliquimus pro peccatis hostia, terribilis quadam expectatio iudicij & ignis emulatio, qua consumptura est aduersarios, irremissam quæ faciem legem Moysi sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus mortur, quanto magis putat de terriora mereri supplicia, qui filium Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est & spiritui gratiæ contumeliam fecerit: O quantum supplicium, ei qui spiritum gratiæ Dei extinxerit? Igne emulatio. Expendit ibidem D. Chrysostr. quod loquatur de igne animalis viui. In quem hæc plaga defacit? In eum *Qui spiritui gratiæ contumeliam fecerit. Et spiritum qui gratiam largitur contumelia affecerit.* Ita ipse legit. *Quamobrem?* Qui enim beneficium accipit, ei qui beneficium contulit, iniuriam facit, eumque contumelia afficit. Te fecit filium, tu seruus esse vis. Venit habitandi apud te, ac tecum causa. Tu in eum praua consilia moliris: *Christi seruas apud te, ac tecum cupis, tu crapula & ebrietate eum conculcas.* O quis dolor fidelibus seruis venienti Regi, ut te diuitiis cumularer, responderes, tuas nolo diuitias, eas pedibus conteres & ipsum quoque regem conculcares quid famuli hoc viso non agebant? Hic est ille, qui conspicit, quod offerenti tibi Deo suam gratiam iam ut tuam, suam gloriam & quicquid possidet, iuluper & seipsum, ais eff. ons explodo illa, despicio, ignis unu lato potnam magnam talis in pudenda, talis tua metetur audacia. Hoc idem quoque ipse Christus tanto doloris sensu lamentabatur: *Quoties volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas & noluisti?* Quoties ego te eraminiibus studui expedire morbos tuos sanare, tibi salutem imperari? Quoties te rogauit *Ut sanus fieri?* Quid tibi persuades quid*

Hebr. cap. 10. 18.
 Dicitur Chrysostr. Habetur ris Ho. post ho. mias
 Matt. 21. 27.
 L. 112 sit.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

si: dum graui eorum pulsu commouetur, dom te spectante subito alter motus corruit, & intus vocem audisti commouentem, tibi canite, hoc tibi ne contingat nisi vox Dei, & inuitatio, quae a te quaerit: *Vis sanus fieri?* quid esse pura, dom intimo cordis tui recessu te sentis alloquentem, Christiane, Deum grauius offendisti. circumspecte, eius tamen quandoque manibus traditis iudicandus; attende eorum tibi itam conciliasti; Mortem aeternam meditare, delicias fugientes, de quibus nihil tibi sit reliqui nisi dolor ac confusio? Dei sunt inuitationes: *Vis sanus fieri?* Dolendum est, quod *Noluisti.* Nec nuntium vis remittere puellar, nec iniuncta lucra relascire, nec Dei gratiam tibi oblatam acceptare, nec animae tuae salutem, a qua te inuitat aberantem. In eo nullus defectus, adest paratissimus ut tibi gratiam suam infundat, & cum illa suas diuitias, sua dona caelestia, quoniam & regna sua sempiterna; semper ex parte tua defectus esse conuincitur. *Noluisti.*

III. Deum semper est paratus. Ex. 25. v. 12. 13. 14. 23. Col. 2. 3. Mat. 8. 7. Matth. 9. 2.

Quis non arcae dispositionem admiretur? Praecipit Moysi Deus ut illam ex ligno Seruini incorruptibili adificet, deauratam intus & foris; cui includi volum thesauros & dona ceteris digniora populo suo concessa, vasculum manna, vitigam Aaron mirabilium effetricem, quae frondeuerat ac tabulas legis; deinde mandat: *Facies circulos aureos, quos ponet per qua uer arca angulos, duo circuli sint in latere uero, & duo in altiore, species quoque ualtes de lignis Seruini, & species eos auro.* Induceque per circulos, qui sunt in arcae lateribus, ut portetur in eis: qui semper erunt in circulo, nec unquam extrahentur ab eis. Semper sit arca parata, ut ei manus iniiciant, portentque in quorum est officium. Domine, an non Arca illa collocari debet in loco in *Sancta Sanctorum*, quo nemo possit accedere, nisi summus Sacerdos, idque semel in anno? Ad quid semper vestes in circulis, quasi semper possint manus ad eam portandam admoueri. Arca Christi: praesignabat: *In qua sunt omnes thesauri sapientiae & scientiae Dei.* O arca Deifera semper parata, ut eam qui habet domum suam reterat, utque possit manum admouere: Accedens ad eam Centurio, in serui sui salutem, *Ego uentum & curabo eum.* Extendens manum mulier sanguis fluens ad uelamenti eius simbriam, secum detulit plagae sanantem: dum cum laycus, Princeps synagoga unico uerbo in domum suam inuizat, ilico accedit mortuam filiam suscitaturus. Verbum audiens leprosi, *Domine: seruis potes me mundare, uoluntas mea;* respondet Do-

minus tam prompta est in tua remedium, ut nihil aliud desit, quam ipsa tua uoluntas. *Volo: proinde, cum tu hoc uelis, certum est quod ex me non dero: Volo mundare:* Hoc quoque uobis dicit: confidite: semper enim sum paratus. Si eum quaeris recipere eiusque dona caelestia, expectas, ut manum admoceas eius misericordiae, ut remissionem optas peccatorum, eius ineffabilibus diuitiis. Si illum in venerabili Sacramento suscipere: eius gratiae, si eius tibi prodelle merita desideras. *Quomodo uolui.* Ego semper steti paratus, tu uero ille es qui *Noluisti.* Quocirca radicibus excidendas & unico ictu omnes ampuras exculationes; non a te penitentiud in donorum suorum, diuitiarum ac regni pretium tibi tuam tantummodo uoluntatem *Vit.* Publicum omnibus est praerogium illud, quod Deus ex ore uaris *Maia* praecipit diuulgari: *Omnes sitientes uenite ad aquas, & qui non habetis argentum emite, & comedite uenite, emite absque argento, & absque ulla commutatione uinum & lac.* Situs effectus est caloris, & ardoris interioris; eaque tanta est, quantum & calor: ut patet in eo qui febribus ardescit: quanto enim est ardor interior, tanto & situs aridior. O pessime Deus: quanti sita uolunt homines bonorum temporalium, opum, deliciarum, honorum, quam subhorus anhelat: uacuis ad nummos, suspirat ad delicias sensualis, expirat ad gradus honorum ambitiosus? Desine mirari, intensus est enim calor internus concupiscentiar, qui exurit cordis intima. Quam d lucid: alios uidit D. Ioannes spidum infernalium aculeis vulneratos, ardore supremo concreuati? *Resurunt homines asu magno.* Vidit quoque caelestis aquila totum mundum adspicentem sitique deficientem *1. Ioh. 2. 16. Ap. 16. 19.* quae ex ardo e nimio concupiscentiae seruentius incalcescit. *Omnia quod est in mundo, aut e concupiscentia carnis est &c.* Petrus suae oculis, nos Deus intueus, nostram dolet miseriam, & hoc agit, ut nobis salutis condicatur remedium. *Omnes sitientes.* In Hebraeo ponitur interiectio *Deus, uel compatiens: Hic quasi si int, Sep- tuaginta posuerunt. Il. minoram, quasi compatiens cordis Dei, O sitientes: uenite ad aquas, ueltra refrigerationem, uenite ad aquas. Quomodo Domine illas das? emittas. uenite & emite. Quid hoc Domine. illo uerbo, rotuam reuocas, quod nobis ad dixisti, uenite, & emite? D. An. Peripicuum est ait D. Augustinus quod audiendo, emite, statim infers pretium requiriti, quodque res uendenda pretiosior, eo magis aug. *duan sit & pretium. Si domum inhabitandam aut**

aut horum, aut triticum emere sit voluntas illico, cogitas de pretio, & comparationem facis pretii cum te emenda, quod eo debet magis crescere, quo res emenda pleris aestimatur; atque, hoc illo carius venditur. *Qua magnum habent pretium, cara dicuntur, nec frustra, aspicite consuetudinem sermonis vestri, carius est illud, quam illud. Qui est, carius est, nisi pretiosus est?* Si clamas Domine, emite; statim nobis curandum de pretio, & tale parandum, qualis est res que vendenda appenditur. Dic nobis ad quid emendum nos inuitas? *Vinum & lac.* Sub figura vini & lactis, nobis suas propinat divitias, thesaurusque caelestes. Venite, emite peccatorum remissionem, dona mea, gratiam meam, regnum meum, imo me ipsum. O Domine Deus: quod rebus hisce tam pretiosis aequale poterit pretium inveniri? *Omne aurum in comparatione illius arena est exigua. Et tanquam lutum aestimatur argentum in conspectu illius.* Ne conqueraris, nec anxius mulem; ait Dominus: licet enim proclamem, *Venite, emite:* emptio tamen fiat sine pretio. *Emite, absque ulla commutatio.* Comparate sine pretio? Utique. Rogat etenim illud in pretium, quod inter homines habetur, non pretium. Quod (amabo) est hoc? Voluntas tua.

D. Au. Humana conf. etudiae (inquit D. August.) non censetur illud pretium, rem aliquam velle, amare, optare: quin, mox exploderetur, qui illud in rei venalis offerret pretium. Si domum accederes aurifabri, opus empturus auro gemmaeque: stibie elaboratum: Domine, distrahe mihi illud opus. Quod appendes pretium? Domine, velle me hoc. Quam mentis inops rere is, si in officina quadam tela tibi attridetur argentea, pulcherrima; intrates, Domine pretium eius tela mihi statue, alter vero: quod offers pretium: responderes, Domine, verè & lycere eam mihi nullies opto: quod de te ferrent iudicium? Hoc, velle rem quampiam, eiusdem non est pretium, nec ob hoc exponitur venalis: sed hoc emptioni praesupponitur, quod eam enere non studeas, nisi prius illam volueris. O Fratres (inquit D. August.) Deum audite vos inuitantem, ut ematis: & qui vos praemoneat, ne terreamini, licet nec aurum nec argentum ad emendum, dandumque in pretium habeatis: nullum enim aliud à vobis exposcit, quam vestram voluntatem. O Fratres, o filij, o catholica germina, o sancta & superna semina, o in Christo regenerati, & de super natis, audite me. (clama D. August.) Deus de compendio se nobis

offerit. clamat nobis Amate me, & habebitis me. Hec solum intendit: *Vos iuste quidem, hoc enim vobis maxime proprium est, voluntas vestra, quam vobis Deus liberam reliquit, ut de illa & cum illa, quod placuerit, perficiatis. Possit Deus hominem in manu consilij sui &c. ad quodcumque voluerit porrigat manum.* O si tantillo pretio vobis terrena, (inquit D. August.) venderentur. O si volendo tantemmodo illa consequi possentis. Illud igitur quod in vilibus istis, sordidis, caducis, terrenisque non potestis opibus, hoc in caelestibus, Divinis aereisque potestis adipisci thesaurus; ipse quippe Deus adeo adstat paratus, ut dicat *Quoties volui. Tu ille es, qui vltro tibi condita respicis, Et nolisti.*

offerit. clamat nobis Amate me, & habebitis me. Hec solum intendit: Vos iuste quidem, hoc enim vobis maxime proprium est, voluntas vestra, quam vobis Deus liberam reliquit, ut de illa & cum illa, quod placuerit, perficiatis. Possit Deus hominem in manu consilij sui &c. ad quodcumque voluerit porrigat manum. O si tantillo pretio vobis terrena, (inquit D. August.) venderentur. O si volendo tantemmodo illa consequi possentis. Illud igitur quod in vilibus istis, sordidis, caducis, terrenisque non potestis opibus, hoc in caelestibus, Divinis aereisque potestis adipisci thesaurus; ipse quippe Deus adeo adstat paratus, ut dicat *Quoties volui. Tu ille es, qui vltro tibi condita respicis, Et nolisti.*

Ecc. 11. 14

§. 3. Non sanaris: quia non vis absoluta voluntate, ut mulier pregnant, de qua Ezech. 45.

Obijcies, non dico, Pater mi, me nolle, ab sic à me talis impudentia, non sum enim ita mente captus, quod ipse proprium meum bonum me nolle constearet quod benigna manu mihi Deus offerat vltioneus, tantum illud dico, quod modo non, sed tempus mihi statui, & breui peccatis me expediam, agam poenitentiam. O Charissime, melius novit Christus, qualis sis, & distinctius te cognoscit, quam tu teipsum, ne Deo te posse praesumas imponere. Tu illud, ut placuerit, appelles, aperte ipse tibi in prosperat. Et noluit. Ad illas nuptias magni Regis expensis praeparatas, varies iussit invitari, & ait Evangelista, dum eos ministri vocarunt, abstitit tam inhumane responderent, se regis oblatum beneficium dedignari, sed *Ceperunt omnes simul excusare. Primus dixit: villam emi, & necesse habeo exire & videre illum, rogo te habe me excusatum: Et alter dixit, iuga bovum emi quinque, & eo probare illa, rogo te habe me excusatum &c. Renuntiavit Regi: fateor mihi à te magnum praestari beneficium, at rogo pro hac vice habeat me excusatum: non ideo est, quod nolim illud recipere, nec tantum quanti justum est illud faciam, sed quia modo mihi non est oportunum illud acceptare. Rogo te, habe me excusatum. Refert alius Evangelista eandem parabola, & de invitatis sic ait: *At illi negaverunt.* & quisque aperta voce respondit, dic Regi, me nolle venire: Et voluerunt venire.*

37

Luc. 14. 18

Matt. 22.

Attende tibi, gurfo o Evangelista, nolle venire,

venire, nec acceptare preparatas à Rege delicias, non fuit illas designari, vilipendere, illas nolle, sed rationes obviare ob quas modo illis non esset integrum venire, & aliis ex causis ad nuptias non p. operare. Setto tamen, quod licet superficialiter hoc ita sit, substantialiter tamen, & in rei veritate, fuit, nuptias illas asperrari, hocci facere, & nolle: cum plures facerent proprias delicias, juga bouum, vile luerum matrimonium, quam ea omnia, quae Rex illis offerebat. Proinde licet non are, quod eodem modo Regem offenderint, sese excusando, & sic se rex credidit, dedecoratum, ac si iniuratus quisque clara ei voce dixisset: tuum respicio conuiuium, nihil facio quidquid mihi condixeris: sit tua tibi coena, illis tu frueri delictis. Neglexerunt, & noluerunt venire. Hoc est, quod re ipsa Deo replicas; dum te gratia sua, salute animae tuae, misericordia sua, donis suis, suo celo, seipso denique benignus inuitat. Nolo, quid enim remoratur, quod peccata is tuis nuntium non remittas? cur sceleris illius tam diuturnam, tamque periculosam non curas infirmitatem, qua te diabolus detinet alligatum? Quid tibi est impedimento caelestem non fieri Seraphinum? quis malus te genius accendit inferni, titionem? An tibi Deus non propinat salutem, vitam, indulgentiam, justificationem & gratiam? Prompta temper eius est voluntas, numquam non ipse te ad nuptias inuitat. *Hac est voluntas Dei, sanctificatio vestra. Deus vult omnes homines saluos fieri. Solum tu velis.*

Quia non vis, ait D. Chryl. alla non obtines. Non vis voluntate efficaci, Sufficit si velis, ut oportet. & facis ea, quae sum volentis, eodem modo velis, quo caetera vis. Responde mihi, inquit D. Chryl. Num in vxorem sumere laboras puellam praediuicem, sufficimè tibi, te illam velle? Nequaquam, insuper & quaris, qui illud negotietur, togas, disponis te, te praesentis paratum iis omnibus quibus possis eam recreare, prodesse, auxiliari. Rursum mercator, non domi sedens contentus est, quod velit, sed & nauim conducit, & nauas, & remiges, eligit, & pecuniam dat sanori, & de agris, & rerum venalium prociis curiose inquit. Qui enim vult ut oportet, res quoque tangit, quae conducunt ad id, quod vult: nam quia curare necessitatem adfert, ut alius non expectat, ut tibi ad te sponte sua veniant, sed omnia facit, ut cogas alimentum; Hoc etiam fit in regno & id omnino consequeris. Non vis voluntate firma ac stabili, sed hoc tibi Spiritus S. verbum conuenit. Vult & non vult piger. *Quantumuis*

malus ac piger quis sit, quando ei offertur feuentis & cellis abundantissima, lacrum immensum optimi mectaus, vult, & acceptat: attrimentum sibi manus eruit mouendas, mane ad lucis ortum exurgendum, mollem lectulum deferendum, dies transigendos laboriosos, noctes ducendas insonnes, delictis suis renuntiapdum, non vult.

Ita D. August. seipsum describit, in sua conuersionis principio, quasi mulierem praegnantem, haerentem, suspensum inter velle & nolle. Nihil magis videbar desiderare, quam nuntium remittere male anteactae viae meae & tandem nihil agebam, inuolutus peccatis haerebam, & quasi captiuus, non vinculo ferreo sed ferrea mea voluntate, viciis alligatus detinebar. Hoc quoque tibi contingit, imo id ipsum quod ait Rex piissimus Ezechias certissimo expositus periculo in Hierusalem, urbem enim Sennache, ibi graui premebat obsidione: *Dies tribulationis & correptionis. Quare? Eily venenit ad partum. & virtus non erat parienti* Nullum euidetius mortis periculum mulieri potest inuenire praegnantem, quam si partus hora, viribus ad parientium desinat: necessitas enim incumbit, aut parienti, aut moriendi, si viribus non vigeat factum euicendi. Haec tua est o peccator, calamitas, peccatum anima concepti: adest quadragesima, tempus praesentis, aut quo te Deus ad frugem mouet meliorem, rogat, *Vis sanus fieri? Aut parientium, aut moriendum.* Quod si hanc malam voluntatem qua illud concepti non eicias, moriendum in aeternum. Deplorandum, quod non erat virtus parienti. Voluntate non polles forti, firma, resoluta, qua factum peccati foras enitaris.

Domine: haec mea est voluntas, illius renuntate familiaritati, sat scio hac me Deum grauitate offendere, verumtamen ex nimia voluptate eam desidero, & sine illa viuere, mihi est impossibile. Hoc opto aliena resistere, dum me his grauatam sentio ad inferna demergendum; attamen dum opti incumbo, & id reiicio quod ut meum retinebam, deficiunt vires. O ter quaterque infelicem, cui deest voluntas fortis animosa, cum igitur creaturam non remittas, non eicias, in aeternum morieris. Hoc ipsum omnes in inferno mortuos occidit. Descende in infernum viuens, illic licebit visere Iudam proditorem, qui pactis doloribus anxius, commissio traditionis scelere, huic & illi queribundus, parturite peccatum velle videbatur; *At virtus non erat parienti.* Vires non habuit ad agendam veram.

38 D
Lib. 2.
Conf. 3.
& lio. 1.
c. 7. & 14.

II.
Efficax
volunt
requit
tur.
Iai. 37.

Hom
in e.
Ex
c. 1.

D. A.
Ser. 9.
de 10.
T. 1.

veram poenitentiam, crimen suum agnoscedam, de Dei misericordia confidendum. Lucere Herodem, peccato luxurie demersum, ut Bapillam audit detonantem, patirebat, ut à se procul eiceret in cellum scandalosum, vixitem fratris sui: Herodes metuebat Iohannem, sciebat enim virum justum & sanctum, & custodiebat eum: hoc est: eum venerabatur: Et audito eo multa factebat, & libenter eum audiebat. Attamen deliciis suis inescatus, & affectione malevola la pellicis suæ Herodiadis intoxicatus: illam manu mittere vel scandalum non valuit ablegare: Non erat virtus parienti.

Quam bono desiderio pragnans adolescens ille diues, dum Christus ei hanc perfectionis viam prædicat: Si vis perfectus esse, vende, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Dimisso capite discellit mul um contr. Itarus: Contristatus est valde: erat enim mul. as habens possessiones. Ex parte vna p. o. missi perpendit magnitudinem in futurum: Habebat thesaurum in calo. Ex altera vero diuitiarum suarum gazas in mentis in præcanti. At virtus non erat parienti. Quam lætu grauidus Pilatus, dum Christi perpendens innocentiam, & reiam quam contra eum Iudæi ordiebantur, ex n. era & insita cereret prouenire malitia, inuidiaque eos contra Christum esse stimulat, eum è manibus eorum studet ei ipere, hinc populi seditioni tumultum ventus, & Cæaris perditurus amicitiam ac benevolentiam, retrocedebat in becillis: proinde: Non erat virtus parienti. Mulierculam domo eliminare, aliena restituere, sunt qui velint, sed animo des. i. n. concedunt illis vires, ut hoc mandent executioni: Non erat virtus parienti. Pontifex erat D. August. ex Carigene quod Moyse & Aaron, ac senio e. Israel mandarunt Pharaoni: Deus Hebraeorum vacauit nos, ut eamus viam trium dierum in solitudinem. Habet hoc trium dierum it. r. quod consideremus, ait D. Ambros. hos quoque Deus ab Abraham requisit. Tres dies, qui sunt? Respondet Origen. & D. August. cogitatio, verbum & opus Agypto eiusque tenebris excedere, sed non hoc te reddat securum sed i. et capelle trium dierum: Venientes ad Christum per spiritum gentium, relinquamus opera tenebrarum & bene cogitando, & bene loquendo, bene operando viam lucis currere festinemus ait D. August. quid hoc est cordis contritio, oris confessio, & operum satisfactio. Hanc viam triuuanam ingrediamur, ait D. August. Obiides inimicus, sicut de i. ha. a. u. u. exercitu legitur: electos ascensores ternos: s. u. u. detinuit in. mate. rubrum. Notat

lectonem, quam habet D. Hieron. legunt alii: Electi ascensores tribus. Alii: Ternos scit. Et addit idem D. Hieron. Tribus autem nom. est apud Græcos secundus gradus post regiam dignitatem, de quibus scriptum est: Venuntamen ad tres primos non peruenit, qui principes equitum, pedumque erant, & tributorum, quos nos magistratus utriusque militia, & prefectos annorum titulo nominamus. Orig. legit Ternisfratores. Et ad rem declarat Euthymius.

Luxa septuaginta legitur: lectos ascensores tribus demerit in mitti rubro. Tribus dicit, eo quod tres in eodem curru considero solebant, & unus quilibet curru agebat, habensque moderabatur: reliqui autem duo aduersus hostes decurabant. D. Gregor. Nyssen. ait, quod illi tres Erant, electi Principes pugnatore. O Pharaon, te proditorum. Tres in tres. Quidam, qui primum impediunt motum voluntatis, nimirum ob offensam Dei poenitere. Alii circumdant ex omni latere. Sed tertii alius fortius vires exerunt, ut operibus ostent satisfactionis. Hic necesse est, ut desiciam peccatores, sicut Pharaonem in tertio signo. Voluntas non impeditur, cum tres illos non habeat actus. Illic laborabant alii sementem euertere Israelitis. Cum vero illud jam non succederet, nituntur, ut hebant tantum producat nec in aristas exerceat fructus sementis. Era ignis, sic cum integra perfecta que voluntate, qualem habet Deus. Hac est voluntas Dei, sanctificatio vestra. Si adhuc necesse fuerit, vocare te, mouere te, in cruce pendam emori, sanguinem suum profundere. Hac est voluntas. In hoc aurem capies, non eadem tibi, quæ Deo, sit tua voluntas sanctificationis. Num sanguinem profundis? num in cruce suspenderis, si occasio hoc exigat ut peccata relinquis, o si hac integra non animeris voluntate, viam non ingrederis triuuanam, quam tua requirit sanctificatio.

Erat D. Thomæ Doctore Anglico soror germana Dei, famula, & ut talis, de negotio semper suæ agebat salutis. Contigit D. Thomam quondam ad ædes sororis diuertere: cui illa studebat. Dicit mihi frater (amabo) cum te diuinitis humanisque affectum omnes instructum litteris habeamus, quæ mihi pateat salutis via? Quid faciendo vitam æternam possidebo? Respondet ille. Desiderando: volendo. Tanto quippe Deus nostræ salutis ardet desiderio, ut ipse, quantum in se est, semper nos inuiter, gloria illa celesti, & quod à nobis postulat, hoc est Tu sanus fieri? ut velimus. Non hoc ex

11. Pharaonis exercitus in tribus erat diuisus. D. Hieron. in e. 33. Exech. Tom. 5. 7. Par. cap. 11. Exod. 15. Euthy. Apud I. Lippom Exod. 14.

Marc. 6. 11. Marc. 10. 22. Luc. 18. 27. Rom. 10. 5. Exod. 1. 3. D. An. 1. 9. 10. 11. 12.

vt in vltimos Indiarum recessus proficiscaris thesauros auri inuestigaturus, nec aquatum abyssis inuaderis gazatum desiderio viuator, nec caelorum tubas calces, vt inde tibi salutis adducat remedium. Nequaquam: *Mandatum hoc* Teut. cap. quod ego praecipio tibi hodie, non est supra te neque procul positum, nec in caelo situm, vt possis dicere. *Quis nostrum valet ad caelum ascendere ut deferat illud ad nos &c.* Sed iuxta te est sermo valde in ore tuo, & in corde tuo, vt facias illud. In voluntate tua, in corde tuo, *Vt sanus fieri* & Tantummodo tu velis, nec aliud vltius expectandum: iam enim mea praecessit voluntas, qui enim tibi condidit salutem, inuitatque tibi quoque illam dandi, ne dubites, habet ipse voluntatem.

§. 14. *Hominem non habeo. Qui confilii in homine, non sanatur: pauperem enim fugit, vt aues, & animalia ex arbore deuolant considerente.*

32 **R**esponder Christo paralyticus. *Domine hominem non habeo, vt cum turbata fuerit &c.* Christum honorat *Domine*. Tanta enim in humili illo schemate radiabat maiestas, cuiusque Diuina sub vltimo habitu relucebat essentia, vt illo, ad summam omnes moueret venerationem. Sibi ille vt puto persuadebat, se a Christo in procuranda salute redargui: negl gentiae: cum credere vix possit quis, tanto annorum curriculo non sanandum, si solummodo voluisset, & quae sunt volentis, effecisset. Proinde respondet Christo: *Domine mihi hoc nequaquam imputandum, non ego culpa reus, nec mea defectus est voluntatis: hic enim iam hic triginta & octo annis detineor immobilis: sed decet manus auxiliari: O miseram sortem meam, Hominem non habeo, qui mei miserius, ad Angeli descensum, motumque piscinae, aquis introuit ac certo reparandum. O charissime, ventos colis, infirmus es, inops es & hominem praetolaris: ne dum habebis adiutorem, sed nec qui te vel semel conueniat, quinimo, vt pestem omnes detestabuntur: nulla enim grauior hominibus lues quam infirmitas iudiga, & indigentia infirma. Celebrem celebri: Regis Nabuchodonosor arborem in somnis praesentiam: voluit enim Deus illi significare per ea quae in illa videret, quid sibi futurum praesagiret. Arborem vidit excelsum, *Proceritas eius contingens caelum, aspectus illius erat usque ad terminos vniuersae terra solus eius palestrisima, & fructus eius nimius.**

Subter eam habitabant animalia & bestiae, & in ramis eius conuersabantur volucres caeli. Videt & ecce excedunt arborem, ad primam autem aescia percussione, commouentur aues, turbantur animalia: Tandem praecisa ecce concidit arbor dispersis fructibus, praecisis ramis, foliis excussis, exten plo cunctae disperguntur aues, animalia gregatim festinatoque diffugiunt, arborem deserunt, amplius non reuertura, sed nec semel eam intrura. Hoc autem Deus Monarchae regi praesignauit, quod futurum praescribebat: dum folio seceret excelsus regali diuitiis, potestate, auctoritate venerandus, ad illum ex quatuor mundi partibus, totus concurbat populus, nobiles, plebei, diuites, pauperes, sapientes, ignoantes, viri ac mulieres, omnes eius subbit diuina munera deferentes palpantes, oreque blandientes, omnes proueni, venerabundi. Quae hora excidit imperio, potestate diuitiis, cunctos videas pressum ac cateruatim diffugientes, sic vt intra septennium, quo deiectus imperio vt brutum vixit animal, ne vnus quidem eum videre dignaretur, si Deus de caelo in eum benignus suos oculos minime deiecit.

Quotid animum est hoc in mundo, & sicut nihil magis est frequentatum quam in autumno arbor fructibus grauida, quae illos accedentibus offert decliuis, ita quoque nihil magis de serum quam hyemali frigore solis nuda, ac spoliata fructibus arbor, sic etiam vt eam videre dedigneris. Hanc in se mutationem expertus lamentatur Iob. *Fruges mei praeterierunt me, sicut torrentis, qui rapim transit in conualibus.* Quo non impetu decurrunt de torrentibus aquae, dum inoffenso sunt cursu? Talis erat infelix Iob: dum enim direpis bonis, depraedatis animalibus, dispersis gregibus, seruis interemptis filiis oppressis, huc contagiosa sordidus si det pauper in sterquilino, nihil habet homines amici praeterit cui imitantur ac subsistant, eum vt ipsam montem deieclati. O te inauspicatum, Paralytice: pauper languens & infirmus, & hominem quaeris: Insuper & hoc tuis accessit miseris, quod gemis inadiutus, cum homini confidas, iam enim praedixit Deus. *Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum* Hanc pariter calamitatem Hierusalem superuenisse deplorat Hierem. *Defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum vanum, cum respiceremus attentius ad gentem, quae saluare non poterat.* Alludit historiam de qua vates Ezechiel. Sicut enim conclusuimus habere rapetes, seu aulza Babilonica quibus gesta intexebantur praecleariora Romanorum,

manorum, aliarumque facinora gentium: ita Iudæi Hierosolymis stragula appendebant, quibus acui picta visabantur facinora, victoria, triumphus, trophæa, exercitus, actaque Chaldaeorum. Ut se tribulationibus atteri, ab inimicis vix concludi, viribus ad resistendum hostibus, deficientes lamentabantur: oculos suos ad viros illos in parietibus depictos conuertebant, viros robustissimos, invictos, & omnibus superiores; quales verè sibi Chaldaeos esse persuadebant. Proinde ad illos recurrere postulantes auxilium, sed dare non poterant: erat enim eorum virtus modica & infirma; nescia liberare. Indicavit hoc propheta his verbis: *Auxit fortificationes suas. Cumque vidisset viros depictos in pariete, imagines Chaldaeorum expressas coloribus, & accinctos balibetis venes, formam ducum, &c. insimul, super eos concupiscentia oculorum suorum, & misit ad eos nuntios in Chaldaeam.* Hæc deploranda nostra (ait Vates Hieremias) calamitas, quod oculos nostros conuertamus *Ad auxilium nostrum vanum.* Quam bona tibi lux illa videtur, quæ sonum edit, diceres plenam esse nucleo? sed inanis sed vana est; tales fuerunt & illi: colores illi varij viros signabant robustissimos, potentissimos, invictos, in lino candido mundoque depictos, sed elumbi, sed inertes, sed in seipsis erant impotentes. Decepit illos exterior illa colorum pictura: proprium namque est arti pictoriæ, fallere. teste Spiritu sancto. *Induxit nos hominum male artis excogitatio nec umbra pictura.* O sinistro sidere nati, num in depicta coloribus confiditis fortitudine? Num in pictorum hominum robore spes vestra solidatur? *Multos in errorem induxit male artis excogitatio.*

Morbo hic quidam contabescit, intelligit in tali regione medicum commorari sapientissimum, expertissimum: huic totus inuitur. Alter, perplexis in latus litibus, aduocato confidit, quem externis nouit in omnibus bonis discipulis eruditissimum. Alius dignitatis candidatus, illi totum suum committit negotium, quem videt Regi familiarem, ac lateralem. Te nullus infelicior. In illud tu flectis oculos, quod tibi secundum exteriorem verisimilitudinem videatur quid tam magnum? Intuere? *Imago est depicta per varios colores, homines sunt, & quidquid magni fecerint, infirmitatis tibi nullatenus possunt conferre remedium, nec litibus tuis secundum euentum,*

Hieron. Bapt. Acta Nuzæ. Tom. 1.

nec ambizioso tuo satisfacere desiderio, si Deus non faueat, non optuletur. Hæc illa fuit mentis insania Regis Asæ: dum enim dolore per dum ægrotaret acerbissimo. Dei sui non est recedens, sed ad celeberrimos confugit medicos, at delusa est spes eius, nec Regem curare valuerunt. *Nec in infirmitate sua quaesivit Dominus, sed in medicorum arte confisus est: Quocirca reuocatus, nullum reperit auxilium & miser expiraui.* Vnde ob eandem rationem, vt retulimus ex D. Augustino. *Distulit Dominus ad biennium Iosephum de carceribus solutum in pristinam asserere libertatem quia plus æquo confidit pincernæ Regis suæ negotia libertatis.* David, cui nobis confidendum? Deo. *Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra.* Deus adiutor noster in æternum Vnicum video, ait Pfalter Regius, quod perdat homines, cuius est causa calamitatum: *Verumtamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in statere, &c.* Quæ, heu homines caput dementia, tota vita in ponderando, & reponderando transigitur. Quis tibi in hoc fauebit? Quod illi consequendo medium efficacius? Appendant statere, toti student huic negotio, quis noster adiutor cæteris nã agis opportunus, & heu miseri, se gemunt defraudatos: *Vt decipiant ipsi de vanitate in idipsum.* Sperant in hominibus, ipsa vanitate: hæc autem quid potest operari, cum desint illi vires, & sit invalida. O pauperum paralyticum, in homine confidisti eius tibi speras auxilium? illo frustraberis trecentis annis, vt iam triginta & octo annis præteritis, te delusum ingemiscis.

§. 15. *Magnus hominum defectus, multos vocat Deus mulieres, & de hoc conqueritur Amos, & admiratur Hieremias.*

ALio iam modo verba hæc consideramus: *hominem non habeo;* Quod mihi pascina non optuletur, cuius adeo perspicua cunctis virtus innotuit, hoc crediderim, quia hominem non habeo validum, robustum tantisque viribus potentem, vt me brachiis suis sublatum, graue onus, in lacum deiciat. Ecce vnde tot decumbant infirmi: multiq; triginta & octo annis suis in miseris hæreant expectantes, quia hominem non habent, id est, doctum Confessarium, qui tantum nouerit vlturarum tricas nodosq; expedit gordianos, tuas fraudes, tuas larvas, technas tuas referare; Homo sit sincerus, Dei hono-

M m m xis xmu-

amulus, qui tibi libertim dicat, non te absol-
 uam, nisi primum ablata restitueris; tibi quo-
 que fornicario, nisi te ipsa coortum ex-
 puleris, ac hoc mihi certo constet, quod de spurco illo lu-
 xurix ex no totus exstiteris; non te absolue-
 ro. Tibi vero, vindicta cupide, committitur,
 te diabolus auferet sibi, praedam, per illum infer-
 ni: nec te praeter erat, honorum titulis glorio-
 se. tua non sunt tyrannides toleranda. *Homi-
 nem non habeo.*

Quando Iethro Moysen conuenit, eumque
 tribus virorum millonibus, eorumque negotiis
 vidit intricatum, sedentem iudicem, eorum cau-
 sas expediturum ait: *Utra vires tuas est negotiis,*
solus illud non poteris sustinere. Hoc vnus viri
 non est negotium. *Proinde autem de omni plebe*
viros potentes, & timentes Deum, in quibus sit veri-
tas, & qui oderint auaritiam, & constitue ex eis tri-
butos, & centuriones, &c. qui iudicent populum om-
ni tempore, quidquid autem manus fuerit, referant
ad te. Optimum hominis gentilis consilium, qui
 minus scit, quam Moyses. Nota (ait Caieta-
 nus) quas requirat qualitates. Prima *Viros potentes*
 non mulieres. *Viros valoris*, dicit Caietan. quo ver-
 bo I harao vsus est, dum Iosepho praeciperet.

Exo. c.
18. 13.

CAI-
ETA.

Gen.
47. 6.

I.
Qua-
les sunt
opor-
tet E-
pisco-
pi mi-
nistri
& con-
fessa-
rii.

Quod si frater eius esset, *vir valoris constitueret*
 eos super pecora ipsius: Vbi habet vulgata lecti:
 Quod si frater eius esset, *vir valoris constitue-*
 rit illos magistros pecorum meorum Alij legunt. *Viros*
virtutis: viros magnanimos, qui non timeant
 valium potentis: Quos minime perterreat, stare
 coram orbis totius Monarchis. Secunda. *Timen-*
tes Deum. Honoris Dei zelosi. *Prima virtus re-*
quisita a t. Caietanus ad principem virtusque or-
dinis est timor Dei. Tertia. *Sapientes, in quibus sit*
veritas. Qui veritate loquantur, tractent, sciant,
 intelligant. Quarta. *Qui oderint auaritiam*, mun-
 dis auro manibus. His conditionibus praediti
 summis Pontificis elegantur coadiutores, & in
 administratione sacrae-entorum ministri Epif-
 coporum. Nec ipse Papa nec ipse solus Epifco-
 pus potest omnibus vnus sufficere, quos autem
 sibi debent eligere adiutores, & ministros, vt co-
 rum suppleant in vera, hi istis oportet, qualitati-
 bus emineant commendati: hanc quoque non
 minoris momenti seruant conditionem: *Quid-*
quid autem manus fuerit, referant ad te. Si quan-
 do eis casus aliquis grauior, intricatior, obuene-
 rit conscientia eorum superet capacitatem, re-
 ferant ad superiorem, ei reddant rationem, quod
 de casibus intelligo referatis: decet enim eos
 in omnibus esse accuratissime consummatos, ne
 alicubi (quod absit) suis desint muneribus inca-

paces. Quia vero pluribus Dei ministris haec
 condiciones desunt requisitae, hinc tot lugentes
 infirmos, tot grauilimos dolemus esse pecca-
 tores.

Populus Dei in diebus vatis Ezechielis cap-
 titus detinebatur iugo pressus seruitutis: Vocat
 Deus Ezechielem, quatenus: *Nostri vnde tan-*
tum malum? quia hominem non habent. Non
 Domine? Video tamen ego prophetas plurimos,
 sacerdotu greges, Doctorum turbam copiosam.
 An hi homines non sunt? Hoc scias velim o
 propheta, horum nullum esse hominem, mulie-
 res sunt omnes. *Tone faciem tuam contra filios* *Ezec. 13.*
populi tui. Tantam in populo deploras calamita-
 tem: mulierculis illis indigneris. Qui sunt, Do-
 mine? Propheta illi & sacerdotes, qui licet ho-
 mines esse videantur, ipsis mulieribus sunt in-
 firmiores, indoctiores, debiliores, potentiori-
 bus faciem non opponit, contra molles ac ef-
 feminatos non insurgunt, brachia virefque non
 exerunt vt arguant impudentes, muneribus pre-
 cibusque eneruantur. Eodem eos nomine com-
 pellat Isaias, eorum praedicens casum miseram-
 que praedicatorum ruina. *Conteruntur mulie-*
res, venientes & docentes eam. A quo tempore
 docent, praedicantque mulieres? Non de sexu
 mulieribus est sermo, sed infirmitate, pusillan-
 imitate, quales multos videmus praedicatores at-
 que Confessarios: qui virilibus non possent bra-
 chiis, sed ipsis mulieribus stertunt abiectiones,
 molles, leues, reuulsa acie. O dolor! Animabus
 condolendum peruenitibus, quia homines non
 habent, sed viros, sed homines, mulierculas.

Ezec. 13.

Isa. 27. 11

Hoc plangebat spiritus Dei per prophetam
 Amos, nostro loquendi modo, vt notat V. Hiero-
 nymus: *Audite verbum sicut quod ego leuo super*
per vos plangitum, domus Israel. Audite, rem
 tristis; quae mihi plangitum lachrimaque ex-
 torqueat, & si spira in caelum, plangitum do-
 lorosum, nautas lugubres, *Leuo super vos pl. n.*
am: Quid caulae subest, cur talis nobis Deus
 describatur? Quid habes, De mine mi? Quis
 te contristauit, quis sic affixit? Num te vel per-
 cussertat inimici, vel laeserunt hostes tam gra-
 uiter, vt in haec te effundas lamenta, gemitusque
 miserandos? Non me, sed vos plango, *super vos.*
 Quae vero nostra tanta potest esse calamitas,
 tanta miseria, quae sic cor tuum affligat, plangitum
 eliciat, fimbremque causet elulatum? *Domus*
Israel cecidit, & non adiciet vt resurgat, virgo Is-
rael prostrata est in terra sua, & non est quis suscit.
 Ad litteram loquitur de Iynx poga, quam ob fi-
 dei integritatem, vocat virginem, & filiam illustrissi-
 morum

Amos 2. 2

Ad hanc

rem locum.

Isa. 2.

Isa. 2.

Isa. 2.

igitur Principum Abraham Isaac & Iacob: Allegoricè verò de anima Christiana nobilissima, deo charissima filia. Duo mala virginem illustrissimam oppresserunt, filiam meam, de stirpe mea progenitam. Primum cecidit in volubratum, nec agit, nec se mouet, nec vel parua, aut magna conatur diligentia de luto resiliat. *Cecidit, & non adiciet vi resurgat.* De quolibet merito superemus, qui in spurcissimum lutum lapsus exire non conaretur, sol & ipse Deus hoc vt impossibile indicat, & Vati suo mandat, hanc proponat questionem. *Nunquid qui cecidit, non resurget?* quanto magis cuncti & mirantur & harent attoniti, si virgo in cœnum lapsa non resurget; amant enim virgines munditiem, sordis horrent, lutum abominantur. Secundum, quod cum foetido inhæreat luto, hominem non habeat, qui propius accedat. Iuauiter extrahat, colloquetq; liberam. Quam assiduis generet rebus, cuius filia vnica, eaq; charissima, in lutum spurcissimum, putridumque laberetur, & de eo resurgere, licet à patre vocata renueret, diceretque, hic, vltimo luto immersa jacere: si vero post pusillum diceret volo resurgere, sed non esset quecum leuaret: quia ad hoc nullum alium requiret, et, aut admitteret, quam famulum, claudum, cœcum mutilum, elumbum, quo conante eam sustolle, e, ambo in cœnum relaberentur. Facinus deplorandum! Hoc tibi signat Deus, anima nobilissima, deo sacra, Dei filia, Dei natura particeps. *Genus cum simus Dei.* O quæ tu tanta calamitas, quæ spurcissimi peccatorum lapsa volubratio, scilicet ad oculos vsque immersa, hoc male sapiens, delectaris & ais. Hæc requies mea, hic habitabo, hic deliciabor. Te vocat Pater Deus, inclamat, inspirat, pulsat: *Consurge, consurge ex cœtere de puluere.* Tu vero aures occludis, lutoq; contenta deliciaris. An hoc vetum non est, concubinarie. Quot jam annis putri do illo luxuria cœno inhæsis, ad Dei voces, & prædicatorum semper surdaster clamores, nec horrendis testibus nominibus, quibus te sub iumentum simbolo describit propheta tuo in stercore putrescentem: *Computruerunt iumenta in stercore suo.* An hoc verum non est, sœuatori? Quanto jam tempore bonorum alienorū luto demergeris, sic enim opes tuas indigitat Habacuc *Donum lutum.* Te illo circumuolans, obsurdescens clamanti, cominanti, *Reperent animam tuam à te, & quæ parasti, cuius erunt?* Miserentur tui Sancti, super te sicut amatæ cœlices (more nostro loquimur) sed & ipse Deus plangens lamentatur. Attamen hoc summum tuorum malorum: *Non est qui suscipiet*

eam: qui luto meam extrahat: quos enim ad manum habet ipsa paratos, homines non sunt, viri non sunt, mulieres sunt, non spiritus viribus animosi, non litteris instructi, non zelo feruida, sed cœcum cœnum, ignorantes, claudi pedibus, in spiritibus Deique amore tepidi, quibus non sit animus, fortis satis ad corripiendum & impunitentibus, ac non dispositis absolutiorem denegandam.

Hoc magnopere demirabatur Hieremias. *Stupor & mirabilia facta sunt super terram. Quæ sunt hæc prodigia? Num forte sol retrocessit? Num vna de maioribus cœlo decidit stella? Num exsiccatum mare? Nihil horum. Quid ago? Propheta prophetauit mendacium, & sacerdotes applaudebant manibus, & populus meus dilexit talia. Quidam erant prophetae mendaces, quidam sacerdotes, qui omnibus blandiebatur, & festiui applaudebant: tales autem populus meos inquirebat, illi quæ extrahatur, o stupor, o peruersitas! Quis iustus medicum querit ignorantem? quis vulneratus qui non postulat, nisi chirurgum qui tantum sanat superficialiter, vulnusque negligat cancro ulceratum. Quis actor, qui non admittat nisi aduocatum aut consiliarium, qui iuris leges non timeat, non perferatur? Si tales cerneret, quærentes medicos, chirurgos, aduocatos, an non mirareris? Te ipsum accusa, qui tot morbis calamitosus, non optas, non quæris nisi Confessarium surdastrem, ignorantem, blandientem, qui dicat: Pax pax, & non erat pax. In uerfa diligentia, cura præpostera, corpori aduocare medicum expertissimum, tibus aduocatum eligere versatissimum, opibus tuis regendis, ac rebus tuis prospiciendis fidelissimum precuratorem, ac dispensatorem prudentissimum, arandis colendisq; campis tuis operarium apprime gnarum; equili tuo Hippocomum diligentissimum, emundandis areis tuis verfores micidissimos, ipsis canibus tuis venaticis curatorem optimum, anima vero tua pessimum. O quam vere dixeris, *Hominem non habeo*, & ob hoc tot annis inimicibus infixus languet incuratus. Dum te sic facientem contemplaris, caue, ne te Dei plectat ira, comprehendat, sua maledictio, suis olim infecta capitalibus inimicis. *Ones tue dentur inimicis tuis, & non sit qui te adiuuet Ec. 28. 31.* *Omni tempore calumniam sustineas, & opprimaris violentia, neque habeas qui liberet te.* Time, ne in miserando illo statu deprehendaris, quem vt desperatum censet: *Corruet auxiliator, & cadet cui præstatum auxilium, simulque omnes consumentur.* Aduerte, te jam demonis potestate subingari, & quod*

Hic. 3. 30.

Hic. 6. 74.

Deut. 28.

Isa. 31. 3.

& quod colloquantur daemones multi inter se contra te, dicantque id quod olim illi populi Israelis inimicus: Non habent principem & auctoritatem: nunc ego expugnemus illos.

Matth. 12. 23.

§. 16. Surge, tolle. &c. Hic Christi elucet potestas, & quem ille curat, securus est, quando eris & tu talis?

43 **P**recipit Christus Paralytico. Surge tolle lectulum tuum & ambula. Clarissime suam hic ostendit Diuinam potestatem in fortibus Hierusalem, & propheticum illud implet Dauidis. *Ps. 47. vi. Deus in fortibus eius cognoscetur. q. d. Fortissimum atque potentissimum, quod in templo ac Hierosolymis agnoscitur: piscina est hæc probatica hæc meam gestio ostendere potentiam, & quod illa non potest, hoc ego poterò. Tibi hoc dico, quem tantæ piscina virtutis curare non valuit, nec eius potuit auxiliari remedium: eo quod, qui te illi iniiceret, hominem non haberes, me locum non mouente, nec manibus aut pedibus vim ullam faciente, sed simplici tantummodo oris mei voce, eaque non supplicatiua, sed imperiosa, ac potestatis tua, Surge. O lucidissimum diuinæ suæ essentia, potestatisque exemplum? Probat D.*

Heb. 1. 3.

Paul. veram in Christo Diuinitatem ex vi ac virtute verbi sui: ut alias exposuimus. *Quis cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius, portans omnia verbo virtutis suæ. Splendor est paternæ gloriæ, cuiusque substantiæ, vera viuæque imago. Quod declarat æterni verbi generationem, & qua ratione procedat à Patre, ut notat D. Aug. & sicut splendor seu clarissimus radius de sole procedit, sine vlla solis alteratione, seu motu sensibili, nec quia de illo procedit, eodem est posterior, sed illi coequalis, & nunquam sol uit, sine splendore, ita de Patre procedit filius, nec est imago mortua, seu ex animis, ut regis imago, quæ solū regis præfere accidit, sed viuæ, quæ Patris referat substantiam ac vitam, cum eadem vita viuat, hoc autem habet, quod *Portes omnia ve bo virtutis suæ. Lumen infundit cæco, leprosis mundi, tam, gressum claudis, vitam defunctis. Unde illi hæc omnia? Verbo virtutis suæ. Vnico verbo, *Respondeo: hunc infundit, Vnico Surge, dat vitam. Vnico Mundare mundat leprosum. Vbi hoc erat? Unde hoc habet? In verbo virtutis suæ. Eius hic considera virtutem, non indiget, Angelico descensu, non motu piscinæ, non coniunctione cum paralytico, ut Elias & Eliseus sese mortuis conungebant, non genuflectione ad***

Serm. 190 de temp.

orationem, ut D. Paulus, tantum dicit verbum, Surge. Eius hic demirare potentiam, nec hoc ei sufficit, addit insuper: Tolle lectulum tuum & ambula, ut ostendat, probetque, salutem à se datam paralytico, non esse sophisticam aut verisimilem, sed veram ac permanentem.

Ita notat D. Petr. Chrysol. quod Christus ægros non sanet, ut medicus solet ordinari, qui curato morbo infirmum deserit debilem, eneruem qui multo indiget tempore, ad integræ virtutis reparatiorem, sed expulsa ægritudine, vires restituit integras, & quàm ante erant, solidiores: Christus sic fugat morbos, ut vires pristinas mox reducat. *Vbi curat ays, ibi infirmus ays refidet lassitudo: ubi sanat virtus, ibi labor vestigium non relinquit. Hinc quæstioni cuida in respondet. Interat Christus domum Petri, fugat febrem à se, cui, qua languens ac prostrata decumbat, Ad lectulum accedit iacentis, arripit manum eius & curauit illam; ilico surrexit, cibos eorumque præparat Christo eiusque discipulis, ipsa coenantiibus ministrat: Surgens ministrabat illis. Scrupet D. Petrus Chrysol. & quærit. Christus imago, bai mulieris obsequio, & mulieris prosectæ atatis. senectutis summa, filius, & ggravata: Sic in domo Petri non erat vernacula, non immister, non familiaris, non propinquus, cerè non uxor, quæ matris obsequium præueniret? Petrus ipse causus suæ verecundie non videbat, ut hoc amos, hoc soctus faceret magistro, discipulus quod debebat? Ne mireris, respondeat Diuus Petrus Chrysol. hoc Christi gestum consilio, qui hoc voluit, ut cunctis luce clarius innotesceret, quàm vera, solida, certa, que salute mulierem crexisset, sic ut debilitas, post ardenssimas febres residua, nulla remaneret, sed nec illa, quam secum ætas conuulerat ingrauescens. *Ministrare illam ad iudicium redacta sanatus admisit.**

D. Pet. Chrys. Serm. 11.

Luc. 4. 39. D. Pet. Chrysol.

Idem conigit, dum Lazarum resuscitatum, 44 **I**ustus dissolui, & dimitti: Soluite eum & sinite abire. Et filie Principis Iayri Synagoga, Iussit dari manducare, jam rediit. Vita quippe ac salus quam cunctis largiebatur non est apparens, ficta, debilis, sed fortis, certa, vera, cum claudus lectulo suo desiliens, leuis ut passerculus, grabato in humeros sublatò totam obambulare queat ciuitatem. Hæc optima morborum curatio, & in hoc apparet infirmus perfectè, ac integrè sanatus, quod exsurgens, ambulet, exsiliat grabato onustus, nec in veterem recidat infirmitatem. In hoc quoque, clarissime, patebit, num perfecta tua sit sanitas, num integrè crimum tuorum morbus curatus, si sanus permaneris, nec in antiqua

44 **I**ustus dissolui, & dimitti: Soluite eum & sinite abire. Et filie Principis Iayri Synagoga, Iussit dari manducare, jam rediit. Vita quippe ac salus quam cunctis largiebatur non est apparens, ficta, debilis, sed fortis, certa, vera, cum claudus lectulo suo desiliens, leuis ut passerculus, grabato in humeros sublatò totam obambulare queat ciuitatem. Hæc optima morborum curatio, & in hoc apparet infirmus perfectè, ac integrè sanatus, quod exsurgens, ambulet, exsiliat grabato onustus, nec in veterem recidat infirmitatem. In hoc quoque, clarissime, patebit, num perfecta tua sit sanitas, num integrè crimum tuorum morbus curatus, si sanus permaneris, nec in antiqua

in antiqua reuincas scelera, si via penitentia, quam cepisti, progrediaris: hanc enim nobis regulam præscripsit D. Paulus: *Quæ secundum Deum tristitia est, penitentiam in salutem stabilem operatur.* Sic salus tua stabilis, quam non tollat ventus, quam nullus casus elidat aduersarius.

2. Cor. 7. 10.

De locis Hebraicis.

Epist. ad Galat.

Exo. c. 15. 17.

Optime dixit Christus paralytico, *Ecce sanus factus es, iam noli peccare.* Difficultatem patiuntur verba Spiritus S. dum egressus populus de mari rubro, Pharaone submerso, deserta perambulabat Sur, quæ D. Hier. ea esse notat, in quibus occurrunt Angelus Agar erranti. Ille inueniunt aquam amaram, vnde conueniens loco nomen inditum, *maris*, figuratiuè est, ait D. Hier. quod egresso tenebris peccatorum occurrat tibi sint aquæ amaræ. Eas obdulcauit Moyses ligno in aquas demersio. Addit quoque: *Ibi constituit ei præcepta, atque iudicia, & ibi tenuit eum.* Quid hoc rei, quæ illa præcepta a Deo tradita: Non enim eis legem dedit, cum illa non nisi in monte Sina fuerit promulgata. Opinantur aliqui, quod præcepta fuerunt, data eorum patribus. Credo ego, quod præcepta fuerint: si dei spei, charitatis, renuntiationis idololatriæ. Communi autem est opinio ait Caiet. quod hoc ignoremus, licet Rabini consentiant, fuisse *De obseruatione Sabbati*, & de vitulorum concrematione. Incertum est, quid hoc ergo erit: Est significatiuum quid. Egressus est populus Iherosolymus de Ægypto: videamus num sicut corpore ita & corde, videamus si sincere Ægyptiorum Idola reiecerint: egrediendo enim Ægypto, necesse est considerare, quid agant quid moliantur. Hoc quoque in vobis annotandum: Te ipsum proba, inquit Apostolus, num vere Ægyptum deserueris, num peccatorum idolis renuntaueris: quam es affectus salutem o Christiane, dum scelera tua per confessionem eluisti? O quam salus inquit maquam fluida, vnica puellæ conspectus: litteræ tibi missæ, verbum tibi dictum, occasio leuissima tibi oblata, hæc te de felici illo salutis statu ad ima deiecerunt. Vereor, ait D. Ambrosius, quod nec vera fuerit tua sanitas nec vera penitentia: ratione cuius hanc asserit propositionem, quæ metum incuriatetiam fortissimis. Merito reprehendantur, qui sapientiam suam sanitatem putant: quia luxuriant in Christo. Nam si vere agerent penitentiam, iterandam profectum non putarent: facilius autem inueniunt, qui innocentiam seruauerint quam qui congrue agerent penitentiam. Ne puteris, omnes absoluti qui confitentur, & qui penitentiam agunt, sanari: non ob sacramenti defectum, sed ob in-

debitam dispositionem: huius autem certissimum patet in seipsum, quod illico in eadem crimina relabantur, quasi ea minime plangissent: hanc quorundam peccatorum conditionem signat Rex propheta: *In circuitu impi ambulans.* Egreditur alter loco illo, vbi fuerat, sed corde minime. Iacet enim ab eo recedere videatur, conuersum ad eundem regreditur: ut ille, qui circuitum quendam facit, licet videatur priorem locum deseruisse, iterumque vertit se, paulo tamen post repetit eundem.

psa 119.

II. Similitudo.

Hoc te docebit in morbis corporalibus experientia. Febris te inuasit ardentissima, modicum aduocasti, præscribit euacuationes stomachi, venarum apertionem &c. Ita te sentis recreatum, ut nihil te cruciet, pulsus æqualis, hinc appetitus, e. put alleuatum. Optime iam valeo, inquit: Respondet Medicus: Paulisper morare: attende si tempus responderit matutinum hodie rano: h. e. enim mitale in corporibus aduertimus, quod sæpe numero, & multo quidem tempore malignus humor se subducit, ut nec sentiat, nec aduertatur, sic ut ne vestigium eius modo superesse videatur: at postmodum tanta se prodit vehementia, ut te prosterneat: Vbi, quæso, malignus hic humor latebat incognitus? quod se subduxit tertiana vel quartana febris humor perniciosus: Secretum est tibi incognitum: sed vides perniciosum illum humorem, minime fuisse delectum, vel euacuatum, cum denuo se manifestet, corpusque intumescat. Argumento eodem videri in animarum languoribus. Adulsi te lasciuia amoris febris pestilentialis, qua mentis inops furis, irrationabilis. Ambitionis insularitate cruciaris, quod superbas insularis, ad sidera elatus, erectus ut statua. Ausa facra fame, argenteque hydropis languescis ut diuitiarum gurgitem, fluviumque epotari te posse videaris. Confulis Confessarium animarum medicum, applicat remedia, peccata confiteris exhortatur te, monet, mouit: ut iam tibi sanus exilire videaris: cordis tui pulsus sedatus quantum colligis, rerum Diuinarum appetitus restitutus, ad iniuncta perficienda penitentia opera, nulla sese prodit difficultas. Causa fest etenim humor peccati malignus, & qui intus cordis latet recessibus, occultisque venis absconditus, ut aliquoties, tibi nec eius superstit memoria, secreto interum viscerum tuorum viuit incognitus. Vnde hoc sciam? Attende, num correspondit hespero aurora si reuiuiscat, si postmodum ad eandem reuertaris societatem, in eandem relabaris impudicitiam, eadem repetas lucra

I. Quæ sit vera & constans penitentia. D. Ambrosius lib. 2. de penit. c. 10. To. 4.

vsurorum, superbiae ventis intumescas. Si hæc experiaris: Time infirmitatis tuæ reparationem. Si adueras, dum a sede vix recedis confessionali, vbi scelera es deestatus, quod rursum ilico tibi pulsus alteretur, eadem te febris ardentissima molester, ignis exurat. Hanc sortem miseram plangit olim Vates Oseas in Ephraim *quasi auis auolant.* Vt auis de nido: Incubat passer in nido pullis suis, lapidem adiciis euolat, & quasi nidum deserit, auolat que velut numquam in nidum reuersura: verum tamen hoc ne credideris, licet gestus illos faciat euolandi, nido cor eius hæret affixam. Vnde hoc scies? Ex eo quod confestim oculos suos ad nidum, vnde discesserat, reflectat, & parua interposita mora, reuertatur. De te sebula narratur: tuorum nido resides criminum, ovis incubas peccatorum, quæ affectus calore foues inordinati. Lapidem mirum Dei proicit predicator, arguit nidum te deserere, cuncti credunt, sed va tibi, qui denuo desertum repetis nidum, Conuincens ona, pullosque peccatorum amare te nimium, quod si de nido auolaueris, phantasma fuit, non rei veritas.

Sæpius animo reuolui, quod de Diuus Petronariar Actuum Apostolorum commenta or D. Lucas, fortissimo carcere vincitus ab Herode detinebatur duabus constrictus catenis, vigiliantibus custodibus militum numero circumcinctus, quem altera die producturus erat Herodes ad mortem. Prædie huius diei, nocte media mittitur a Deo Angelus, Petrum soluturus. Obdormierat Petrus sopore graui, quem Angelus percusso latere excitauit: vidit & ecce ceciderunt catenæ, manicæ, pedicæ, quibus vincitus stringebatur. Præcipit Angelus: *Calea te caligas tuas,* & sequere me, carceris ergastulum desere. Præcedit Angelus viæ dux, aperitur portæ, referatur & prima, quæ erat platea vicinior. Notat hic Euangelista, hoc viso Petrum sibi timuisse, nec lætæ præcessisse sed quod de phantasmate cogitaret, aut visionem vel somnium id esse arbitraretur, dubitans num vero liber excederet ergastulo.

Ore. 2. 6.
III.
Similitudo.

45

IV.

All. gloria

All. 12. 9.

liberum aduertis, & libere quaquæsum ambulare? Opinatur D. Gregor. eum absorptum rerum diuinarum contemplatione. Alii, opus illud credunt adeo fuisse mirandum tantæque Pe rum lætitia superfluum, ob ex tam manifesto mortis periculo, exceptionem, vt somnium suspicaretur; vt Dauid describit Israëlitæ, feruente Babylonica solutos, ac egredientes, quasi præ gaudio somniantes *In conuertendo Dominus apertissimam Si in factis sumus, sicut consolans.* Legunt alii: *Sicut somniantes.* Et ut Iacob, audito nuntio, de vita, regno, ac gloria Ioseph, quem tot annis vt mortuum luxerat, *Quasi de graui somno euigilans.* Ad rem igitur nostram, dico, quamdium Petrum, Angelus comitatur, ac deducit: nondum se confidit liberatum, nec verum asserit quod videt, imaginariam suspicatur visionem, donec discedente Angelo, ipse remanens scelus, se carcere solutum, manibus pedisque de cæcis gaudet vere liberatum. Ne certam securamque a culpis tuis confidas solutionem, quando modo tempore hoc quadragesimæ, te comitatur, te deducit sacerdos Angelus ac Confessarius, te docet, exhortatur, a peccatis liberum absoluit, Time ne non imagina ria sit absolutio, donec expirante quadragesima, in qua peccata confiteris, & te deducunt predicatores, comitantur Confessarii, vt Angeli Dei, postmodum solus viam morum ingrediens operamque tuorum, te solum videris, diffractis, catenis culpæ, quibus stringebaris, & peccatorum carcere liberum quo captiuus miser tenebaris: quando quadragesimæ elapso tempore, te videris ab illa puella, cuiusque domo, ac conuersatione liberum, ab illo iniusto ac vsurario contractu solutum, reparatis alienis & omni culpa liber ambulaueris: tunc quidem, & non antea dixeris: *Nunc scio vere, quia misit Dominus Angelum suum &c.* Non se credit claudus relictum, quamdium in alterum latus declinat incuruus, & ille qui eum suscepit curandum, eum adhuc ad mniculus suffulcit: donec videat, quod sublati illis non cadat, firmus pedibus consistat, non vacillet, quinimo liber, leuisque gradiatur.

Lib. 2. Dia 6. 3.

Pf. 122. 1.

Ge. 41. 20

§. 17. Sanat Christus hunc paralyticum illo verbo: Surge, tolle &c. Idem quoque tibi præcipit in tuam salutem.

§. 18. Surge, tolle lectum tuum, & ambula. Duo paralytico præcipit, primum, ut surgat, secundum lectum in humeros sustollat, de loco isto egrediatur,

46

Du. 15.
id.

1.
Surgen-
dum a
peccatis.
Reg. 27.

Du. 15.

grediator, qui eum languentem morboque suo prostratum detinebat. Duo tibi sunt agenda, o peccator. Primum, ut surgas: ibo ad patrem meum. Eia igitur, intemperata libid. nefeciorator, de concubinato illo exurge, conurge de inhonesta illa vivendi ratione, in quam a tot annis ganeo concinnatus incidisti. Eia, fenerator, surge de luctis iniustis, vteris fraudulentis, quibus cor tuum de pressum iam dudum sustinuit. Eia vindicta flagrantissime, surge de immortali illo odio, quo anima tua misere prostrata decumbit. Hinc mul. orum perditio: qui sicunt impius Rex Achab, qui cupiditate exardescens spoliandi vineam Naboth falsis subordinatitque testibus, ei vitam ademit. Vineam possidet, & vt in molli lectulo in ea requiescit. Adest Vates Elias, eum ex ore Dei minis perterret, prædicat supplicia, quibus eum Deus plectere iam parabat. Ad penitentiam Rex contigit, gemit, humiliat caput, cinere cooperitur, & cinere conpergitur, peccatum confitetur: attamen de lecto non surgit, vineam non restituit, nec damna illata reparat. O quot habet ille sibi comparas! Rex Nabuchodonosor tyrannus, populi Dei oppressor: iniustus, temp. Dei prædo sacrilegus, lecto superbia decumbebat: & propria altimationis inangloria fastuosus, vt Deus vult adorari, & ob denegatum a tribus illis piissimis adolescentibus cultum sacrilegum, ad ignis fornacem, eos damnat concremandos, cuius flamma in cælum ad quadragesimam novem cubitos sursum ferebatur. Videt quod nec illos ignis exurat, nec flamma mollet, quinimo Dei luceat potentia, quæ illos & solatur, & eripit illa fos. Tremiscit hinc Rex facti penitet, peccatum fateretur, iustum esse proclamat, vt cuncti Deum Israel veneretur: tamen nec statum suam diuit, nec populum soluit iugo seruitutis, nec templi Hierosymitani spolia remittit, obduratus. O quot numero huic similes. Tu fenerator, qui scelerata venisti confessor totus infusus lachrymis, an scenore ablata bona restituiti? Tu qui proximi honori dextraxisti, famæ alterius violator, cuius te criminis accusasti noxium, num satis fecisti? Tu qui molli cupidinis strato decumbebas, alienamne remisisti?

Stupeant cuncti hanc Samuelis consequentiam, sed melius fundaram, quam vlla posset inferre Dialectica Aristotelis. Deum suum populus grauitat ad vindictam prouocarat, ad eum

habet concionem, peccati proponit grauitatem: ad lamenta recurrunt omnes penitentia, plangunt, desent, idololatriam detestantur. At igitur, Si in toto corde vestro reuertimini ad Dominum auferite Deos alienos de medio vestri. Baalim & Astaroth. Optima consequentia, quod si igitur idola non teccentis: vera vestra non est penitentia. Hoc primum est. Hocine sufficit? Nequaquam. Secundum quoque dicimus necessarium. Tolle lectum tuum, & vade: loco isto discede, quo prosternebaris peccator. Dixeris Christum ad Hieroglyphicum alludere Pythagoræ. Refert de eo Clement Alexand. Et declarat eius Scholiator Gentian. Heu uetus, quod multam S. Scripturæ peritiam fuerit affectus eiusque notitiam sibi assumpserit, ad cuius imitationem loqui voluerit, in parabolis, ænigmatibus, symbolis, similitudinibus, quibus paucis verbis, graues proloqueretur sententias: quarum vna hæc fuit. Qui surgit ex cubili, stragula conturbet, qui lecto surgit, simul auferat stragula, linreamina, opertoria, lodices, anachintaria: ita vt constet, quod toto die illo, ad lectum sit non reuerturus. Hoc bene culti exigunt mores, vt, cum strato exsurrexeris, lectus tellatur, lodices, stragula, opertoria colligantur, & anachintaria excutiantur, vt ab omni peluere sordibusque emundentur. At hoc solum non intendit Philosophus, sed illo voluit hieroglyphico declarare, quod ille, qui deserit, seu exurgit de peccato etiam tollere debeat occasiones, quæ eum impulerant, & prostratum detinuerant, ita vt noverit, toto die sibi ad illas, non reuertendum, id est quamdiu vitæ illi dies illuxerit. Hoc tibi Christus significat, hoc verbis his intencit clarissimis, Surge, tolle lectum &c.

Nedum tibi deserenda præcipitur impudicitia, sed & de pellicis domo discedendum, ne ad eam posthac reuertaris. Edes demitte lusu suum, quæ tibi lapis erant peritiorum, ac petra perditionis. Reseinde contractus, mortis tuæ proximam occasionem, vnico verbo: surge de peccatis, eius domibus excede, hoc est, eius occasionibus. Hoc hoc præcipiunt Angeli, vt tam animo excedat sincero ciuitate, vt nequidem stet in omni circa regione. Et ob semel tantummodo eo retrouersum caput, in salis statum vxor eius transformatur. Petro mandat Angelus, Surge velociter, ergastulum desere, nec in eo vel vestis tuæ filum, nec pedis calcem oneritas, quin tecum efferas: vt nihil ibidem remaneat, quod animum moueat, vt vel semel carceris recorderis. Calceas te caligas tuas, circumdâ tibi vestimentum

1. Reg. 7. 2
11.
Occasio
deserenda

Pythag.
L. 1. Stro
mat.
Comment.
3. p. 167.

47

Ge. 19. 17
Ab. 12. 4

123

uum &c. Huic dat manum conuenitque eiusdem vera poenitentia, quando Christum nocte passionis suae ter perfidus abiurauit in domo Pontificis, quem ille conuersus respexit, quo Domini intuitu illustratus, de culpa trina surrexit negationis, excedens domo, ubi tam miserando ceciderat infortunio. *Egressus foras fleuit*

*Lu. 22. 62. amare. Agre admodum ac difficulter, eo in loco culpa desletur, quo fuerat commissa. Summo negotio lustram derestatur, scorto proxime adherentes, cui inhoneste conuiximus. Arduum est lulum plangere in domo sphaeristici remanenti: Operole quis se subtrahit visuris qui frequentat contractus, quibus eas solet committere. Emundat Dei templum piissimus Rex Iosias, ab Baal idololatriis profanatum, nec solum auferit idola, suffodit idolorum altaria, succidit lucos, e quibus ligna pro sacrificiis exlebantur, domunculas euerit effeminatum, sed quidquid ad idolorum spectabat cultum, falloruraque Deorum conueniebat venerationem: *Proiecit de templo Domini omnia vasa, qua fuerant Baal & confregit ea, & sicut auferri lucum, destruxit & des effeminatum &c.**

In hunc loc.

III. Tria requiruntur ad integram salutem.

Eph. 5. 14

Do^r noster Angelicus alio sensu verba haec interpretatur: *Surge, tolle lectum tuum, & ambula.* Scribens in hunc locum cui ea videntur integram salutis tuae continere medicinam, quae tribus constat requisitis. Primum, vt lecto, quo prostratus iacebas, exurgas: *Surge.* Secundum, vt lectum in humeros sustollas. *Tolle lectum tuum.* Tertium, vt ambules. *Ambula.* Eia igitur, scelerate, eia impudice, eia foenerator eia ambiose, perpende praescriptam tibi medicinam, tribus his partibus compositam, quas includit poenitentia: contritione, confessione, satisfactione. Omsium primum. *Surge:* Num in illud commisti vitium, & in illo vt quietis cubili iaces prostratus? *Surge: Surge qui dormis,* ait Apostolus; ab illa surge mollitie, ab illa mala surge cupiditate: ab illa inflata surge ambiione, ab illa surge inuicicia. En primam partem poenitentiae. *Corda contritio.* Quae est autem haec? Attende quo modo peccatum commiseris. Peccatum committitur, dum cor a Deo auertis, & conuertis ad creaturam: reparatur autem, auersione a creatura, & ad Deum conuersione. Hoc opus est contritionis: est enim actus, quo creaturam deseris, & te conuertis ad Deum; sic enim eam definiunt Theologi: *Dolor est de peccato propter Deum.* Secundum: *Tolle lectum tuum.* Ecce confessio. Non omni modo cubile peccati deferendum, sed in humeros suble-

vandum. Lectus dum in eo decumbebat paralyticus, & cum ille detinebat, locus erat quietis: atamen in humeros sublatum, ille paralyticum grauat, & olestat, & idem ipse est qui lectum tollit. Hoc omnimodis agendum, vt peccatum quod prius te recreabat, quo quiescebas delictiosus, sit tibi modo onus graue, fastidiosum, & animae tuae permolesum: die & vete die cum Dauid poenitente; *Peccatum meum contra me est semper.* Velut Apostolus, qui nihil sibi magis molestum, quam peccatum esse testabatur, quod que id quo prius tanto mentis ardore conceperat, ac dilexerat, modo continuo eum modo deret cruciatu, & cordis inimica illi lancinaret. Ita declarat D. Hieron. eiusdem verba. *Veritatem Rom. 9. 4. dico in Christo &c. Quoniam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo.* Quae ratio? Ob hoc, quod me prius oblectabat, nimirum, quod Christum & Christianos persecutionibus inquietarim. *Operabam enim ego ipse Ananiam esse a Christo.* Videntur qua ratione sit tibi cum peccato agendum: illo te eo modo graues, vt tibi sit molestum, dolorem adferat, & sic sublatum, ad pedes deferat Confessarii. Quae haec quorundam stultitia, qui confessuri crimina sua veniunt & ea inaurant, vt vix videantur. Tot ea proponunt coniecta laruis, vt ea minime possit detegere, & dignoscere confessarius. Ea ita eius oculis exponit, vt paralyticus hic grabatum suum, vt ea clare, disti. & intime dignoscatur. Hic quoque aliorum est defectus, qui peccata sua recitant quasi qui narret historiam fabulosam, nullo dolore contriti, nullo interno motu compuncti, nec oculos in terram declinant, aut contrahunt humeros, quasi qui tanti ponderis nullam molestiam sentire videantur. Tollite illa super vos, vt grauent, humeros deprimant, illa confitemini distincte, ex vna, & cum gemitu & animi dolore, ex parte altera. Porro quantus debet hic esse dolor? Oneris quanta molestia? Quantum fuerit peccatorum onus; quod si peccati grabatum, quo decumbebas, magnum fuerit, ne credideris, illud in humeros tollendo, dolorem fore perexiguum: *Grandis squalor, & grandis D. Ambrosii immunditia non leui purgatur dolore,* inquit Diuus Ambrosius.

Expendit D. Pet. Raban. id quod Spiritus S. refert de poenitentia Manassis Regis, qui in se 48ta tribulationibus inquam tantis, vt cunctis fortunae ictibus expositus, esset omnium miserimus. *E. c. 33. git poenitentiam valde coram Domino Deo patrum & Patris suorum.* Enucleat Raban. hoc aduerbium (valde). 12. Hoc

Psa. 50. 5.

Veritatem Rom. 9. 4.

Hic

Rom.

Hic

Im.

48ta

E. c. 33.

Hoc

Hoc autem ipsa suadebat iustitia ac ratio, vt talē ageret poenitentem, de quo paulo superius dixerat S. Textus, quod fuisse peccator, peccator valde. Ita vt conuenientem sceleribus suis egeret poenitentiam, quam vt talē Deus gratam habuit, præterita dimisit, & Regno restituit e carere liberatum. Exaudiuit orationem eius, rediitque in Hierusalem in regnum suū. Optima,

Ps. 101. 6. & nulla perfectior Davidis poenitentia: *A voce gemitus mei, adhaesi os meum carni meae.* Quolibet suspitio mihi anima euellit, memor Dei offensæ, pelli meæ consumptis seueris poenitentia operibus, carnis adhaesi os meum: nec mihi præter corporis loriam quidquam superest, totus moriens, totus melancholicus, & penitens deploro flagitia: *Similis factus sum pellicano, &c. Vigil. iij.* De quo alio loco.

I V. Oportet fati-
fatio.
Sic verò illud vltimam: *Ambula, hæc opera- rum est satisfactio, vt iouam ambules via maius grellibus mortificationis, ieiuniorum, solitudinis, elemosinarum, & bonorum operum incrementis. Iter ingressus es inferni, & in eo tot passibus festinasti, quot peccata commisisti; eucurristi, vt effraenis equus, præceps in animæ perditionem: Quasi equus impetu vadens ad prælium, vt te nec timor Dei retraxerit, nec animæ perniciēs retardarit, nec opum tuarum iactura fuerit remorata, nec honoris tui æstimatio detinuerit in præceps dilabentem. Hanc viam retrogredere, & cælum versus iter carpe iam factus: Sicut exhibuisti membra vestra seruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc*

Hier. 7. 46 hanc, ait D. Chrys. eos exerceuisse notabis, qui nobis veræ poenitiæ proponuntur exemplar, nimirum Niniui: qui prædicante & comminante Iona Dei vindictam omnibus imminentem:

Rom. 6. 19 *Conuersi sunt unusquisque à via sua mala, & clamauerunt ad Dominum in fortitudine, & ieiunauerunt, induentes se sacco, &c. De strato peccati surrexerunt, quo decumbebant, ad Deum se conuerterunt: Conuersi sunt, &c. Nota cõditionem, in cælum vociferati sunt, crimina sua reatumque confitentes, se sempiternis ignibus dignos iudicantes cõtemari. Mirare confessionem. Clamauerunt in fortitudine. Confessio solida, sine lacrimis, sine excusationibus, verbis accusatiuis, cordis eductis visceribus. Ieiunauerunt, ingemuerunt, carnem cilicis domarunt, molles abiurarunt lectulos, & cineres sibi substrauerunt. Ieiunauerunt, induentes se sacco, &c. Ecce satisfactio.*

Iona 3. 10 *Tria hæc, cenet D. August. Christum significasse, triplicis aquæ effusione: Triplex est aqua*

Hieron. Lanuza Bapt. de Tom. 1.

D. Cyr. L. de disc. & habit. Virg.

Saluatoris. Prima lachrymarum: quas effudit in morte Lazari, & quibus casum defleuit Hierusalem. Secunda, peluis, quam in cœna effudit de hydria in peluum, quibus pedes lauit discipulorum: *Misit aquam in peluum.* Tertia, quæ de transfixo eius latere profluxit, mixta sanguine, iam defuncto: *Exiit sanguis & aqua.* Cui rei, Domine multiplicatæ aquarum effusiones? Vt inde discas tres tibi similes effusiones aquarum esse necessarias in tuæ salutis auxilium. Prima, ex oculis sit amara lachrymarum effusio, de corde contrito, humiliato, poenitente vt Magdalena. Secunda: Effunde cordis hydriam, peccata tua ad pedes effunde confessarij simplici & veridica confessione. Tertia: profusa aqua cum sanguine pectoris per satisfactionem: quæ sit criminibus adeo cœqualis, vt licet in carnem & sanguinem proximi tui conuerteris bona, venis tuis conclusa profusant, illa redonentur, & licet tibi cordis extrahatur sanguis, elemosynis, reiecta lupæ societate, remisissis ex corde tibi factis iniuriis, illis satisfacto.

§. 18. Noli amplius &c. Cauē peccati recidivam, ne tibi quid peius contingat, vt Oza, & illis, de quibus loquuntur D. Bonauentura; & D. Gregorius.

Illis Christus non contentus (ait D. Cypr.) hanc historiam exponens, sed vt bonus medicus, qui curato iam primū infirmo, demū et remedia ordinat præseruatiua, & monet, vt ab hoc & illo sibi caueat, ne in grauiorē, quod fieri potest, elabatur infirmitatem: ita sanato iam paralytico, ad conseruandam iam receptam sanitatē, & à grauioribus præseruandum in posterum morbis, remedia præscribit. Charissime, te admoneto, cū iam per misericordiā quā tibi præsteti, sanus factus sis: ne in noua denuo peccata relabaris: hæc enim tibi seuioribus aperient viā infirmitatibus, ad peiorem vitæ statū relaberis, & erit peiori calu recidivæ periculosior: *Sessitantis verba sunt, & docentis (ait D. Cypr.) curantis pariter & monitis. Ecce sanus factus es, ita noli peccare, ne quid deterius tibi fiat. Daruendi morem, stat innocentie legem, postquam contulisti sanitatem, nec habentis liberis & saluis vagari postmodū patitur, sed grauius cõminat, quod se licet sit minor culpa deliquisse ante, cum necdū nosset disciplinā Dei. Iam amplius noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat. An ergo grauior dari potest infirmitas ipsa paralyti? Num prolixior, quam triginta & octo*

Ionn. 13. 5

Ioa. 19. 34

49 Lib. 1. de disc. & habit. Virg.

D. Cyr. L. de disc. & habit. Virg.

N u n auais

annis grabato iacere languescerent? Nisi mor-
bus acutior, quem nullum sanet medicamen-
tum? O te ignarum? An non deterius, ignis æ-
terni lecto decumberet? An non grauis flamma-
rum infernalium, quamdiu Deus, Deus fuerit,
in grabatum incidisse? *Quis poterit habitare de*
Isa. 33. 14. uobis cum ardoribus sempiternis? Quærit Isaias:
Si tantus tibi dolor, ad momentum hic extre-
mum digiti tui coneremari, si vel tantillus dol-
lor, quando podagra extremum lancinat digiti,
multis diebus detinet conuulsis steribus, ac ge-
mitibus exclamantem, si cotendicis cruciatus
viderit: tibi nulla posse ratione tolerari: quid
igais erit sempiternus? dolores nūquam finien-
di? cruciatus interminabiles? ira Dei implica-
bilis? Caue redire ad vomitum, & tunc, quod
te Deus triginta & octo annis longanimis
expectauerit, & tandem restituerit sanitati, ne
in vetera peccata relapsus, erga tantam patien-
tiam ingratus, erga tantam gratiam ac miseri-
córdiam inhumans, hinc inexpectatorapiaris,
æternum mortuus.

Occasione huius continè discursit D. Au-
gust. causam inquirens supplicij, quo Deus O-
zam percussit, ob retentam arcam, recalcitrabant
enim boues eam portantes, & ad casum incli-
nabant, ut iam iam lapsura timeretur. Quo vi-
so extendit Oza manum, ut eam à casu retine-
ret, quem Deus subitanea puniuit morte, spe-
dante Dauide, totaque populi Synagoga. Cur
Leuicæ illi Domine, tantum supplicium? Absit
ut iniuriâ affecterit, quinimò tibi in hoc (dixe-
ro) maxime fuit gratificatus, accersit enim fe-
stinus, ut honori tuo, & arcæ de cori consuleret,
ne in terram se eadē prolaberetur. Ad summum,
nullum aliud nobis peccatum describitur, de
quo possimus suspicari, nisi deus quædam au-
dacia, in parum reuerenti manuum suarum arcæ
foderis tui contactu. Ob hæc igitur vel paruum
defectum vitæ occidis? Disputat D. August. &
contendit Ozam fuisse valde temerarium &
supra modum presumptuosum, qui sacram il-
lam arcam auderet contrectare, manibusq; con-
tingere, quod nefas habebatur, ac illicitum, quod
que hoc egerit nimia libertate, temeraria præ-
sumptione parua reuerentia ac veneratione, &
hæc est cõmunis Doctorum Hebræorum opi-
nio, quam sacra pagina, confirmat: *Percussit enim*
2. Reg. 6. 7. Dominus super temeritate. Iuxta Caietan. legitur
ex Hebræo. *Percussit enim Dominus, super errore,*
id est, super facto erroris. Alij legunt: *Super erro-*
rem. Et significat, quod errore temerario deli-
querit, & audaciâ presumptuosâ: videns enim

arcam casui proximam, credidit, quod nisi eam
ipse sustineret, & adiuuaret manum, decideret
de plastro, quasi significans, quod arca ipsa
seipsam, excluso eius subsidio detinere minime
valeret, quasi Deo vires deficerent, & me dia, ad
eam suffulciendam, nisi eius auxilio. Error
temerarius, & pœna dignus, sicut & tuus, quan-
do hoc tibi persuades, Ecclesie domum iuitu-
ram, nisi tu eam defensor sustineres, ac nisi ma-
num ad pauperem extenderes, Deo media de-
futura, quibus eum se, ut incoluem. Illius
hominis lapsu voluit Deus populum suum, nos-
que omnes commone, quo respectu, qua sup-
plici veneratione diuina, sacraque sint petra-
standa. Addit autem D. Aug. secundum aliorum
sententiam, Ozam & alia prius commisisse pec-
cata, quibus Deus pepercit: ast illo hoc præ-
sens superaddente, noluit enim diutius perferre
impunitum. *Quidam aliquot præcedens peccatum*
in Oza per hanc culpam puniuit esse existimant: 2. de
quoniam sæpe euenit ut minores culpa, præceden-
tium peccatorum vindictam inueniant. Iam in illo
Deus grauiore sustulerat temeritatis erro-
res, modò reincident, licet verò minimus hic er-
ror censeatur remittatis, horrendâ tamen eum
mortis pœna condemnauit.

Quid ergo, credidne Deum non stomachari,
in eadem te crimina, eaque tibi remissa, rela-
beret: Dauidi vnico illo: *Peccasti Domino,* di-
misit peccatum illud quo nullû enormius, adul-
terium ac homicidium. Demum cogitationi
consensit superbia, quæ ad mortalis peccati
non ascendit (ut præ diximus) grauitatem, illam
arathen nec ac clade plusquam v. g. iocet nullû
castigauit. Regem vero tanto stupore percussit,
quo ei sanguis congelatus est, calor que tepuit
naturalis, ut deinceps continuo membro un-
tremore agitur, nec posset vllis medijs
calescere corpus eius exanime: Sæpè namque
(teste D. Augustinus) culpæ minores seuerius
puniuntur, dum maioribus iam dimissis super-
adduntur. Quinimo ex hoc viri huius occasu
Dauid tantopere sibi cauebat à recidua, ut post-
mopam, allatam sibi à tribus fortissimis suis
militibus aquam Bethleemiticam, quam tanto
æstu sitierat, bibere non præsumperit, veri-
tus, ne minima eum deliniret in potu, vetita
sensualitas, proinde nec bibit: *Sed libauit eam*
2. Reg. 23. 14. Domino.

Ad rem nostram proponit D. Bernard. le-
ctiõnem profundissimâ sapientie, ex illis ver-
bis Sacrarum literarum. *Beatus homo qui semper*
est pauidus. Time, inquit, quando ex tuo iudicio
tibi.

tibi videris esse in gratia Dei, ne illa ex idis : hoc enim valde formidandum ; Magis time, quando illa iam excidisti ; & te peccato cœnis in me sum ; Deique inimicum : Arameu plus omnibus time, quando Deus sua te curavit misericordia, crimina benignus indulget, ne in eadem vel alia denuo relabaris. Time cum arripserit gratia, tunc cum abierit, tunc cum denuo revertetur. Cum adesset, time ne non digne opereris ex ea, moneat te Apostolo, Videte ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Si ergo timendum est manente gratia, quid si recesserit : Multo magis tunc timendum : quia ubi deficit gratia, deficit & tu. Time, quia reliquit te Deus, sine quo nihil potes facere. Iam si gratia reprobata, multo amplius tunc tibi timendum, ne forte contingat, reciduum pati, iuxta illud : Iam sanus factus es, noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Proinde : quia recidere peius est, quam cadere, in malefcente periculo, male fiat & metus.

D. Bern.
Str. 5. in
Com.

In vita S.
Francisci
c. 1.
I.
Exem-
plum.

Optimo proposito nostro quadrat quod narrat D. Bonaventura. Canonicus est at quidam Ecclesie principalis, affatim dives, stemmate nobilitatis, plebi venerabilis, at secunda libidine prostratus. Visitat illum Deus in salutis, suæ remedium ardentissima febris, quæ eum ad portas mortis a medicis ducebat desperatum. Convenit illum Seraphim terrestris humilis Franciscus, moestum solatur, hortatur peccatorem, asserit, id quod vos velim tribulationibus attriti consideraretis, morbum hunc non casuale seu fortuitum, sed Dei nutu, ac singulari misericordie suæ consilio contingisse, in poenam, ac criminum suorum saluberrimum remedium : & quod Deo placeret, criminibus suis obperactam poenitentiam ignoscere, patiter largiri sanitatem, ut de facto consecutus est, oratione, ac benedictione Seraphici Francisci : Verumtamen maiori deinceps satageret vivere diligentia, mores corrigeret, vitæ rationem mutaret, caueret sibi de recidiva, prædicebat enim illi, quod si ad vomitum reverteretur, multo peiora sibi certius euentura. Quæ precepta benedictione, ac Dei gratia, restitutus est pristinae valetudini, & eidem incolumi acitabili, ad miraculum ; paulo vero post, eidem plus nimio confidens, quæ vitæ motumque correctionis ansa esse deberat, in eandem relapsus est carnis spurciciem : hoc sibi persuadens, quod qui sibi semel peccata condonaverat, & altera vice eorundem veniam non negaret supplicanti, cum peccatis nostris misericordie diuinæ manus haudquaquam abbreuetur : at prævertit iactum anchora Deus : cum enim egressus circa vesperam lupanari impurus scortator, ad coenam assideret eiusdem ecclesie & alio præbenato comite, cuius ædes cœnaturus adierat, totus solutus in voluptates, Deique obliuiosus, sagina repletus, exbalansque crapulam iubito dominus corruit, & cæteris omnibus illæsis, ille solus contritus occubuit. (a) Miserrando huc se calui exponunt, quotquot Dei gratia, dimissis peccatis, restituti, ad eadem rursus patrandæ ingrati relabuntur.

ator, ad coenam assideret eiusdem ecclesie & alio præbenato comite, cuius ædes cœnaturus adierat, totus solutus in voluptates, Deique obliuiosus, sagina repletus, exbalansque crapulam iubito dominus corruit, & cæteris omnibus illæsis, ille solus contritus occubuit. (a) Miserrando huc se calui exponunt, quotquot Dei gratia, dimissis peccatis, restituti, ad eadem rursus patrandæ ingrati relabuntur.

Nec minori consideratione dignum illud cuius meminit D. Gregor. & ait contigisse in Provincia Valenzæ cuidam viro nobili, cuius illustrosus euentum, refert Maximilianus Episcopus Cæsar augustanus Sicilianus. Eiusdem vrbis civis, eum Sabbato Sancto, quo tempore solemniter Catechumeni ad sacri baptismatis fontem admittentur eluendi, puellam de fonte suspenderit baptizatam, eandem domum suam reduxit, ut eam fidei mysteria edoceret, moribusque instrueret Christianis pro patris inorum obligatione, a demone commotus, & concupiscentia sua carnali illæsus, eandem ad stuprum secum iniecit, & tandem cum ea deliquit impudice. Peracto tam turpi hoc facinore, ilico peccati sui cognoscit gravitatem, stuprique luger enormitatem. Hoc enim frequens est, & exemplo patet in incestu Amnonis cum sorore sua Thamar. De timore perterritus, exhorret vindictam, eumque facti confudit verecundia : hoc enim peccato proprium, eaque tanta, ut sequenti die Dominice Resurrectionis, hæreret attonitus, sac inops consilii : hinc enim nec templum adire, nec se Deo sistere præsumebat tanti delicti reus. Timebat enim, ne debita ultione, & infami, erratum illud Deus coram omnibus puniret ; illine nec se domi continere audebat, ob ignominiam notam, quam sibi contraheret, si Paschatis festo diuinis officiis non interesset. Tandem ire proponit, sed tremulus ac pauidus singulis momentis sibi iustum supplicium extimescens, ut vero nihil eum mali arripuit, finitis officiis alacer templo egreditur : & Dei benignitate factus animosior, & altero die templum adit, sed minus pauidus, & tertio die vix vlllo affectu timore. Ita ut peccati sui tam inexcusatus segnius ageret, quasi qui securitatis haberet tesseram, timore reiecto, perstricta facie, nimirum sibi tribuens, quod qui tanti sceleris reum tot diebus pertulisset impunum, & pluribus annis sustineret licet peccatorem. Attamen in spem fulcrum incidit, ac male illi successit (a) die (a) Saliole quippe septimo, dum minus sibi timebat de malis Dei misericordia, ut credebat securus, in matu-

(a) hecho.
torilla.

Lib. 4. Dia
log. c. 32.
II.
Exem-
plum.

ra morte praeipitur, ut ne locum tempusque ei Deus concederet, nomen Iesu vel semel inclamandi.

Formidine maxima tremendo huic spectaculo praesentes poene exanimantur: attamen fixior totam incessit horror civitatem, dum de corpore sepulti, velut de fornace ardentissima flammaram globi caelo tenus descenderent, qui fragore suo cunctos consternerant: ac toto spectante populo pluribus diebus perduratum: inextincti. Tandem igne sopito, feretrum aperitur, corpus cernunt omnes consumptum, exustum in cineres redactum. Quo videlicet Omnipotens Deus (inquit D. Gregor.) ostendit, quid eius anima in occulto pertulit, cuius etiam corpus ante humanos oculos flamma consumpsit. Eia igitur, Christiane, finem impone, peccatum desere, & ne differas de die in diem, caelestis medici perpende monitionem. Noli amplius peccare, ne tibi deterius aliquid contingat: & si praeterita tibi misericors condonavit, fieri posse cuncti consentiunt, ut propter tuam impudentiam in te illud Apostoli verificetur, Ne forte nec tibi parcat.

De. 11. 21. *Ap. 1. 1. 21.*

§. 19. Ne deterius &c. Aptè declarat Hieremias deterius illis aliquid contingere, qui ad peccata semel à Deo remissa, revertuntur.

SI In eam concioni tandem imponamus ea historia quam nobis exarat Vates Hieremias agens de destructione Hierusalem, quam ille tanta desset amaritudine, quam S. Pagina commemorat. Gravissima fuerunt vrbis illius horrendaque crimina, quibus Dei clementiam exagrabant, eius honori iniurii, de quibus dolenter conqueritur Propheta: Cum enim vrbis esset à Deo electa, ut in ea Deo cultus gratissimus exhiberetur, à sui exordio semper fuit Deo rebellis, foetiva, vindictae provocatrix, domus exasperans, de qua sic ipse per Prophetam, *In furore & indigna iene mea facta est mihi civitas haec, à die qua aedificaverunt eam, usque ad diem istam.* Hoc verum est, inquit Lira: 21 diebus enim Salomonis, qui civitatis aedificationi imposuit coronidem, eam triplici circumcingens muro, semper coluit idola, ut ipsemet. Salomon ea coevertit. Nominatim tamen peccato quodam omnibus communi conspicebatur, quo Deum gravius irritabant: scilicet, quod ferus & acerbis anno septimo non contederunt libertatem, sicut lex praecipiebat; *Sed emeris fer-*

nam Hebraum, sex annis serviet tibi, in anno septimo egredietur liber gratis. Illi vero numquam talem servis emittis permittebant libertatem, sed transacto septennio, eos alio septennio, ac continua opprimebant servitute. Acriter ob hoc commouetur Deus, quod huic decessent mandato cum mandatum esse redolens pietatem ac misericordiam, quam ipse stabilierat, simulque caelestibus mysteriis venerandum. Ad eos misit prophetas, ac praedicatores, qui scelus iniustitiae populo proponerent gravitatem, atrocioribus suppliciis deterrerent, quibus eorum scelera vindicaret. Verum enim vero eo usque ascendit eorum peruersitas, ut spreto prophetarum terribilimentis, Deique suppliciis, prophetas exploderent, eorumque riderent conationes. Ob quae nefanda crimina, ita stimularit ad vindictam Deus, ut populum suum plagis multare decerneret acerbissimis. iniurtae huiusmodi vindices diligens Regem Nabuchodonosor, Chaldaeos ac Babylonios.

Hoc ipsum ait Spiritus S. *Mittebat autem Dominus Deus patrum suorum ad illos, per manus nuntio um suorum, de nocte surgent, & quotidie commoverent, eo quod parceret populo, & habita vrbis, ut illi sub fannabant nuntios Dei, & parvi pendebant sermones eius, illudebantque prophetis, donec ascenderet furor Domini in populum, & esset nulla curatio.* Et licet eos Dominus punire decreverat, lento tamen pede progressus est, benignus pater, qui non eorum ruinam, sed quaerebat morum correcti onem. Accessit primum exercitum suo stipatus numeroso Rex Nabuchodonosor, Regem comprehendit Ioaachim, qui alio nomine dicebatur Ieconias, cum regno exiit, matremque eius, ac nobiles, magnamque vrbis multitudinem duxit captivam in Babyloniā, cuius loco in Regem substituit Sedeciam avunculum, fratrem Ioaachim patris sui, & filium avi sui Regis Iosiae piissimi. Abductis illis igitur in captivitatem, cuiusque Hierusalem metu ac tremore consternatis hac occasione occurrit Propheta Hieremias, praedicat Regi ipsi ac populo, adhortatur, ut plagam advertant, qua Deus civitatem in suo iudicio damnata, & cum alios lugerent abductos in captivitatem, ipsos vero Deus misericors liberos praeterisset, vitam suam melius instituerent, & legis sibi à Deo praescriptae mandatis obedirent, illius irā delinirent, ut de manu proiceret flagellum quo eos iam ceperat castigare. Declamavit haec Hieremias, tanto spiritus sui fervore, Deique zelo inardescens, ut tū ipse Rex Sedecias, quam reliquus populus a via sua.

fa mala conuenterentur, seruis suis dare statuerent libertatem, vt lex mandat, & de facto eos domibus liberos gratis emiserunt. Ad maiorem autem iustificacionem, & pleniorum cum Deo satisfacionem, vt factum suum confirmarent, denuo legis diuinae iurata obseruantiam, inito solemnium cum Deo nouo fœdere, quod deinceps mores suos corrigerent, legis mandata ad amissum obseruarent. Ad hoc vero vti sume frequentata illa ceremonia, quam Deus ipse repetit per Hieremiam, vitulum in duas partes medium in templo coram Domino diuiserunt, interque partes diuisas transierunt. Verba factis quibus assensu sunt in conspectu meo, vitulum quod in conciderunt in duas partes, & transierunt inter diuisiones. Per uetus erat hic agendi ritus (ait Doct̃or Angelicus) & erat ait Theodoret. velut solenne iuramentum quando fœdera sanciebant, seu inibant pactum, vt immobile ab utroque contrahente persisteret, aut mal quoddam per medium concidendi, interque diuisas partes transeundi: quasi dicerent: sic me ius, opto, quod diuidatur, quod fœdus hoc petimus, intregit. Apud Geñiles animal ad uendendum porcus sumebatur, animal immundum hinc orta phrasia, qua pactum stabile declaramus, *Per ueterem fœdus, a percussione animalis facti: de quibus passim auctores propheta: quia uero porcus apud Iudeos, animal conebatur immundum, vitulum in percussione fœderis medium concidebant: quinimo & ante datam legem, dum Deus cum Abraham pangit fœdus, uisus est hoc ritus: Iussit: Sume mihi uaccam triennem, & captam trimam, & arietem annorum trium, turturam quoque, & columbam, qui tollem in uersa hac, diuisit ea per medium, & utraq; partes contra se altriuscui*

subiugauerunt in famulos & famulas. Item suam in populum colligit Deus, Prophetam ad fecerat, cui ipse. An non aduertis, quid isti agant? Ad quid manu miserunt seruos suos & ancillas si illos continuo essent retracturi? Ad quid illos libertate donarunt, quos ilico suæ denuo subirent seruituti? Ad quid mecum te presente, ritu illo iam celebri, in domo mea fœdus percussissent, si illud paulo post uoluerint rescindere, & promissis in iure stare iuramento stabilitis? An non hoc in mei cedit contemptum? An hoc non est me ludum facere, naloque suspensum ludificari? Conuersi estis uos hodie, & fecistis quod rectum est in oculis meis, ut pradicaretis libertatem uniuersis, ut ad amicum suum, & in istis pactum in conspectu meo, in domo, in qua inuocatus est nomen meum super eam, & reuersi estis & conuersi, & redixistis uniuersis quo seruum suum, & uniuersis que ancillam suam, quam dimiseratis, ut essent liberi. Propterea hoc dicit Dominus: Sedeciam Regem Iuda, & Principes eius dabo in manus inimicorum suorum, & in manus quarentium animas eorum, & in manus exercituum Regis Babilonis, qui recesserunt à uobis. Ecce ego precipio dicit Dominus, & redicam eos in ciuitatem hanc, & præhabuntur aduersus eam, & capient eam, & incendunt igni: & ciuitates Iuda dabo in solitudinem, eo quod non sit habitator. Vivo ego dicit Dominus, erunt illis postiora peiora prioribus. Manu miserunt illi seruos suos, quos iterum seuerius strictiusque subiugarunt, ita ego quoque qui remisit Nabuchodonosor, cuiusque exercitum, ne ciuitatem funditus demoliretur, eum maiori manu ac arrogancia contra ipsos se lucam, ita ut tam ipsos, quam ciuitatem radicibus euertat, deuastet & redigat in solitudinem. Sic se res habuit: reuersus est exercitus Babilonicus, comprehendit Nabuchodonosor Regem Sedeciam, cuius filios in parentis conspectu trucidauit, ad hoc enim tantum eos eo usque supersites reliquerat, quos postmodum eduxit, ac Regi oculos eruit, misitque carenis uindictam in Babilonem, omnes Principes, cunctumque populum subiecit seruituti, Dei templum, incendit, urbem uero ita perdidit, exterminauit, deuastauit, ut eam obortis lacrymis, suspiriis ac gemitibus deplorat Hieremias in sui Threnis, ubi statim in exordio causam allegat transmigrationis Regis ac populi in Babilonem: oppressionem seruorum, eis præceptam à Deo non datam libertatem, nec euoluto manu missione septennio sed quod duriori eos iugo obruissent: & hunc credo legitimum

Hier. 34.
15.

Hier. 34.
15.
In c. 34.
Hierem.

Gen. 15, 9

Hier. 34.
15.

Hoc solenne fœdus percussit coram Domino Rex Sedecias, cunctusque populus qui inuentus est in Hierusalem, legem obseruandi, quam ille præcipit, audita uatis Hieremias concione. Audierunt ergo omnes Principes & uniuersus populus, qui inierant pactum, ut dimitteret uniuersusque seruum suum, & uniuersusque ancillam suam liberos, & ultra non dominarentur eis. Audierunt igitur & dimiserunt. His Dei ira conqueuit, & iam omnia uidebantur reparata. Verum tamen adeo stultum inierit consilium Rex Principes ac uniuersus populus, ut uix hoc fecerant, seruosque suos domo dimiserant, ac liberos emanciparant, cum ecce, de illis dicit Sacer Textus: *Cum uisum fuisset deinceps, & retraxerunt seruos, & ancillas suas, quos dimiserant liberos, &*

Thre. 1. 3. sensum horum verborum: *Migravit Iudas propter afflictionem, & multitudinem servitus.* Mirum videtur, Deum requirere, ut sitis servus a famulis vestris misericordes Hoc pertulit ingrata Deo, servus inhumana civitas, fuerunt enim illi posteriora peiora prioribus; caue ne & tibi idem contingat; quoties te Deus admonuit, quoties tibi per predicatores suos dira minatus est supplicia? quantum eorum numerum misit ad te, deprecans, exhortans, precipiens, ut nuntium remitteres sceleribus? Aliquoties levi te plaga corripuit misericors pater qua percussus, & contritus, ad domum eius venisti, in cuius conspectu, pedibus Confessarii proclutus, vice commendationem iurasti, & foedus percussisti, morum mutationis; in honesta conversationi valedixisti, manu mitte, & vltas decrevisti, ad frugem statuisti redire meliorem. Porro vix manum tot promissis admouisti; quando & eadem erimina, que domo tua detestatus expuleras, manaque dimiseras, denuo reperisti, & maiori studio, ac perseverandi animo foedifragus redixisti.

23 Idola sibi fieri petierunt ab Aaron filii Israel aurum subministrarunt, vnde conflarentur, & illa ut Deos adorauerunt. O quam excaudit Deus! Descendebat Moyses de monte, duabus legis tabulis exhilaratus, cui Deus: *Vade, descende peccavit populus tuus quem eduxisti de terra Egypti, recesserunt tito de via quam ostendisti eis, feceruntque sibi vitulum conflatum, & adoraverunt.* Considerat Caetan, verba hanc fuisse ironice dicta. q. d. Quam gaudio perfusus descendis, credens, quod tunc anholi prestolentur aduentum. Vade, vade, & v. de his. Scire te volo, peccatum grande commissum a populo, quod statim videtis, idola etenim sibi erexerunt, & ut Deos suos coluerent. *Populus tuus. Quem tanto amore prosequeris.* Notat D. Hieron. Dei modum loquendi: quando enim populus grauitur, deliquerat eum non suum, sed tuum dicit: ita contigit cum Daniele, qui dixerat: *Edificasti populum tuum de terra Egypti.* (Deinde) *Nomen tuum innocens est super civitatem & populum tuum.* Cui Angelus respondit: quali dicens: *Neque populus Dei est, sed populus tuus, nec urbs sancta Dei, sed sancta uiuentis sibi.* Admiramini hoc peccatum. Noluit Deus hoc deserere impenitentem, proinde conuersus ad Moysen praue nit eum, ne iustum eius in populum furorem remoreretur: *Dimitte me, ut nascatur furor meus contra eos. Ne mihi sis obstaculo.* Orat Moyses Deum, & rationibus efficacibus, ac argumentis

de Diuinae Maiestatis honore ac nomine propositis, supplicat, illis hoc peccatum ignoscat. Eui-
 et Moyses Deum, parce populo, dimitte. In
 idololatriam relabatur populus, descendit Moyses
 de monte, quo ascendit cum Deo in ora-
 tione locutus & nouam Deo interrogatam vi-
 dens iniuriam, clade magna seuit in populum.
 Atta men paterna sua sollicitudine permotus re-
 ascendit montem cum Deo collocutus, &
 pro commisso scelere veniam rogaturus. Per-
 mansit ibidem indefessus aliis quoque quadra-
 ginta diebus ac noctibus. *Facto autem alio die*
locutus est Moyses ad populum. Peccastis peccatum
maximum, ascendam ad Dominum, si quomodo po-
tero eum deprecari pro scelere vestro. Dubius haec
 reo, num me sit admittitur, ut pro vobis de-
 precer vereor, ne aures occludat, ne me repel-
 lat deprecantem. Ascendit, ora: *Obsecro Domine,*
peccavit populus iste peccatum maximum. Et tam
 acriter vti negotium, ut illa tam intellecta dif-
 ficilia verba protulerit: *Aui dimitte et hanc no-*
xam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem
scripsisti. D. Thom. sic a t. *Sciendum quod antiqui-*
tus apud Romanos Senatores, qui ad magnas assu-
mebantur dignitates, describebantur in matricula
(id est Elencho proptorium nominum) quos
primus Pompilius in tabulis ariis scripsit, & dice-
bantur Petres conscripi, & qui ibi scribebantur,
non de facti a memoria labebantur. In simili om-
 nes Sancti praedestinati eliguntur a Deo ad magnum
 scilicet ad vitam eternam, & hac ordinatio est
 praedestinatio. *Conscripio huius ordinationis dicitur*
liber vita Muent SS. Doctores difficultatem
 ad illa verba Moysi: sciebat enim Moyses, &
 certus erat, quod eum Deus de libro suo non
 expungeret. Quomodo igitur ait: *Dele me de li-*
bro tuo: Hoc nequaquam ait Deus, non hoc tibi
 eueniet: *Qui peccauerit mihi, delebo de libro meo.*
 Modò bene, illis hoc peccatum remitto: Ego
 autem in die visitabo, & hoc peccatum eo-
 rum. Quid per hoc vult innuere? Opinantur
 aliqui, quod voluerit indicare, his non obstantibus,
 eos seuerius puniam. Et qua vindicta Sen-
 peste, seu Angelo percutiente, plurimos eorum
 interemit, & quid hoc est quod addit: *Percussit*
ergo Dominus populum pro reatu vituli, quem se-
erat Aaron. Huic concorditer exponunt alii,
 quod dicitur, quod Moyses gladio Leuitarum
 occidit viginti tria millia: *Cecideruntque in die*
illa quasi viginti tria millia hominum. Multi tex-
 tus, iuxta Caetan. Lipon. Tertollian. D. Am-
 brof. D. Isidor. Raban. & Philonem, sentiunt a
 Leuitis interempta tria millia a Deo vero viginti
 millia.

Exod. 32. 7.

D. Hieron.

Dan. v. 19.

Tom. 4.

D. Th. Adm.

lect. 4.

Epi. 27 ad. Re. mul.

millia. Quocirca non dicit: *Leuita interfecerunt tria millia, sed, ceciderunt illa duo tria millia.* Minor enim fuit Moysi & Leuitarum vindicta multoque blandior. Et quando suauem imponit Confessarius penitentiam, superaddit Deus & alias seuiiores: non enim conuenit, vt non satisfacias pro peccati grauitate. Credo autem quod voluerit dicere. Ego illis modo delictum illud ignosco, si vero relabantur. dum eos puniero, pro omnibus tantum luent grauissimas pœn s: iniquitatum enim eorum recordabor. Quid Domine, an illis hoc non remissum peccatum? remissum est: in idem relapsus, exigit seuiorem Dei vindictam, ex praterito enim dimisso augetur delicti præfatis enormitas. Quid putas de hoc sentiat Deus, nisi quod illum prudens asperneris, & floccipendas? Et quid illi faciendum, nisi te vt d spe dat, vel morte subitanea, vel apoplexia, tuma domus, tegula delapsa per decidente, & exitu miserando hanc raptaris æternum periturus?

Proponitur vobis Historia Pharaonis, quam elucidat Liran. & ante illum D. Cyprian. Voluit hoc Deus, vt populum suum solueret seruitute, ac liberum dimitteret: Multo hoc constitit, tandem liberum abire consentit, Deo tam obediens, ac subditus, vt ipse populum rogaret iustanterque suaderet discessum: *Latata est Egyptus*

in profectioe eorum. Egre diuntur, & statuit Deus refractarium puniere Pharaonem. Præcepit Moysi. *In conspectu eius castra ponetis super mare.* Ita vt populus inter duorum montium concaua graderetur. Innotuit hoc Pharaoni. O quam sibi proliquo fuisse censet Pharao Israelitas, cum de eorum recessu ita condidit. Proponit illos bello lacessere, & ad pristinam reuocare seruitutem. Permittit Deus, vt nauim conscendat, totusque exercitus, præfidiariis, piraticis, militibus imponatur, quibus impugnet Israelitas, & inter maris undas comprehendat excedentes. Creditur, quod incolumis euaderet si Deus vt prius illum puniret: O quantos decipit illa Samsonis: *Egre diar sicut ante feci.* Nec aduertunt insipientes, quod illis modo Deus non sit auxiliaturus, sicut prius sed derelicturus ad tantæ rebellionis poenâ, perpetuum damnaturus. O Christiane, qui hoc facro quadragesimæ tempore tuorum egisti penitentiam peccatorum; hoc memoria retine, quod tibi celestis medicus in salutis tuæ præscribit conseruationem: *Eccc sanus factus es, iam amplius noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.* Hoc enim tibi certo stabit salus, vitam, duces incolumem, animæ tuæ merita cumularis, gratiarum in hoc sæculo, & celestium in futuro diuitiarum. Amen.

Ps. 104. 38. Exod. 14. 2. Indi 1 h. 16. 20.

Lib. de exhort. ad Mar tyres. cap. 7

S V M M A R V M

HOMILIE VNDECIMÆ SEQVENTIS.

Quum hoc contrahitur Euangelium ad id, quod Christus oculis nostris gloriæ, quam expectamus, quandam obiciat imaginem. Hac de causa quinque proponuntur articuli. Primus: expedire, vt prædicatores sæpius de illa instituunt concionem, hodie, & cras, & aliis diebus, nobis enim utilis est eiusdem consideratio. a Cum simus eiusdem gloriæ candidati. b Secundus: vt hoc spectaculo perfruamur, necessario nobis in montem seorsum secedendum. c Tertius: qua ratione Christus in oratione fuerit transfiguratus, indicia gloriæ demonstrans. d Quartus: quo medio huius gloriæ radium intelligamus, ex eo, quo illam Isaias explicauit. e Quintus: quomodo, eo quod illam non consideres, eandem non desideres, f.

a §. 1. 2. 3. b §. 4. c §. 5. d §. 6. 7. 8. 9. 10. e §. 11. 12. 13. 14. 15. f §. 16. 17. 18. 19. 20.

§. 2. Vitæ